

BUYING/SELLING In Michigan

Homes, Gas Stations, Liquor Stores, Plazas, Hotels

All Types of Loans
Residential & Commercial

RAJ S. SHERGILL Realtor
Land Mark Realty

41637 Ford Road, Suite A, Canton, MI 48187
Cell 734-751-4455, rajsshergill@yahoo.com

Truck Insurance Specialist

• Preferred Carriers (A++)
• Bobtail Insurance
• Cargo and Primary Liability

TRI COUNTY INSURANCE

734 655 9090

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ

AMANTEL.COM

\$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)
ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ

24/7 Customer Service ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ

1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

USPS - PP 1 Sixteenth Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email: punjabtimes1@gmail.com www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 16, Issue 36, September 5, 2015 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਮਾਫੀਆ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ

ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਡਿੱਗੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਨਸ਼ਾ ਮਾਫੀਆ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦੇ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਕਾਰਨ ਦੋਵਾਂ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਪੀ.ਏ. ਰਹੇ ਜ਼ਿੰਮੀ ਸੰਧੂ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਆਗੂ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਨੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੱਜ ਨਿਮਾਣਾ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚਿਤੌੜਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਕਿੱਲੋ ਅਫੀਮ ਤੇ 190 ਕਿੱਲੋ ਭੁੱਕੀ ਸਣੇ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜੱਜ ਨਿਮਾਣਾ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸੈੱਲ ਦਾ ਦਿਹਾਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਿਹਣਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਲੱਤ ਖਿੱਚਣ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਖਿੱਚਤਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਧਰਨੇ ਦੇ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਰੈਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਸਤੈਦੀ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਲਤ ਵਿਚ ਪਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕੋਈ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ।

ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਟਲ ਗਈ। ਤੱਥ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲਾ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਡੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਅਦਾਲਤੀ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਫਿਰ ਮਿਲੀ ਭਰੋਸਿਆਂ ਦੀ ਪੰਡ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਲੰਬੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਸਿਵਾਏ ਹੋਰ ਕੁਝ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ 'ਮੋਦੀ ਦਰਸ਼ਨ' ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਆਉਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫਾਈਲਾਂ ਮੰਗਵਾ ਲਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਦੌਰਾ ਰੱਦ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਨਾ ਲੱਗੀ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਮਿਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਸ. ਬਾਦਲ, ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਅਣਦੇਖੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਭੰਡਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੰਡਾਂ ਪੱਖੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖੁੱਜੇ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬੇ ਲਈ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਵਾਧੂ ਪੈਕੇਜ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਲਾਹੇਵੰਦ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਿਆਂ

ਫ਼ਸਲਾਂ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਬਾਰਡ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਫਾਇਨਾਂਸ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਜੋ 2014-15 ਦੇ 6300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੁਣ ਚਾਲੂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਘਟਾ ਕੇ 4600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ 7000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਰਗੇ ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਤਰਕ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਚੱਲੇ ਅਤਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਲ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਕੋਲ 4418 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪਏ ਸਿੰਜਾਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

Dhade & Associates, PC Immigration Lawyers

WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ

*ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
*ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
*ਡੀਪੈਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
*ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

Ph: 248-254-3441

Fax: (248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: info@eagle.pro

Herman Singh Dhade
Immigration Lawyer

7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

Estb. 1975

World Wide Travel

www.fly2world.com

ਸਸਤੇ ਟਿਕਟ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ

DETROIT 734 838 9998 TOLL FREE 866 66 INDIA CHICAGO 312 224 8800

DELTA KLM AIRFRANCE ETIHAD QATAR

ਜਪਾਨੀ ਤੇ ਜੀ ਐਮ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ

ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀ
ਇੰਡੀਅਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਈ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ
ਖਰੀਦ/ਵੇਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ

Specialist in:

Camry, Accord, Corolla, Civic, Sienna, Odyssey Altima,
Maxima (Cargo Van For Business use), SUV & Pickup Trucks.

ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਗੱਡੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ, ਫੋਨ: 765-337-5151

Best Buy Motors

1805 Elmwood Ave., Lafayette, IN 47904
Ph: 765-449-0490, Fax: 765-449-8310
WWW.BESTBUYMOTORSIN.COM

Second location: Lafayette Auto Auction
2250 Concord Rd., Lafayette, IN 47909,
Ph: 765-471-1313, Fax: 765-838-1006
www.lafayettepublicautoauction.com

Jaspal Singh Ghotra

ਸਾਂਝਾ ਪੰਜਾਬ

ਮਾਣ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ

Harbhajan Mann and Gursewak Mann

ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ

Live in Detroit

Satragi Peengh

October 3, 2015
Saturday (7pm)

Ford Performing Arts Center

15801 Michigan Ave., Dearborn, MI 48126

Raj Jamarai (734) 644-1010
Sukhdev Sekhon (248) 431-9678
Karmbir Singh (734) 558-3151
Kulbir Singh (248) 310-0114
Raj Nijjar (734) 637-7540

**Tickets: \$20, \$40,
\$100 and VIP**

Book at:
tickethungama.com

Anu Attorney Professional Law Group, PLLC.

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability
*Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice
Immigration in all 50 states.
More than 20 year experience in
US immigration & Indian law

US IMMIGRATION

*Green Cards (Investor, Employment)
*E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
*Family Green Card, Fiancee Visa
*Deportation Defense, VAWA, U Visa
*Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
*H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students,
Doctors, Nurses, Physical Therapist

ਪੰਜਾਬੀ,
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ,
ਹਿੰਦੀ ਤੇ
ਉਰਦੂ ਵਿਚ
ਗੱਲ ਕਰੋ

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ
ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਚੁਕਾ ਹੈ

Contact numbers:

Seattle, WA

Ph: 206-774-0907

Fremont, California

Ph: 510-353-0102

Cell Phone 510-299-1907

Toll free: 1-866-586-6297

anu@anuattorney.com

www.anuattorney.com

FAMILY LAW (Only In WA)

*Divorce *Annulment
*International Custody

INCORPORATIONS

(Only In WA)

*International Contracts, Mergers
*Attorney Supreme Court of India

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538
801 Pine Street, Suite 7H, Seattle, WA 98101
Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

Evening
Appointments
Available

Imperial Truck Driving School

3506 Nielsen Ave., Fresno, CA 93706

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!!
ਖੁਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਟਰੇਨਰ
ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਬ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ
ਟਰੇਨਿੰਗ ਲਈ ਵਧੀਆ ਨਵੇਂ ਟਰੱਕ, ਵਾਜਬ ਫੀਸ

ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ

Ph: 559-266-4000, Cell: 916-470-5520

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜੇ ਚੋਣਾਂ: ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ

ਸੈਨ ਹੋਜੇ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜੇ ਦੀਆਂ 30 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਲੇਟ ਨੂੰ ਹੁੰਝਾ ਫੇਰੂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਰੀਬ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਸੁਧਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 1500 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਲ 6751 ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਰੀਬ 5200 ਵੋਟਾਂ ਪੈਲ ਹੋਈਆਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੈਣੀਵਾਲ ਨੂੰ 3354 ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ 3238 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਹੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ ਨੂੰ 3162 ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੂੰ 3090 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਹੋਈਆਂ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਸਲੇਟ ਦੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 1919 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਥਾਂ 1759 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਨਾਹਲ ਰਹੇ। ਦੋ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਅਤੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 532

ਅਤੇ 252 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।

ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ-ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ, ਭੁਪਿੰਦਰ

ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਇਕਬਾਲਜੀਤ ਕੌਰ ਹੰਸਰਾ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਉਲ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਹਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ 15 ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ 6 ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕੁਲ 21 ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ 21-21 ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਜ਼ਾਦ ਸਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਿਲਡਿੰਗ ਕਰਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਸਗੋਂ ਯੂਰਪ ਤੇ

ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 30 ਸਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਵੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚੋਣ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਸਲੇਟ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੁੰਗਾਰੇ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਸੱਚ ਅਤੇ ਕੱਚ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾਈ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਸਾਡੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਬੇਹਿਸਾਬ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਪਰ ਸੰਗਤ ਸੁਪਰੀਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਚ-ਝੂਠ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ

ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਜਲਦੀ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਰਤੋਂਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ, ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹਰ ਪੰਥਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਚੱਤ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਇਕ ਵਖਰੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜੇਤੂ ਸਲੇਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੈਣੀਵਾਲ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਨੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਹਮਾਇਤ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ

ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਗੁਰੂਪੰਥ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਿਰਤੋਂਤ ਯਤਨ ਕਰੇਗੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਸੁਧਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਲਈ ਸੰਗਤ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਸ਼ਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਰ ਵੋਟ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਸੰਗਤ ਦਾ ਹੱਕ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੈ।

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ

ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੈਣੀਵਾਲ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਗਰ, ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ, ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਧਨੋਤਾ, ਨੀਟੂ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮਹੇਤੂ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ,

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

MWOSE & DHALIWAL ATTORNEYS AT LAW

IMMIGRATION
CRIMINAL DEFENSE
BUSINESS LAW
CIVIL LITIGATION
REAL ESTATE

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਫੌਜਦਾਰੀ ਵਕਾਲਤ
ਬਿਜਨਸ ਲਾਅ
ਦੀਵਾਨੀ ਵਕਾਲਤ
ਰੀਅਲ ਐਸਟੇਟ

FREE CONSULTATION!

ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਲਾਹ ਅੱਜ ਹੀ ਮੁਫਤ ਲਓ

317-222-1567

ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਵੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ

CONTACT US TO SET UP AN INTERVIEW PUNJABI, HINDI, AND URDU SPOKEN

WWW.MDLEGALTEAM.COM

CONTACTUS@MDLEGALTEAM.COM

OFFICE LOCATION:
1426 W. 29TH ST., SUITE 201B
INDIANAPOLIS, IN 46208
Fax: 317-288-1842

LICENSED TO
PRACTICE IN INDIANA,
MICHIGAN, FLORIDA
AND IMMIGRATION
LAW IN ALL 50 STATES.

ਅਟਾਰਨੀ
ਐਟ ਲਾਅ

H K TRANSPORT INC

Division of HK Incorporated

1401 West Ray St, Indianapolis, IN 46221

Ph: 317-408-3211, web: www.hktransportinc.com

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ
ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ
ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸਾਰੀਆਂ 48 ਸਟੇਟਾਂ ਲਈ, ਡਰਾਈ ਫਰੇਟ, 100% ਨੋ ਟੱਚ, ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੱਕ/ਟਰੇਲਰ, ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ 5000 ਡਾਲਰ ਸਾਈਨ-ਇਨ ਬੋਨਸ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ

*92% ਫਲੈਟ ਡਿਸਪੈਚ
*30 ਸੈਂਟ/ਗੈਲਨ ਤੱਕ ਫਿਊਲ ਡਿਸਕਾਊਂਟ
*ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੇਲਰ
*ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਾਇਰ ਰਿਬੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ

*48 ਸੈਂਟ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ
*95% ਲੋਡ ਯਾਰਡ 'ਚ ਹੁੱਕ ਐਂਡ ਡਰਾਪ
*ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਟਰੱਕ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਵੀਕਲੀ ਪੇਅ

ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ:

■ਕਲਾਸ ਏ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਅਤੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ ■ਉਮਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 23 ਸਾਲ
■ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਓ ਟੀ ਆਰ ਅਤੇ ਕੁਲ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਤਸਦੀਕਯੋਗ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ।

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ 'ਲੀਜ਼ ਟੂ ਬਾਈ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਪੰਪ 'ਤੇ ਫਿਊਲ ਰਿਬੇਟ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 317-408-3211

ਜਾਂ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.hktransportinc.com 'ਤੇ ਅਰਜੀ ਭਰੋ

ਪੀ ਐਚ ਓ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦਾ ਮੇਲਾ ਤੀਆਂ ਨੇ ਲੁਟਿਆ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ): ਹਲਵਾਈ ਆਪਣੇ ਅੱਡੇ ਫਿਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ, ਤੇ ਝੱਟ ਹੀ ਮੁਰਗੇ ਭੁੰਨੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ, ਜਲੇਬੀਆਂ ਤੇ ਪਕੌੜੇ ਤਲੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਪਕਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਘੁਲਣ ਲੱਗੀ। ਲੋਕ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਚਾਹ, ਕੜਾਕੇਦਾਰ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਪਕੌੜਿਆਂ, ਪੂਰੀ-ਛੋਲਿਆਂ, ਕਤ੍ਰੀ-ਚੌਲ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਨ ਲੱਗੇ। ਬੀਬੀਆਂ ਗੋਲ-ਗੱਪਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਸਥਾਨ ਸੀ ਇਥੋਂ ਦੀ ਸਬਰਬ ਐਲਕ ਗਰੂਵ ਦੀ ਜੰਗਲਾਤੀ ਰੱਖ ਅਤੇ ਮੌਕਾ ਸੀ ਸਥਾਨਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਐਚ ਓ) ਦੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਅਤੇ 'ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤੀਆਂ' ਦਾ।

ਝੱਟ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਭੁੱਲ੍ਹਾ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਾਟ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਨ ਲੱਗਾ। ਪੀ ਐਚ ਓ ਦੇ ਰੂਹੋ-ਰਵਾਂ ਤੇ ਮੇਲੇ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੇ ਕੱਦ-ਕਾਨ ਵਾਲੇ ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਮਨਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਟੋਨੀ ਸੰਘੇਤਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਉ, ਡਾ.

ਵਿਚ ਤੀਆਂ ਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਜੇ ਮਾਰੇਗੇ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਧੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਕੀਕਣ ਮਨਾਵਾਂਗੇ ਤੀਆਂ।" ਸੂਰੂਆਤ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਦੇ ਅਸੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨੇ ਮਰਦ ਦਾ ਸਵਾਂਗ ਰਚਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਸੰਧੂ ਨਾਲ ਐਕਸ਼ਨ ਗੀਤ 'ਤੇਰੀ ਕਣਕ ਦੀ ਰਾਖੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਹੁਣ ਮੈਂ ਨਾ ਬਹਿੰਦੀ' ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਾਹਵਾ ਖੱਟੀ।

ਫਿਰ ਮਾਂਵਾਂ-ਧੀਆਂ, ਨੂੰਹ-ਸੱਸ, ਨਣਦ-ਭਾਬੀ, ਦਰਾਣੀ-ਜਠਾਣੀ, ਭੈਣਾਂ-ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਨਾਲ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਿ ਬੋਲੀਆਂ ਵੀ ਉਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹੋਣ। 'ਦਰਾਣੀ ਦੁਧ ਰਿਤਕੇ, ਜਠਾਣੀ ਦੁਧ ਰਿਤਕੇ', 'ਪੇਕੇ ਨੱਚਾਂ, ਸਹੁਰੇ ਨੱਚਾਂ' ਅਤੇ 'ਸੱਸ ਕੁਟਣੀ ਸੰਦੂਕਾਂ ਓਹਲੇ' ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਹਣੇ ਵੀ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਵੀ, ਗੁੱਸੇ, ਰੋਸੇ, ਵਿਛੋੜੇ, ਸ਼ਿਕਵੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵੀ। 'ਖੂਹਾਂ ਟੋਭਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਣੇ ਰਹਿ ਗਈ, ਚੰਦਰੇ ਲਵਾ ਲਏ ਨਲਕੇ', 'ਆਹ ਲੈ ਨੱਤੀਆਂ, ਕਰਾ ਲੈ ਪਿਪਲ ਪੱਤੀਆਂ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੀ' ਆਦਿ

ਕੌਰ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਸਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਈਆਂ। ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਬੋਲੀਆਂ ਤੇ ਬਲੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਭਲੇ ਵੇਲੇ ਚੇਤੇ ਕੀਤੇ।

ਅਚਾਨਕ ਮੌਸਮ ਨੇ ਕਰਵਟ ਬਦਲੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਧਰੋਂ ਸੰਘਣੇ ਬੱਦਲ ਆ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਝੱਟ ਹੀ ਮੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਕਣੀਆਂ ਵਰੁਨ ਲੱਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਮੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਜੇ ਸੂਰਜ

ਸੱਤੀ ਸਤਵਿੰਦਰ

ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਚਲੇ ਫਿਰ ਤੰਬੂਆਂ ਹੇਠ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਨੇਹਾਂ ਦੇ ਗਏ, ਬਈ ਤੀਆਂ ਤਾਂ ਬੱਦਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸੋਝਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੀਬੀਆਂ ਕਿਹੜਾ ਘੱਟ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਮੀਂਹ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਤੰਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਪਿਤ ਬੰਨ ਲਿਆ।

ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਸਲੂਜਾ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੈਣੀ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਇਲਾਨਾਏ ਸਟੇਟ ਅਸੰਬਲੀ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਈ ਬੀਬੀ ਲਾਡੀ ਕੇ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੋਂ ਬੇਅੰਤ ਕੌਰ ਆਪਣੀ ਗਿੱਧਾ ਟੀਮ ਨਾਲ ਤੀਆਂ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾਉਣ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਐਪਲਟਨ ਤੋਂ ਰੋਜੀ ਕੌਰ ਤੇ ਸਾਬਣਾਂ, ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਤੋਂ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਮਾਂਗਟ ਤੇ ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ ਮਾਂਗਟ (ਸੱਸ-ਨੂੰਹ) ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਮੈਡੀਸਨ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇੰਨੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਰ ਵਡੇ ਕਾਫਲੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਤਾਂ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਡੀ.ਜੇ. ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਏ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ 6 ਟੀਮਾਂ ਭਿੜੀਆਂ ਅਤੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ

ਤਸਵੀਰਾਂ: ਮਹਿੰਦਰ ਰਕਾਲਾ

ਮੀਂਹ ਆਉਣ ਉਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੈਂਟਾਂ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾ ਮਿਲੀ ਉਹ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਯੂ-ਹਾਲ ਦੇ ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜੇ। ਬੱਚੇ ਮੀਂਹ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਨਾਲ ਡਿਗੇ ਪਏ ਮੂਨ ਵਾਕ ਵਿਚ ਖੇਡਦੇ ਰਹੇ। ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਖੇਡਣ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹੇ। ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋੜਾਂ ਅਤੇ ਮਿਊਜ਼ਿਕਲ ਚੇਅਰ ਰੇਸ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀਆਂ।

ਸਾਊਥ ਸਿਸਟਮ ਤੇ ਤਬਲੇ-ਵਾਜੇ ਵਾਲੇ ਜੋ ਧੁੱਪ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਨਿਧਰੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਾਜੇ ਫਿੱਟ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਨੇ ਘੂਰੀ ਵਟੀ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਸਾਜੇ ਸਾਮਾਨ ਸਮੇਟ ਕੇ ਤੰਬੂਆਂ ਨੂੰ ਭੱਜ ਤੁਰੇ।

ਤਾਸ਼ ਖੇਡਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਦਰਖਤਾਂ ਬੱਲੇ ਬਾਜੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹੇ। ਪੀਘ ਵੇਖ ਕੁਝ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 20 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੀਘ ਝੂਟੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਗਿਆਂ ਤਾਂ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਇਹ ਵੀ ਸਬੱਬ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਮਿਡਵੈਸਟ ਮਿਸਿਜ ਪੰਜਾਬਣ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਰ ਪੰਜਾਬਣਾਂ-ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਸਿੰਧੂ (2006) ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਮਾਨ (2008) ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਮਾਨ (2013) ਅਤੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੀ 2015 ਦੀ ਜੇਤੂ ਪਾਮਿਲ ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਪੂਰਾ

ਮੁਕਾਬਲਾ ਮਿਲਵਾਕੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਇਆ। ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਟੀਮ ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਨੂੰ 2-1 ਸੈਟ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਹੀ। ਰਾਜੇ ਤੇ ਟੋਨੀ ਸੰਘੇਤਾ ਦੀ ਖੇਡ ਖੂਬ ਰਹੀ।

ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਾਸਕਿਟਬਾਲ ਦੇ ਵੀ ਹੋਏ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਇਕ ਹਫਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇਤਾਸਕਾ ਬਾਸਕਿਟਬਾਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚ। ਕੁਲ 10 ਟੀਮਾਂ ਭਿੜੀਆਂ ਅਤੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਰੱਕਅਸ ਦੀ ਟੀਮ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਡਾਈਨੈਸਟੀ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਹੀ।

ਮੇਲੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਸੱਤੀ ਸਤਵਿੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਪਿਤ ਬੰਨਿਆ। ਸੱਤੀ ਨੇ 'ਗੱਭਰੂ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਗੀਤ ਨਾਲ

ਹੁਟੇ ਮਾਟੇ, ਸੋਨੇ ਗੱਡ ਝਰਾਏ...

ਸੂਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਵੀਰਾਂ ਲਈ 'ਘੁੰਮਦੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲੇ ਨੋਟ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਾਂ' ਅਤੇ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਵੀਰਾਂ ਲਈ 'ਮੁੰਡਾ ਯੈਲੋ ਕੈਬ ਚਲਾਉਂਦਾ', 'ਬਿਨਾ ਲੜੇ ਨਹੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਅਗੇ ਅਸਲਾ ਸੁੱਟੀਦਾ' ਆਦਿ ਗੀਤਾਂ ਪਿਛੋਂ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਈਆਂ। ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ

ਸੱਤੀ ਦਾ ਪਲੇਕ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਉ ਅਤੇ ਸਤਿੰਦਰ

ਸੁਸਾਣਾ ਨੇ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੀਤਾ। ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਨ ਪਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਸਨ। ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਦਾ ਪਲੇਕਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਪੀ ਐਚ ਓ ਦੇ ਸਾਲ 2012 ਤੋਂ 2014 ਤਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ ਮਨਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੇਅੰਤ ਕੌਰ ਵਿਰਕ, ਅਮਨ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਰਿਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਐਪਰੀਸੀਏਸ਼ਨ ਅਵਾਰਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪਾਲ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਪੀਟਰ ਲੂਈ ਸੰਧੂ, ਕੈਬਰਿਲ ਸੰਧੂ, ਜਗਦੀਸ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੁਖਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ, ਪੀਟ ਦਿਉਲ ਤੇ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਪੀ.ਐਚ.ਓ. ਦੇ ਬਾਨੀ ਮੈਂਬਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਐਲਕ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕ 'ਸਿੱਖ ਵਾਹੀਅਰਜ਼ ਆਫ ਵਰਲਡ ਵਾਰ' ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਸਟਾਲ ਵੀ ਆਕਰਸ਼ਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਟੋਨੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਲਿਟਲ ਸਿੱਖ' ਨਾਲ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਾਈ।

ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ। ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਸਮੇਤ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਲਗਪਗ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

(ਹੋਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਫਾ 20-21 ਉਤੇ)

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਤੇ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਮੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੰਘੀ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਗਰਮੀ ਕੜਾਕੇ ਕੱਢ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਮੇਲੀਆਂ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਤਪਸ਼ 90 ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਨੱਢੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖੇਡਣ ਲਈ ਡਟੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਅਨੰਦ ਲੈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਪੌਪ ਕੌਰਨ ਅਤੇ ਆਈਸ ਕਰੀਮ ਖਾਂਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਦੜਕੇ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੁੱਪ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚੀ, ਉਹ ਦਰੱਖਤਾਂ ਜਾਂ ਕਨਾਤਾਂ ਬੱਲੇ ਦੜੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਂਜ ਹਵਾ ਹਲਕੀ ਹਲਕੀ

ਬੋਲੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਲਵਲੇ ਜਾਹਰ ਕੀਤੇ। 'ਧੀਆਂ ਕਿਉਂ ਜੰਮੀਆਂ ਨੀ ਮਾਏ' ਗੀਤ ਨੇ ਧੀਆਂ ਦਾ ਦਰਦ ਬਿਆਨ ਕੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਨੀਲਮ ਕੌਰ ਨੇ ਗੀਤ 'ਕਾਹਨੂੰ ਮਾਰਦੈ ਚੰਦਰਿਆ ਛਮਕਾਂ, ਮੈਂ ਕੱਚ ਦੇ ਗਿਲਾਸ ਵਰਗੀ' ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਕਿੱਕਲੀ, ਬਚਪਨ-ਜਵਾਨੀ, ਵਿਛੋੜੇ, ਸਾਉਣ ਦੇ ਗੀਤ, ਲੋਰੀਆਂ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਵਿਚੇ ਵਿਚ ਡੀ ਜੇ 'ਤੇ ਵੀ ਗੀਤ ਵੱਜਦੇ ਰਹੇ।

ਪੰਜਾਬ ਵਾਂਗ ਬਰੋਟੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਹਨੀ ਸਕੱਲ ਨਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖ ਦੇ ਟਾਹਣਿਆਂ ਨਾਲ ਪੀਘਾਂ ਜਰੂਰ ਪਈਆਂ। ਬੱਚੇ ਵੀ ਕੂਕਦੇ ਮਾਂਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪੀਘ ਦੇ ਹੁਟੇ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬੀ

ਮੀਂਹ ਵਰੁਦਾ ਤਾਂ ਵਰੁੇ ਪਿਆ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਨੱਚਣਾ ਈ ਨੱਚਣਾ...

ਰੁਮਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਅਲੱਗ ਪੰਡਾਲ 'ਚ ਤੀਆਂ ਦੇ ਗਿੱਧੇ ਦਾ ਪਿਤ ਬੱਝਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੇ ਸੂਟਾਂ 'ਚ ਫੱਬੀਆਂ ਕੁਤੀਆਂ-ਚਿਤੀਆਂ, ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਤੇ ਸੁਆਣੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਗਿੱਧੇ ਦੇ ਗੇੜੇ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਕੋਲ ਹੀ ਦਰਖਤਾਂ 'ਤੇ ਪਾਈਆਂ ਪੀਘਾਂ ਝੂਟਣ ਵਿਚ ਮਸਤ ਸਨ।

'ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤੀਆਂ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਤੀਆਂ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਮਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬੀਬੀਆਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਤੀਆਂ ਦਾ ਥੀਮ ਸੀ, 'ਜੇ ਧੀਆਂ ਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜੱਗ

ਸੂਟਾਂ ਵਿਚ ਸੱਜੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਵੀ ਤੋਤਲੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀ 'ਪੰਜਾਬਣ ਸੁਆਣੀ' (2013) ਮਨਦੀਪ ਮਾਨ ਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਮਿਡਵੈਸਟ ਮਿਸਿਜ ਪੰਜਾਬਣ (2015) ਖਿਤਾਬ ਦੀ ਜੇਤੂ ਪਾਮਿਲ ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ 'ਬੈਸਟ ਪੰਜਾਬਣ ਪਹਿਰਾਵੇ' ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਬੱਚੀ ਅਸੀਸ ਕੌਰ (8 ਮਹੀਨੇ) ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਲਈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ਨਸੀਬ ਕੌਰ ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਂ ਨਾਲ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਚੋਣ 85 ਸਾਲ ਦੀ 'ਬੇਬੇ ਪੰਜਾਬਣ' ਸੀ, ਇਹ ਖਿਤਾਬ ਮੁਖਤਿਆਰ

ਝਲਕੀਆਂ

ਹਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕਰਕੇ ਮੇਲਾ ਵੇਖਣ ਆਈਆਂ। ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਸੱਗੀ ਫੁੱਲ, ਮੋਰਨੀਆਂ, ਲੋਟਣ, ਬੂੰਦਿਆਂ, ਗਲ ਦੇ ਕੋਠਿਆਂ, ਵੰਗਾਂ, ਗਜਰਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਰੰਗੀ, ਧਾਲੀਵਾਲ ਤੇ ਧਨੋਆ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਚਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਕਠਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬੋਲੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਅਸਲ ਮਾਅਨੇ 'ਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਭੈਣਾਂ-ਭੈਣਾਂ, ਸੱਸ-ਨੂੰਹ, ਦਰਾਣੀ-ਜਠਾਣੀ, ਨਣਦ-ਭਰਜਾਈ, ਸਭੋ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਗੋਲ ਗੱਪੇ ਬੀਬੀਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਖਿੱਚ ਸਨ। ਕਈ ਵੀਰ ਗੋਲ ਗੱਪਿਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗਿਲਾਸ ਭਰ ਭਰ ਪੀਂਦੇ ਰਹੇ। ਉਂਜ ਕਈ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲ ਗੱਪਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ।

ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਿਊਸਟਨ ਤੋਂ ਆਈ ਰਾਜਬੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਤੀਆਂ ਬੈਂਕੁਇਟ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਨੱਚ ਲਿਆ। ਅੱਜ ਖੁਲੇ ਮੈਦਾਨ ਅਤੇ ਵਰੁਦੇ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਨੱਚ ਟੱਪ ਕੇ, ਪੀਘਾਂ ਝੂਲ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਤੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਅਸਲ

ਮਜਾ ਆਇਆ। ਉਥੇ ਪੱਲਿਓਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ ਪੈਂਦੇ ਅਤੇ ਇਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਮੁਫਤ...

ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਬਸੀ ਵੁਡ ਫਾਰੈਸਟ ਪ੍ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਦੂਜਾ ਮੇਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤਾ ਇਕ ਮੇਲੀ ਬਣ ਕੇ ਪਧਾਰਿਆ।

ਖਾਣਾ ਗੁਰੂ ਕੈਟਰਿੰਗ ਵਾਲੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਅਫਰੀਕੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇਕ ਕਾਲੇ ਕਾਰੀਗਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲੇਬੀਆਂ ਤਲਦਿਆਂ ਵੇਖ ਹੋਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਟਿਪਣੀ ਸੀ, ਜੇ ਆਪਾਂ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਸਭੋ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਭਲਾ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ!

ਇਹ ਵੀ ਸਬੱਬ ਹੀ ਸੀ ਕਿ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੀ ਸੌਣ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਵੀ। ਕਈ ਮੇਲੀ ਜੈ ਹਿੰਦ ਆਖ ਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਨ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਦੇਖੇ-ਸੁਣੇ ਗਏ।

ਪੀ ਐਚ ਓ ਦਾ ਇਹ 24ਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਮੇਲਾ ਸੀ ਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਲਵਰ ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਓਲੰਪੀਅਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ

ਓਲੰਪਿਕ ਰਤਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵੱਲੋਂ 6 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਹੋਣਗੇ।

92 ਸਾਲਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹੁਣ 'ਗੋਲਡਨ ਗੋਲ' ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਖੇਡ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ। ਗੋਲ ਹੋਣ ਸਾਰ ਖੇਡ ਮੁੱਕ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੇ 85 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਹਾਕੀ ਬਾਰੇ 'ਦੀ ਗੋਲਡਨ ਯਾਰਡਸਟਿਕ' ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੰਦ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਓਲੰਪਿਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯੈਕ ਰੋਜ਼ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਇਕ ਓਲੰਪੀਅਨ ਵਜੋਂ ਗੋਲਡਨ ਹੈਟ ਟ੍ਰਿਕ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਕੀ ਨਾਲ

2014 ਵਿਚ ਹੋਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਹਾਕੀ ਕੱਪ ਸਮੇਂ ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਨੇ 1975 ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦਾ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਟੀਮ ਦੇ ਹਰੇਕ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ 175000 ਰੁਪਏ ਭੇਟ ਕੀਤੇ। ਟੀਮ ਦਾ ਚੀਫ਼ ਕੋਚ/ਮੈਨੇਜਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸਹਿ-ਕੋਚ ਤੇ ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਰ ਗਏ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਗਿਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਹੈ!

ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਟੂਰ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ। ਕੋਚਿੰਗ ਕੈਂਪ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਦਿਨ ਲਾਂਭੇ ਹੋਇਆ। ਮਰਨੇ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਪਿੱਛੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰੇਨ ਹੈਮਰੇਜ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਇਕ ਲੱਤ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ, ਦੂਜੀ ਪੀ ਜੀ ਆਈ। ਕੈਸੀ ਵਿਡੰਬਨਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਵੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ!

1984 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ। ਉਥੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਾਕੀ ਮੈਚ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਤਿਰੰਗੇ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਪਰਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਤਦੋਂ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ' ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਤਿਰੰਗਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਮਿਧਣ ਲੱਗਾ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭੱਜ ਕੇ ਕੌਮੀ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ

ਹੇਠੋਂ ਖਿੱਚ ਲਿਆ। ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾ ਸਹਾਰ ਸਕਿਆ ਜੋ ਉਹ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਝੁਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਰੜਕਣ ਲੱਗਾ।

ਓਲੰਪੀਅਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵੈਨਕੂਵਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸੁਭਚਿਤਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤਿਰੰਗੇ ਖਾਤਰ ਵੱਡਾ ਰਿਸਕ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ/ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਹਵਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਚ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਭਾਰਤ ਪਰਤਣ ਲਈ ਉਹ 2 ਨਵੰਬਰ 1984 ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਟੋਕੀਓ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਡੀ ਗਾਰਡਾਂ ਨੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਮੁਸਾਫਿਰ ਟੋਕੀਓ ਹੀ ਰੁਕ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਰੁਕ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਉਹ ਰੁਕਿਆ ਨਹੀਂ।

ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਸੁਸ਼ਬੀਰ ਕੌਰ ਤੇ

ਜੁਆਈ ਵਿੰਗ ਕਮਾਂਡਰ ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੋਮੀਆ ਪਾਸ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਾ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਵਿਚ ਅਫਸਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਿਆਵੇ। ਕੈਸੇ ਦਿਨ ਆ ਗਏ ਸਨ! ਉਹ ਓਲੰਪਿਕ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਮੁੜਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਨਾਇਕਾਂ ਵਾਲਾ ਸਵਾਗਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ? ਪੱਗ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਸੀ!

ਭਾਰਤ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਖਤਰੇ ਸਹੇੜਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚਲੇ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਉਹ ਬਚ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚਲਾ ਖਤਰਾ ਉਹਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਮੰਡਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਇਹ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘਰ ਲੈ ਆਇਆ।

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਕਰਾਚੀ ਵਿਚ ਓਲੰਪਿਕ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਦਾ ਰੈਸਟ ਆਫ ਵਰਲਡ ਦੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਮੈਚ ਸੀ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੈਸਟ ਆਫ ਵਰਲਡ ਟੀਮ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਬੰਧ ਸੁਖਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਕ ਖਿਡਾਰੀ ਜਫਰ ਇਕਬਾਲ ਹੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਦਰ ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਉਲ ਹੱਕ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਸੱਦਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਓ, ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਇਕੋ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਓ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਇਕ ਬਸਤੀ ਦਾ ਹਾਂ।"

ਅਪਣੇ ਭਰੇ ਸੱਦੇ ਨਾਲ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਹਾਫ ਟਾਈਮ ਸਮੇਂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਟੀਮ ਪਾਸ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਗਿਆ

ਤਾਂ ਸਟੈਂਡਾਂ ਤੋਂ 'ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ' ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ ਹਿਲਾ ਕੇ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਮ ਨੇ 'ਇੰਡੀਆ ਮੁਰਦਾਬਾਦ' ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਲਈ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਰ ਫੇਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਰਦਾਰ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਸਿਰ ਫੇਰ ਰਹੇ ਓ।" ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਤੁਸੀਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਨਾ ਖੁਹਾਉਂਦੇ!"

ਲੰਡਨ ਓਲੰਪਿਕ-2012 ਸਮੇਂ 1896 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਓਲੰਪਿਕ ਸਫਰ 'ਚ ਜਿਹੜੇ 16 'ਆਈਕੋਨਿਕ ਓਲੰਪੀਅਨ' ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਹੀ ਇਕੋ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ। ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ 16 ਰਤਨਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦਾ 'ਕੱਲਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ' ਹੀ ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਓਲੰਪਿਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਓਲੰਪਿਕ ਰਤਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਬਣਾਵੇ?

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਮੈਂ ਬਰਾਬਰ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਐਕਸਟਰਾ ਟਾਈਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦੈ, ਐਕਸਟਰਾ ਟਾਈਮ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬਰਾਬਰ ਰਹੇ ਤਾਂ ਗੋਲਡਨ ਗੋਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਹੁਣ ਗੋਲਡਨ ਗੋਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਖੇਡ ਹੁਣ ਉਪਰਲੇ ਨਾਲ ਹੈ।"

ਜੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਰਤਨ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੀ ਤਾਂ ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਓਲੰਪਿਕ ਬਲੇਜ਼ਰ, ਤੀਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਡਲ ਤੇ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਾਦਗਾਰੀ ਫੋਟੋ ਗੁਆ ਦੇਣੇ ਯੋਗ ਹਨ? ਕੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਗੋਲਡਨ ਗੋਲ' ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹੈ? ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸੰਗਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਮੇਰੀ ਪੁਸਤਕ 'ਗੋਲਡਨ ਗੋਲ' ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦੈ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ 'ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਆਪਣਾ ਸੱਚਾ ਸਨੇਹ ਜਤਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਹਾਕੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤਕ ਪੁਚਾਇਆ ਹੈ।"

ਤਿੰਨ ਓਲੰਪਿਕ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲਾਂ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਕੋਚ/ਮੈਨੇਜਰ ਬਣ ਕੇ ਸੱਤ ਮੈਡਲ ਜਿਤਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ-ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਲਟਾ ਉਹਦੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸਪੋਰਟਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਅਨਮੋਲ ਖੇਡ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ 'ਗੁਆ' ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਹਿੰਦ-ਚੀਨ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨੋਂ ਓਲੰਪਿਕ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਫੰਡ ਲਈ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਦੁਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੈਡਲ ਸੰਭਾਲ ਰੱਖੇ ਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੱਤੇ।

ਓਲੰਪਿਕ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਅੱਠ ਵਾਰ ਜਿੱਤਿਆ ਪਰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਕੇਵਲ ਇਕ ਵਾਰ 1975 'ਚ ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ ਜਿੱਤਿਆ। ਉਦੋਂ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੀ।

- IFTA Fuel & Mileage Reporting (100% Accurate)
- Form 2290 (Heavy Vehicle Use Tax Return)
- Temporary/Permanent Fuel & Trip Permits
- IRP, FMCSA Authority, UCR
- New Business
(Corporation, LLC, Partnership, etc.)
- Filing Help: Green Card, Citizenship, Sponsorship
- IRS Individual & Business Tax
(IRS Registered Agent)

Contact: Nanak Tax Expeditors Greenwood (IN)

@ Ph: 317-215-5758

IFTA
filing
starting
at \$20

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੰਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ਹਾਰਡਵੁੱਡ ਫਲੋਰ, ਕਿਚਨ ਕੈਬਨਿਟ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲੋਰ ਉਪਲਬਧ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਅਵੈਨਿਊ ਤੋਂ ਅਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

Punjab Times**Established in 2000
16th Year in Publication**Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746**Fax:847-705-9388**Email: punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com**Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi

Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

Corrpondents**Detroit, MI**

Rajinder Syan

734-261-0936

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Texas, Virginia, Ne-
vada, Washington, Oregon, Arizona,
Georgia, Florida, New York, New
Jersey, Connecticut, Oklahoma, Penn-
sylvania, Missouri, Kentucky**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ****ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 100 ਡਾਲਰ****ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ****ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।**Disclaimer**The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਫਿਲਮਸਾਜ਼-ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ

ਬਰੈਂਪਟਨ (ਕੈਨੇਡਾ): ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ
ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਤ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ
ਮਿਲਿਆ। ਇੱਕ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 'ਕਲਮਾਂ ਦਾ
ਕਾਫ਼ਲਾ' ਵਲੋਂ ਰੂ-ਬ-ਰੂ, ਦੂਜਾ ਸੀ ਸਿੱਖ
ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਫੈਸਟੀਵਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ 'ਸੇਵਾ' ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸੀ
ਪੀਪਲਜ਼ ਵੋਇਸ ਫੋਰਮ ਵਲੋਂ ਵਿਖਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ 'ਨੋਟ ਐਵਰੀ ਟਾਈਮ' (ਹਰ
ਮਿੰਟੀ ਕੁੱਟਿਆਂ ਨਹੀਂ ਭੁਰਦੀ)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ
ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਵਲੋਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ
ਦੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।'ਕਲਮਾਂ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲਾ' ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ
ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ
ਸਹਿਤ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਪੰਜਾਬੀ
ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕ ਲਾਏ
ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ
ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ
ਪੱਤਰਕਾਰੀ, ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਲੀਹ ਉੱਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹ
ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਜਿਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ
ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣੀ ਹੁੰਦੀ
ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਅਤੇ ਸਹੁਲਤਾਂ ਦੇਣ
ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ।
ਖਬਰਾਂ, ਲੇਖ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ
ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੱਝਵੀਂ ਤਨਖਾਹ ਵਗ਼ੈਰਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ,
ਇਹ ਖੇਤਰ ਜੋ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ,
ਅਣਗੌਲਿਆ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨੇਤਾਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ

ਬਰਲਿਨ: ਨੇਤਾਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ
ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਰਹੱਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ
ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਨੇਤਾਜੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੂਰੀਆ ਕੁਮਾਰ
ਬੋਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ
ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰ
ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ
ਮਿਲਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਸੂਰੀਆ ਨੇ ਆਸ ਜਤਾਈ ਕਿ
ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਰਹੱਸ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਣ ਵਿਚ
ਕਾਮਯਾਬ ਰਹਿਣਗੇ।ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਯੂ.ਕੇ. ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ
ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਪਾਨ
ਤੇ ਰੂਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਗਲੈਂਡ ਕੋਲ ਵੀ ਨੇਤਾਜੀ
ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ।

ਯੁਕਰੇਨ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਏ.ਕੇ 47

ਕੀਵ: ਯੁਕਰੇਨ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ
ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ
ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ
ਇਹ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਜਾ ਰਹੀ
ਹੈ। ਕੀਵ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਏ.ਕੇ-
47 ਤੇ ਹੋਰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ
ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਛੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 13
ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਹਮਣੇ
ਆਈਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਰੂਸ ਸਮਰਥਕ
ਵਿਦਰੋਹੀਆਂ ਤੇ ਯੁਕਰੇਨ ਦੀ ਸੈਨਾ ਵਿਚਾਲੇ
ਜੰਗਬੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਮ
ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ
ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਵਾਨ
ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਦਰੋਹੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਈ
ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।**ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਬਰੈਂਪਟਨ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ
(ਐਨ ਖੱਬੇ) ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ।**ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ 'ਸੇਵਾ' ਰੋਜ਼ ਬਿਏਟਰ
ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਫੈਸਟੀਵਲ ਵਿਚ
ਵਿਖਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਡਿਜੀਟਲ
ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ
ਸਹਿਤ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ
ਉਸ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਲੈ ਕੇ ਅਗਲੀਆਂ ਪੁਸ਼ਤਾਂ
ਲਈ ਸੰਭਾਲਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੇਵਾ
ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ
ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ
ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚਇਹ ਗੱਲ ਉਭਾਰੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ
ਪ੍ਰਬੰਧ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ
ਦੁਰਲੱਭ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਣਜਾਣਪੁਣੇ ਵਿਚ ਅਗਨ
ਭੇਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਣ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ
ਵਿਖਾਈਆਂ ਕਈ ਹੋਰ ਲਘੂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ
ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਸੁਆਲ ਜੁਆਬ
ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ
ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੰਜਾਬ
ਡਿਜੀਟਲ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੀ
ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੀਪਲਜ਼ ਵੋਇਸ ਫੋਰਮ ਵਲੋਂ

ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਖੇਤਰ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤੀ ਬਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ
ਜਨਰਲ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਦੋਸ਼
ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਅਸ਼ਾਂਤੀ
ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆ
ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ
ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ
ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ
ਵੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਨਿੱਕੀਆਂ ਤੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਜੰਗਾਂ
ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਉਹ ਇਥੇ 1965
ਦੀ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜੰਗ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨਾਂ ਸੈਨਾਵਾਂ
ਦੇ ਗੋਲਡਨ ਜੁਬਲੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ
ਰਹੇ ਸਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਭਾਰਤ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉੱਤੇ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਦੋਸ਼
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ
ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ 9 ਨਾਗਰਿਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ।1965 ਦੀ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜੰਗ ਬਾਰੇ
ਤਿੰਨਾਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਦਿਨਾ ਗੋਲਡਨ ਜੁਬਲੀ
ਸੈਮੀਨਾਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ
ਹਾਮਿਦ ਅਨਸਾਰੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਨਰਲਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ
ਸਾਡੇ ਪੱਛਮੀ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕ ਵੱਲੋਂ ਗੋਲੀਬੰਦੀ
ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ
ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼
ਹੈ ਕਿ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ
ਲਈ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ
ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ
ਉਚ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਰੱਖਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਹਾਲਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ 'ਨੋਟ ਐਵਰੀ
ਟਾਈਮ' (ਹਰ ਮਿੰਟੀ ਕੁੱਟਿਆਂ ਨਹੀਂ ਭੁਰਦੀ)
ਵਿਖਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ
ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਕਿਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ
ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਗੁੰਡਿਆਂ
ਵਲੋਂ ਅਗਵਾ ਤੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤਾਕਤਵਰ
ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ
'ਤੇ ਦਬਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੁਆਉਣ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਬਤੀ ਦਰਦਨਾਕ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸਹੀ
ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੈਮਰਾਬੰਦ ਕਰਦੀ ਇਹ ਫਿਲਮ
ਲੋਕਪੱਖੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ
ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਸੁਆਲ ਜੁਆਬ ਸਮੇਂ
ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜੁਆਬ ਕੁਝ ਦਰਸ਼ਕਾਂ
ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਭਾਵ ਵਿਚ ਗੁਮਾਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਲੱਗੇ,
ਪਰ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ, ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਲੋਗ 'ਤੇ ਵੀ
ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰ
ਕੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਅਜਿਹਾ ਗੁਮਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ
ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਜਿਹੇ
ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ।**-ਡਾ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਸੇਖੋਂ**ਹੀ ਦੀਆਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੀਆਂ
ਹਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਘੇਰਾ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ
ਵਿਚ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ
ਪਰੀਕਰ ਨੇ 1965 ਦੀ ਜੰਗ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਹ ਹਿਮਾਕਤ ਖਾਸੀ
ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ
ਲਾਲ ਬਹਾਦੁਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ
ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਫਿਰ ਮਿਲੀ ਭਰੋਸਿਆਂ ਦੀ ਪੰਡ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ
ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਦੀ
ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ, ਪਸਾਰ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ
ਲਈ 918 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੰਡ ਪ੍ਰਵਾਨ
ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਸਾਲ
1980 ਤੋਂ 1995 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਤਿਵਾਦ
ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬੇ ਵੱਲੋਂ 5800 ਕਰੋੜਰੁਪਏ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਜੋ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ
ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ 2694
ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ
ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ
ਨੀਮ ਫ਼ੌਜੀ ਬਲਾਂ ਦੇ 298 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਖਰਚੇ
ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ
ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ
ਕਹਿ ਕੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਮਾਫ਼ੀਆ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਿਰ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)ਫਾਈਲਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ
ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਈ.ਡੀ.) ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ
ਮੰਤਰੀ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਇਸ
ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਕਾਰਨ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ
ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਈ.ਡੀ. ਵੱਲੋਂ
ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ
ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਰਤੀ
ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ
ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠਾਈ। ਇਸ
ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ
ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ
ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ
ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬਦਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ਸ. ਮਜੀਠੀਆ ਉੱਤੇ ਮੜਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ
ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ 'ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ
ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸਮਾਗਮ
ਮੌਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ
ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੱਸਿਆ।
ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧੀਆਂ,
ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ
ਦਰਮਿਆਨ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ
ਆਵਾਜ਼ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਉੱਤੇ ਉਭਰਦੀ ਦਿਖਾਈ
ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ
ਉਠਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ
ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਤਵਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ
ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ
ਹੈ ਪਰ ਖ਼ੁਦ ਪਾਟੋਧਾੜ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਕੋਈ ਵੱਡੀਲਾਮਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਹੈ। ਨਸ਼ਾ
ਤਸਕਰਾਂ, ਅਪਰਾਧੀਆਂ, ਪੁਲਿਸ ਤੇ
ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਰਹੇ ਗੱਠਜੋੜ
ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਬਲਕਿ ਪੂਰੇ
ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ-ਫੁੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਅਜਿਹੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ
ਵੇਹਰਾ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਓਰੋ ਦੀ
ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ 1993 ਵਿਚ ਕੀਤੀ
ਟਿੱਪਣੀ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮਾਫ਼ੀਆ ਸਮਾਨੰਤਰ ਸਰਕਾਰ
ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-
ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ
ਗਰੋਹਾਂ, ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਲਾਬੀ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗਹਿਰੇ ਸਬੰਧ
ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆਤਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

Matrimonial

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Suitable match for US citizen Khatri Sikh girl 28, 5'5" Doctor of Pharmacy, Pharmacist in New Mexico. Boy should be 28 to 31 years, tall, Highly educated (medicine or engineering), Well settled in USA, non-smoker, non-drinker, non-trimmer. Contact Harmohinder S. Vij at hvij@aol.com or call at Ph: 505-216-1644.

Wanted suitable match in India/USA for Punjabi Ravidasia girl living in India 31, 5' M.Sc. PhD Bio-chem., working as research associate in a reputed University in India. Contact: 91-98880-69822 (India) or binneyksood@gmail.com

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਆ ਰਹਿੰਦੇ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਚੀਮਾ, 27 ਸਾਲ, 5'-10", ਨਸ਼ਾ ਰਹਿਤ, ਐਮ ਐਡ ਲੜਕੇ ਲਈ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ/ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਾਏ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ, ਵਧੀਆ ਬਿਜਨਸ, ਸੈਟ ਹੋਣ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਮਦਦ ਲਈ ਤਿਆਰ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 408-707-4922

US citizen/green card holder girl wanted for Sikh Arora, 31 years, 5'6" B.Tech (Mechanical engineer), MBA finance. Currently on business visa. Contact, Ph: 312-522-6522. Email: Amarinder.singh627@gmail.com

ਅਕਾਲੀ ਕੌਂਸਲਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਵਿਚ ਛੇੜਖਾਨੀ ਪਈ ਮਹਿੰਗੀ

ਬਠਿੰਡਾ: ਔਰਬਿਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਇਕ ਅਕਾਲੀ ਕੌਂਸਲਰ ਦੇ ਲੜਕੇ ਵੱਲੋਂ ਬਾਪਰ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੀ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਮਲਾ ਭਖਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਬੱਸ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਰਾਮਪੁਰਾ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਫਾਟਕ 'ਤੇ ਬੱਸ ਰੋਕ ਲਈ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਲੜਕੇ ਨੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਕਾਫੀ ਖਿੱਚ ਪੂਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਬੱਸ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਨੰਗਲ ਡੈਮ ਵਾਇਆ ਪਟਿਆਲਾ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬਾਣੇ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਲੜਕੇ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਕੇ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਇਆ।

ਭਾਈ ਸੁੱਖ-ਜਿੰਦਾ ਬਾਰੇ ਫਿਲਮ 11 ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਜੂਨ 1984 ਦੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਜਨਰਲ ਵੈਦਿਆ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖਾ ਤੇ ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦਾ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਫਿਲਮ 'ਮਾਸਟਰ ਮਾਈਡ ਜਿੰਦਾ ਸੁੱਖਾ' ਆਉਂਦੀ 11 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਇਹ ਫਿਲਮ ਸਿਨੇਮਾਰਕ, ਸਟਾਰਟਫੋਰਡ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਬਲੂਮਿੰਗਡੇਲ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ

ਨਵ ਬਾਜਵਾ, ਸੋਨਪ੍ਰੀਤ ਜਵੰਦਾ, ਗੁਰੂ ਗਿੱਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਬਿੱਲਾ, ਸੁਨੀਤਾ ਧਰਿ, ਈਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹਰਿੰਦਰ ਨੇ ਨਿਭਾਈਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਲਮ ਭਾਈ ਸੁਖੇ ਤੇ ਜਿੰਦੇ ਦੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੀ ਲੰਬੀ ਚਿੱਠੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਨਾ ਲਗਣ ਦੇਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਦੇਖੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕੀਏ।

ਬਿਜਲੀ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਾਅ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਫਿਲਹਾਲ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪਾਵਰਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਉਤੇ 391 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੋਇਲੇ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਇਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਭਰਨੇ ਪਏ ਸਨ, ਇਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਰੋਮਿਲਾ ਦੂਬੇ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪੈਸੇ ਕੋਇਲਾ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ 'ਪੈਨਮ ਕੋਲ ਮਾਈਨਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ' ਨੇ ਭਰਨੇ ਸਨ।

ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਮੰਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟਾਂ ਲਈ ਕੋਇਲੇ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 'ਪੈਨਮ ਕੋਲ ਮਾਈਨਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ' ਅਤੇ ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੀ ਹੈ। ਪਾਵਰਕੌਮ ਦਾ ਇਸ 'ਚ 26% ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਕੈਗ) ਵੱਲੋਂ ਕੋਇਲੇ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 2014 ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਇਲੇ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਸਬੰਧਤ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 295 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਟਨ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੈਸਾ ਕੋਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR,
CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS
DELTA, AIR INDIA,
KLM, LUFTHANSA.

For Emergency
Call anytime at

847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India \$545

London \$250

UMA TRAVELS

2535 W. Devon Ave., Chicago, IL 60659

For Lowest Fares & Reliable Service
Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

INDIAN BAZAAR

334 S. Emerson Ave., GREENWOOD, IN 46143

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ 10% ਛੋਟ

Ph: 317-534-5151, 916-524-0045

Flat Rate Funding Group

Are you tired of waiting to get paid on your outstanding freight invoices?

Get your \$\$\$ now!

At Flat Rate Funding Group, we offer the lowest fixed factoring rate in the transportation industry-

1.5%!

Call Goldy Dhillon 734-444-9625

sales@flatratefunding.com

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫਰੇਟ ਇਨਵਾਇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?

ਅੱਜ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪੈਸਾ ਲਓ

ਫਲੈਟ ਰੇਟ ਫੰਡਿੰਗ ਗਰੁਪ ਵੱਲੋਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਦਰਾਂ ਉਤੇ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਗੋਲਡੀ ਢਿੱਲੋਂ, ਫੋਨ: 734-444-9625

ਰੱਖੜ ਪੁੰਨਿਆ ਮੌਕੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਸ਼ਨ-2017 ‘ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ

ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ: ਰੱਖੜ ਪੁੰਨਿਆ ਮੌਕੇ ਹੋਈਆਂ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰਿਤ ਰਹੀਆਂ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਰਗੜੇ ਲਾਏ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੱਤਾ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਪਾਵਨ ਦਿਹਾੜੇ ਉਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਆਪਸੀ ਦੂਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਖਾਤਾ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ‘ਤੇ ਵਰ੍ਹਦਿਆਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਵਤੀਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ, ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀ ਤੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਡਾ. ਸ਼ਕੀਲ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲਏ ਹੋਏ

ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਆਮ ਜਨਤਾ ਭਿਖਾਰੀ ਬਣਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦਾ ਮਾਲਕ ਵਪਾਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਜਨਤਾ ਭਿਖਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਆਖ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਰੁਲੀ ਹੈ ਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਖਰੀਦਣ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇਕ ਮੰਚ

ਉਤੇ ਇਕੱਠੀ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਡਰੱਗ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹੇ 55000 ਕਰੋੜ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਰੈਂਕ ਇਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਪਾਸੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈ ਕੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਤਿੱਖੇ ਰਗੜੇ ਲਾਏ।

ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਵੀ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਰਵੀ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਜ ਜ ਟ ਸ ਫਤਿਹ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਵੀ ਸਿੰਧੂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। 2002 ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਵਕੀਲ ਵਿਕਰਮ ਚੌਧਰੀ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਹਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਹ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਲੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਮਾਣ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੈਨਿਕ ਨੂੰ ਖਾਸ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਾਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਉਤੇ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਤੇਜ ਔਜਲਾ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇਜ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਖ ਸੈਨਿਕ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਗੁੰਮਨਾਮ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਵਾਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਰਾਜਧਾਨੀ ਓਟਾਵਾ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਥਾਂ ਉਤੇ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ। ਤੇਜ ਔਜਲਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਂ ਉਤੇ ਡਿਊਟੀ ਦੇਣਾ ਉਸ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਤੇਜ ਔਜਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜੋ ਨੈਸ਼ਨਲ ਵਾਰ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਉੱਤੇ ਸੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਇਸ ਖਾਸ ਡਿਊਟੀ ਉਤੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਤੇਜ ਔਜਲਾ ਦਾ ਪੜਦਾਦਾ ਤੇ ਚਾਚਾ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰੈਜਿਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਤੇਜ ਔਜਲਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਖਾਸ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋ ਗਈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਵਾਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਅਜਿਹੇ ਬੇਨਾਮ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮੌਤ

ਵੈਨਕੂਵਰ: ਰਿਚਮੰਡ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੋਸਤਾਂ ਰਿਐਲਟਰ ਸਲਿੰਦਰ ਬਰਮੀ ਤੇ ਬੰਟੀ ਬਚਤਾ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦੋਵੇਂ ਦੋਸਤ ਆਪਣੀ ਜੈੱਟ ਕਿਸ਼ਤੀ ਲੈ ਕੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਕਰਨ ਨਿਕਲੇ ਸਨ।

ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਅਮਲੇ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਕੋਸਟ ਗਾਰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜੈੱਟ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦਾ ਮਲਬਾ ਤੈਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਅਮਲੇ ਵੱਲੋਂ ਭਾਲ ਲਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਗਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ। ਦੋਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਢੇ ਉਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹਨੇਰੇ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਕਾਰਨ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਦੀ ‘ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ’ ਪਿੱਛੋਂ ‘ਆਪ’ ਵਿਚ ਹਲਚਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਪਿੱਛੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਚਰਚਾ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਅਰਥ ਕੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ‘ਆਪ’ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਸਿਆਸੀ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਕਸਰ ‘ਆਪ’ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੁਲਬੁਲਾ ਦੱਸਦੀ ਆਈ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨੇ ਫੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਖਦੇਤਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਰਹਿਤ ਤਕਨੀਕ ਰਾਹੀਂ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਮੁਹਿੰਮ

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਰਣਨੀਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ‘ਆਪ’ ਨੇ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੋ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਡੇਰੇ ਲਵਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵੀ ਤੈਅ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਂਜ ਸ੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਦੌਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਰਹਿਤ ਤਕਨੀਕ ਰਾਹੀਂ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜੀ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਆਈ ਸਾਹਮਣੇ

ਰਈਆ: ਰੱਖੜ ਪੁੰਨਿਆ ਮੌਕੇ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਅਹਿਮ ਪੱਖ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੱਖਣੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਇੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੁਲਾਰੀਆ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਈ ਆਗੂ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਏ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੁਲਾਰੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਡੰਪ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਏਕਤਾ ਵੀ ਮੰਚ ‘ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਆਗੂ ਨਾ ਪੁੱਜਾ।

‘ਆਪ’ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ

ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ: ਰੱਖੜ ਪੁੰਨਿਆ ਦੇ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੇ ਦੋ ਧੜਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੋ-ਦੋ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ‘ਆਪ’ ਦੇ ਮੁੱਖ ਧੜੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 2017 ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਟੀਚਾ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ। ਦੂਜੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਧੜੇ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਬੈਠੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਐਤਕੀਂ ਮਾਨ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਰਈਆ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵੱਲੋਂ ਮੇਲਾ ਰੱਖੜ ਪੁੰਨਿਆ ਮੌਕੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਈਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਗਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਆਗੂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਹਮਖਿਆਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਤੇ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਲੋਕ ਦੋਵਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਅੱਕ ਥੱਕ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਏਗਾ।

ਬਾਦਲ ‘ਤੇ ਜੁੱਤੀ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀ ਬਰੀ

ਬਰਨਾਲਾ: ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਈਸਤੂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਤੇ ਜੁੱਤੀ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ ਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾਨਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਠੇ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰਾ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾਨਗੜ੍ਹ ਉਤੇ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਖੰਨਾ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਵਕੀਲ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ

ਕੇਸ ਵਿਚ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ, ਦੂਜਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਉਣਾ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਤੇ ਤੀਜਾ ਕਿਸੇ ਦੇਸੀ ਕੋਲ ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਗੁਨਾਹ ਵਿਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਝੂਠੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾਨਗੜ੍ਹ ਤੇ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਦਕਿ ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ ਉੱਪਰ ਕੇਸ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀ 17 ਸਤੰਬਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮੋਬਾਈਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ‘ਆਪ ਕਾ ਦਾਨ’ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਰਾਹੀਂ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੇ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਵਾਂਗ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਟੋਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਉਤੇ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਇਸ ਮੋਬਾਈਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚਾਹਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਕੈਸ਼ ਜਾਂ ਚੈੱਕ ਰਾਹੀਂ ਫੰਡ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫੰਡ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੋਬਾਈਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਉਤੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵੇਰਵੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਸ਼ ਜਾਂ ਚੈੱਕ ਰਾਹੀਂ ਫੰਡ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਜੋਂ ਕਾਗਜ਼ੀ ਰਸੀਦ ਦੀ ਥਾਂ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਰਾਹੀਂ ਰਸੀਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੰਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਉਤੇ ਵੀ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਘਟਣ ਬਾਰੇ ਛਿੜੀ ਬਹਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਧਰਮ ਅਧਾਰਿਤ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਘਟਣ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸੇ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਬਹਿਸ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਵਿਚ ਏਨਾ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ? ਬੇਸ਼ੱਕ 1991 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਘਟੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਪਰ 2001 ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਇਕਦਮ ਤਕਰੀਬਨ 25 ਫੀਸਦੀ ਘਟਣਾ ਤੇ ਹੁਣ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਵਿਚ 50 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਧਾ ਦਰ ਵਿਚ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਕਮੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਫ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਅਪਣਾਉਣ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਵੀ 0.2 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਘਟਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਹੋਂਦ ਲਈ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੌਮ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉੱਦਮ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਕੱਤਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਉਥੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਬਣਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀ ਦੇ ਕੇਸ ਕਟਵਾਉਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਵੱਡੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਕਟਾ ਲਏ ਗਏ। ਇਹ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸਿੱਖ

ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਨੁਪਾਤ ਘੱਟ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਹਿਜਰਤ ਤੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਹਿਮ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ 1984 ਦੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ 1951 ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 62 ਲੱਖ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਸੋਂ ਦਾ 1.74 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਅਗਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 1961 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਾਂ

ਲਗਾਤਾਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਗਿਰਾਵਟ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਧਰਮ ਅਧਾਰਿਤ ਅੰਕੜੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਫ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਬੀਤੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘਟੀ ਹੈ। ਸਾਲ 1991 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 24.3 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਸਾਲ 2001 ਵਿਚ ਇਹ ਵਾਧਾ 18.2 ਫੀਸਦੀ ਸੀ ਪਰ ਸਾਲ 2011 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵਾਧਾ ਸਿਰਫ 8.4 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਲ 2001 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਲ 2011 ਵਿਚਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਵਿਚ 9.8 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਸਾਲ 2001 ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ 18.2 ਫੀਸਦੀ ਸੀ ਜੋ ਸਾਲ 2011 ਆਉਣ ਤੱਕ 8.4 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਡਿੱਗ ਗਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਰਾਵਟ ਮਹਿਜ਼ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3.5, 4.9 ਤੇ 7.1 ਫੀਸਦੀ ਰਹੀ। ਜੇਕਰ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਰਾਵਟ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 15.9 ਫੀਸਦੀ ਹੈ।

ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: 2011 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 13.1 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਜੋ 2001 ਵਿਚ 16.1 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਜੋ ਸਾਲ 2001 ਵਿਚ ਚਾਰ ਫੀਸਦੀ ਸੀ, ਉਹ 2011 ਵਿਚ 3.4 ਫੀਸਦੀ ਉੱਤੇ ਆ ਗਈ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਲ 2001 ਵਿਚ 5.5 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ ਸਾਲ 2011 ਵਿਚ 4.9 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1.9, 1.2 ਤੇ 2.3 ਹਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ 1.3 ਫੀਸਦੀ ਹਨ।

ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ 78 ਲੱਖ 45 ਹਜ਼ਾਰ 170 ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ 1.79 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਾਧਾ ਦਰ 27 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। 1971 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਕ ਕਰੋੜ ਤਿੰਨ ਲੱਖ 78 ਹਜ਼ਾਰ 797 ਸੀ। ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁੱਲ

ਆਬਾਦੀ ਦਾ 1.8 ਫੀਸਦੀ ਸਨ। ਇਸ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਾਧਾ ਦਰ 32 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। 2011 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਚੌਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੀ ਹਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਘਟਣ ਦੇ ਕਾਰਨ?

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮਾਹਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਲਈ ਕਈ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕਾ, ਬਰਤਾਨੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

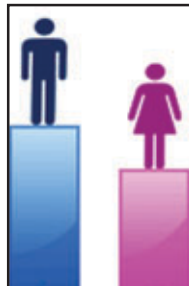
ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੱਧ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਨੂੰ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਤੀਜਾ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਹ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਘੱਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੋਰ ਵੰਡ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਸਿੱਖ 2001 ਵਿਚ 1.9 ਸਨ ਜੋ 2011 ਵਿਚ 1.7 ਰਹਿ ਗਏ। ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 2.08 ਕਰੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤੇ ਹਿੰਦੂ, ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਈਸਾਈ ਹਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧਿਆ: ਹਰਸਿਮਰਤ

ਮਾਨਸਾ: ਕੇਂਦਰੀ ਫੁਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਘਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਮੁਲਕ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਘਟੀ ਹੋਈ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਘਬਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਚੱਲਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਿੰਗ ਜਨਮ ਦਰ ਪਾੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਜਨਮ ਦਰ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਠੀਕ ਹਨ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ 1.09 ਕਰੋੜ ਮਰਦ ਤੇ 98.84 ਲੱਖ ਔਰਤਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 52.56 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 47.44 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਈਸਾਈ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1.37 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 1.40 ਕਰੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਧਰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਜਨਮ ਦਰ ਵੱਧ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 96.62 ਕਰੋੜ ਹਿੰਦੂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 49.83 ਕਰੋੜ ਪੁਰਸ਼ ਤੇ 46.79 ਔਰਤਾਂ ਹਨ। ਮੁਸਲਿਮਾਂ ਵਿਚ 8.82 ਕਰੋੜ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 8.39 ਕਰੋੜ ਔਰਤਾਂ ਹਨ।

ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ: ਜਥੇਦਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹਰੇਕ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਅਣਗੌਲੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਆਬਾਦੀ ਘਟਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੜ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹਰ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਸਲਾਹ: ਫੂਲਕਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਆਬਾਦੀ ਘਟਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਧਰਮ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਅੱਜ ਉਸੇ ਹੀ ਧਰਮ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਹੋਣਾ ਇਕ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਜੇ ਅੰਕੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿਚ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਘੱਟ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 63 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 57 ਫੀਸਦੀ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਰ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 18.7 ਫੀਸਦੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਦਰ 40 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੀ 18.9 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਧੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 9.7 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 22 ਲੱਖ ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਲ 1991 ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 69 ਲੱਖ, 89 ਹਜ਼ਾਰ 226 ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਸਾਲ 2001 ਵਿਚ ਵਧ ਕੇ 89 ਲੱਖ

ਦੱਖਣੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਆਬਾਦੀ ਵਧੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਉੱਤਰੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੱਖਣੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਆਬਾਦੀ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 87.7 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਆ ਵਿਚ 76.4 ਫੀਸਦੀ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ 53 ਫੀਸਦੀ, ਕੇਰਲ ਵਿਚ 38 ਫੀਸਦੀ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 29.8 ਫੀਸਦੀ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ 27 ਫੀਸਦੀ, ਉਤੀਸਾ ਵਿਚ 25.7 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਪਾਂਡੇਚਰੀ ਵਿਚ 17.5 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

97 ਹਜ਼ਾਰ 942 ਤੇ ਸਾਲ 2011 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਕਰੋੜ ਛੇ ਲੱਖ 78 ਹਜ਼ਾਰ 138 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ 37 ਲੱਖ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ 5 ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗੀ ਇਨਾਮ

ਆਗਰਾ: ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੀ ਆਗਰਾ ਇਕਾਈ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ-ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪੰਜ ਬੱਚੇ ਹੋਣਗੇ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਖੀ ਵੀਣੂ ਲਵਾਣੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦਰਜ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੀ ਇਕਾਈ ਨੇ ਇਹ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2010 ਤੋਂ 15 ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਇਨਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਵਧੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਕਈ ਪਤਨੀਆਂ ਵਾਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬੰਦ ਹੋ ਸਕੇ।

ਨਾਸਤਿਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਚੌਖਾ ਵਾਧਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 1981 ਵਿਚ 67 ਫੀਸਦੀ, 1991 ਵਿਚ 590 ਫੀਸਦੀ, 2001 ਵਿਚ 75 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਹੁਣ ਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ 294 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਜੇ ਸਿਰਫ 28 ਲੱਖ 67 ਹਜ਼ਾਰ 303 ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤਾਂ ਦੇ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਘਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ।

ਦੀਨਾਨਗਰ ਫਿਦਾਈਨ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਕਈ ਅਹਿਮ ਖੁਲਾਸੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਦੀਨਾਨਗਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਫਿਦਾਈਨ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਦੀਨਾਨਗਰ ਹਮਲੇ ਲਈ ਤਿੰਨੋਂ ਫਿਦਾਈਨ 26 ਜੁਲਾਈ ਦੀ ਰਾਤ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐੱਫ. ਦੀ ਤਾਸ਼ ਪੋਸਟ ਕੋਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਇਹ ਪੋਸਟ ਨਰੋਟ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਮਸਤਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਕੋਲ ਹੈ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦੋ ਜੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟੈਕਨੀਕਲ ਰਿਸਰਚ ਆਰਗਨਾਈਜੇਸ਼ਨ (ਐਨ.ਟੀ.ਆਰ.ਓ.) ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਐਨ.ਟੀ.ਆਰ.ਓ. ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਜੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਵਿਚ 12 ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਟਰੈਕ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਰਾਵੀ ਨਦੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੀਨਾਨਗਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਰੂਟ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਵੀ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨੋਂ ਫਿਦਾਈਨ ਮਕੌੜਾ, ਮਰਾੜਾ ਅਤੇ ਬਾਲਾ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਕਾਜੀ ਚੱਕ ਦੇ ਰਸਤੇ ਸਿੱਧੇ ਰੇਲ ਦੀ ਪਟੜੀ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਹ ਟਰੈਕ ਪਠਾਨਕੋਟ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਦੀਨਾਨਗਰ ਦੇ ਪਹਾੜੋਂ ਚੱਕ ਤੇ

ਜਾਖੜ ਪਿੰਡੀ ਵੀ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਮੰਨ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕੱਚਾ ਰਸਤਾ ਚੁਣਿਆ। ਰਾਤ ਦੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚ ਨਾਲੇ ਉੱਤੇ ਬਣੀ ਪੁਲੀ 'ਤੇ 954 ਬੰਬ ਪਲਾਂਟ ਕੀਤੇ।

ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਬੰਬ ਨਾਲ ਉਡਾ ਕੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚਾਉਣਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉੱਥੇ ਮਾਤਮ ਪੱਸਰ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਤਿੰਨੋਂ ਫਿਦਾਈਨ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਬੰਧਕ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਪਰ ਸਰਕਟ ਵਿਚ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਪਟੜੀ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਬੰਬ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਲ ਗੱਡੀ ਤੇ ਫਿਰ ਪੈਸੰਜਰ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਰੇਲ

ਗੱਡੀਆਂ ਗੁਜ਼ਰ ਗਈਆਂ। ਫਿਦਾਈਨ ਦਸਤੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਲਾਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰੇਲਵੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਬੰਬ ਲੱਭ ਕੇ ਸੈਨਾ ਤੋਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਐਨ.ਟੀ.ਆਰ.ਓ. ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਦੇ ਸਕਰੀਨ ਡਿਸਪਲੇਅ ਤੋਂ ਵੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ। ਸਕਰੀਨ ਡਿਸਪਲੇਅ ਦਾ ਡਾਟਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਵਿਚ ਫੀਡ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਦੀਨਾਨਗਰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਫਿਦਾਈਨ ਦਾ ਜੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬੇਨਾਕਾ ਕਰਨ

ਅਤਿਵਾਦੀ ਏ.ਕੇ. 56 ਅਸਾਲਟਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦੀਨਾਨਗਰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਚੈਕੋਸਲਵਾਕੀਆ ਦੇ ਰਾਕੇਟ ਲਾਂਚਰ, ਚੀਨ ਦੀ ਰਾਇਫਲ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਇਟ ਵਿਜ਼ਨ ਡਵਾਈਸ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਕੋਲ ਕੋਲ ਏ.ਕੇ. ਸੰਤਾਲੀ ਅਸਾਲਟ ਰਾਇਫਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਏ.ਕੇ. 56 ਰਾਇਫਲ ਵੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਕੋਲ ਚੈਕੋਸਲਵਾਕੀਆ ਦਾ ਡਿਸਪੋਜੇਬਲ ਰਾਕੇਟ ਲਾਂਚਰ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਬੋਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਕੇਟ ਲਾਂਚਰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। 'ਨਾਈਟ ਵਿਜ਼ਨ ਡਵਾਈਸ' ਤੋਂ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਆਏ ਹਨ। ਇਹ ਡਵਾਈਸ ਕੋਈ ਮਾਮੂਲੀ ਡਵਾਈਸ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਏ ਸਨ ਅਤਿਵਾਦੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਤਿੰਨ ਅਤਿਵਾਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਦੀਨਾਨਗਰ ਥਾਣੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸਰਗੋਧਾ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਤੋਂ ਹੀ ਆਏ ਸਨ। ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਬੂਟ 'ਚੀਤਾ' ਮਾਰਕੇ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਰਾਂਡ ਹੈ। ਰੱਦ ਹੋਈ ਐਨ.ਐਸ.ਏ. ਪੱਧਰ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਜੋ ਡੋਜੀਅਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਪੱਖ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਦੋ ਜੀ.ਪੀ.ਐਸ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਵੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਉਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਲਈ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਐਨ.ਟੀ.ਆਰ.ਓ. ਮੁਤਾਬਕ ਦੂਜੇ ਜੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਫੀਡ ਹੈ। ਇਹ ਜੀ.ਪੀ.ਐਸ. 21 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਰਗੋਧਾ ਵਿਚ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਜੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਸਿਸਟਮ ਤਾਇਵਾਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ: ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਉੱਤੇ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲਈ 2013 ਵਿਚ ਆਇਆ ਬਿੱਲ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਏਗਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮਾਸਿਕ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ' ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਲਵੇਗੀ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਘੇਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਕਈ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਫੈਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਰਮ ਫੈਲਿਆ। ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਮੁੜ ਨਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਰਾਜਾਂ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ 2013 ਦੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਿੱਲ ਦੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ। ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿਣ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਈ. ਐਸ. ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਈ.ਐਸ. ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਗੁੱਟਾਂ ਬਾਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ।

2013 ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੀ ਥਾਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਸ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਸੋਚੇਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਿੱਲ ਬਾਰੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨਾ ਲਿਆਉਣ ਕਾਰਨ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਲਹਿਰ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪਏਗਾ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਹੋਈ ਜਿੱਤ: ਕਾਂਗਰਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਰੁਖ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਤਰਜਮਾਨ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਤੀਅਲ ਰਵਣੀਏ ਕਾਰਨ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅਖੀਰ ਸਚਾਈ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਹੋਏ ਚਿੱਤ

ਮੁਹਾਲੀ: ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਸਖਤ ਸੂਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਚੋਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਨੇ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਮੇਅਰ ਬਣ ਗਏ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਵੀ ਕਰਵਾਈ। ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਇਹ ਚੋਣ ਹੋਣੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ 500 ਮੀਟਰ ਘੇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਧਾਰਾ 144 ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਚੋਣ ਅਮਨ ਅਮਾਨ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ।

ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ 23 ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨੇਤਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਚ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਐਤਕੀਂ ਬਾਗੀ ਹੋ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਚੋਣ ਲੜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ 10 ਕੌਂਸਲਰ ਸਨ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਆਜ਼ਾਦ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਸੇਠੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਲੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਧਾਇਕ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬਕ

ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਕੁਲਵੰਤ) ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਮੇਅਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੌਂਸਲਰ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 17 ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਛੇ ਕੌਂਸਲਰ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਸਨ। ਇੰਜ ਹਾਕਮਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ 23 ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ ਮੇਅਰ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 26-27 ਕੌਂਸਲਰ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 14 ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਗਰੁੱਪ ਦੇ 10 ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਦੋ ਹੋਰ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ ਤੇ ਹਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਲੰਗ ਵੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਪਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵੀ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ।

ਜੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਨੇਪਾਲ ਵਰਗਾ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ...

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨੇਪਾਲ ਜਿਹਾ ਭੂਚਾਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ 90 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਿਆਂ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ, ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਦੀ ਖਿਚਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ 10-15 ਫੀਸਦੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਹੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ 25 ਫੀਸਦੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਹੀ ਨਿਯਮਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਹਨ ਤੇ 75 ਫੀਸਦੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 25 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਵੀ ਅੱਗੇ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਨਗੇ ਸਮਾਰਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ 98 ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਚੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਵੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਥਾਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੂਚੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਤੇ ਕਰਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਖੇਤਰ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ 100 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਰਟ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਐਲਾਨੀ ਸੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 48 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 16,18,879 ਹੈ, ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਫਤੀ ਦਾ ਘਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਆਬਾਦੀ 11,55,664) ਤੇ ਜਲੰਧਰ (ਆਬਾਦੀ 8,68,181) ਵੀ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਵਾਰਾਨਸੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਗਾਂਧੀਨਗਰ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਗੁੱਟਰ ਮੁੰਬਈ, ਚੇਨਈ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਤੇ ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੁੰਬਈ, ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਤੇ ਪਟਨਾ ਸਮਾਰਟ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 13 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। 100 ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 48000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ 20 ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ 80

ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀਜ਼ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ 50-50 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੋਏਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹੀ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 25 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਲਈ ਸੋਧਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲਣਗੇ ਜਦ ਕਿ ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 100-100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲਣਗੇ। ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਲਈ ਚੁਣੇ 98 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 24 ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ, 24 ਹੋਰ ਵਪਾਰਕ ਤੇ ਸਨਅਤੀ ਕੇਂਦਰ ਹਨ, 18 ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਮਹੱਤਵ, ਪੰਜ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹਨ।

‘ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ’ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੁਫਨੇ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਨੀਬ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਚਰਚਿਤ ਸ਼ੌਕ ਹਰ ਥਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੈਲਫੀ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਉਹ ਆਬੂ ਧਾਬੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਥੇ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਲਫੀ ਖਿੱਚੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹ ਸੈਲਫੀ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਾਈਟਾਂ ਉਤੇ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੱਕ ਸੈਲਫੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੁਬਈ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ੇਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਖੜਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੈਲਫੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਨੇ ਵੇਖ ਲਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰ ਕੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਤੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਇਹ ਦਿਲਚਸਪ ਕੈਪਸ਼ਨ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ: ‘ਦੋ ਸ਼ੇਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਸ਼ੇਖਚਿਲੀ’। ਉਹ ਬੰਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਹੋਣ ਦਿਓ।

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਇੱਕ ਸੌ ਪੰਝੀ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸੌ ਪੰਝੀ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਵਰਤਾਂਗੇ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਉਸ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪੱਖੋਂ ਸ਼ੇਖਚਿਲੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼ੇਖਚਿਲੀ ਖੁਦ ਵੀ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਆਪ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੱਸਦਾ, ਹਰ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਕੀਤਿਆਂ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਉਡਦੀ ਉਹ ਗੁੱਡੀ ਵਿਖਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ, ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਖਾਏ ਸੁਫਨੇ ਝੂਠੇ ਸਾਬਤ ਵੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਗੱਲ ਤਿਲਕਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਅਗਲਾ ਸੁਫਨਾ ਵਿਖਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਨ ਪਰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਸਿਰਫ ਸਵਾ ਸਾਲ ਲੰਘਿਆ ਹੈ, ਪੌਣੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਕੀ ਹਨ। ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਤਸਵੀਰ ਕਿੰਦਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਸੋਚ ਲੈਣਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ।

ਗੰਗਾ ਸਫਾਈ ਮੁਹਿੰਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਕੁਝ ਘਾਟ ਆਪਣੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਜੋਗੇ ਸੋਹਣੇ ਬਣਵਾ ਲਏ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਭਗੀਰਥੀ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹੱਦੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘਣ ਤੱਕ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੰਦਗੀ ਢੋਈ ਸੀ, ਉਦਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਢੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਨਾਲੇ ਇਸ ਵਿਚ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ, ਧੋਬੀ-ਘਾਟਾਂ ਉਤੇ ਰੋਜ਼ ਢੇਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਮਗਰੋਂ ਸਾਬਣ ਤੇ ਗੰਦਗੀ ਇਸ ਵਿਚ ਉਵੇਂ ਹੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਗੰਗਾ ਕਿਨਾਰੇ ਬਣੇ ਸਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟਾਂ ਤੋਂ ਅੱਧੀਆਂ ਸੜੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ

ਸਿਵਿਆਂ ਦੀ ਸਵਾਹ ਸਮੇਤ ਉਵੇਂ ਹੀ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਵਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲ ਉਸ ਗੰਗਾ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਵਾਰਾਣਸੀ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਚੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਆਪ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, “ਨਾ ਮੈਂ ਏਥੇ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਭਿਜਵਾਇਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਮਾਂ ਗੰਗਾ ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ।” ਵਿਚਾਰੀ ਗੰਗਾ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਖਾਏ ਸੁਫਨੇ ਵਿਚ ਉਲਝ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ।

ਦੂਸਰਾ ਸੁਫਨਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪੰਜ ਜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੌਅ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਆਪ ਇਹ ਮੰਨ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਚੋਣ ਜੁਮਲਾ ਸੀ। ਤੀਸਰਾ ਸੁਫਨਾ ‘ਅੱਛੇ ਦਿਨ ਆਨੇ ਵਾਲੇ ਹੈ’ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸਾਥੀ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡਾ ਨਾਂਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਐਵੇਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਚਲੇ ਇਹ ਵੀ ਝਾਕ ਲੈਂਦੀ।

ਗੱਲੀ-ਬਾੜੀ ਦਿਨੇ ਤਾਰੇ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਬੜਾ ਸਿੱਧਤ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪਲਾਨਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ‘ਪਲਾਨਿੰਗ’ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਅਰਥ ‘ਯੋਜਨਾ’ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ‘ਨੀਤੀ’ ਵੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ‘ਕਮਿਸ਼ਨ’ ਦਾ ਅਰਥ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ‘ਆਯੋਗ’ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਨਾਂ ਪਲਾਨਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ’ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਪਲਾਨਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ, ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ (ਖੇਤੀਬਾੜੀ) ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ‘ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਮੰਤਰਾਲਾ’ ਇਸ ਲਈ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਨਾਂ ਬਦਲ ਦੇਣ ਨਾਲ ਭਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ‘ਸੁਧਾਰ ਘਰ’ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਥੇ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧੀ ਸੁਧਰ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਮੋਦੀ ਪਿਛਲੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੋਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਹਰ ਵਾਰੀ ਨਵੀਂ ਕਥਾ ਛੇੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲਾ ਸੁਫਨਾ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ‘ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ’ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਧੰਨ ਭਾਗ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ

ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ‘ਚੈਰਿਟੀ ਬਿਗਿਨਜ਼ ਐਟ ਹੋਮ’, ਅਰਥਾਤ ਨੇਕੀ ਘਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਰੁਖ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਫਨੇ ਕਦੇ ਸੱਚ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਵਿਖਾਉਣੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਿਸ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਦੀ ਫਲਾਈਟ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ 22 ਦਸੰਬਰ 2002 ਤੋਂ 22 ਮਈ 2014 ਤੱਕ 4610 ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕੋ ਸਾਰੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਸਾਂ 2062 ਦਿਨ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਸੈਲਫੀ ਖਿੱਚਦੇ ਹੋਏ

ਸੀ। ਸੁਫਨੇ ਸੱਚ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੜੀ ਸੁਧਾਰੀ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਹਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ 478 ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਾਫ-ਸਫਾਈ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਦੁਖੀ ਸਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਟਾਪ-ਟੈਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅਠਾਈਵਾਂ ਤੇ ਮੋਹਾਲੀ ਨੂੰ ਚੁਰਾਸੀਵਾਂ ਥਾਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੁੱਖ ਸੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖੋਂ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਨਹਿਰ ਵਗਾਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ 478 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 430ਵੇਂ ਥਾਂ ਆਇਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਮੁਕਤਸਰ ਵੀ 384ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਲਿਖਿਆ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਸਥਿਤੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵੱਲ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਲੱਭ ਪਈ ਸੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜਿਸ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਆਗੂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀ ਟਾਪ-ਟੈਨ ਅਤੇ ਟਾਪ-ਟਵੰਟੀ ਤਾਂ ਕੀ, ਟਾਪ-ਫਿਫਟੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਭਾ ਅਤੇ ਹੀਰਿਆਂ

ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਾਲਾ ਸੂਰਤ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ 63ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ 79ਵੇਂ ਥਾਂ ਲਿਖਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਿਹੜੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਵਿਚ ਐਨੇ ਸਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਰਾਜ ਮਾਣਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 478 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ 310 ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਜਾ ਕੇ ਲੱਭਦਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਬੜੇ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪ ਝਾੜੂ ਫੜ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਲੱਗ ਕੇ ਤੁਰਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਅੰਕੜੇ ਆਏ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਇਲਾਕਾ ਪੰਦਰਵੀਂ ਥਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੀ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਖੇਤਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਸੋਲ੍ਹਵੇਂ ਥਾਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਕੀ ਦਿੱਲੀ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 398ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਲਿਖੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦੀ ਸੀ। ਦੀਵੇ ਹੇਠ ਹਨੇਰਾ ਇਸੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਘਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਤੱਕ ਦੀ ਸਫਾਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਪੰਦਰਵੇਂ ਥਾਂ, ਕਨਾਟ ਪਲੇਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੋਲ੍ਹਵਾਂ ਨੰਬਰ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅੱਗੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲੰਘਦੇ ਸਾਰ ਪਹਾੜਗੰਜ ਦਾ ਨੰਬਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 398 ਹੋ ਗਿਆ। ਕਮਾਲ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਗੱਲ ਤਿਲਕਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਚਰਚਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੇੜੀ।

ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ੇਖਚਿਲੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੀ, ਪਰ ਹਰ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਲੱਭ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਤਾੜੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਗਾਇਬ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਬਹੁਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਅੰਕੜੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਤਸਵੀਰ ਹੋਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜੇ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਕੁ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਰੋਜ਼ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ 2013 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਰਾਜ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਬਣੀ ਸੀ। ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਬੋੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਮਗਰੋਂ 2013 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਨਾਂ 14ਵੇਂ ਥਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਸਣੇ ਤੇਰਾਂ ਹੋਰ ਰਾਜ ਘੱਟ ਗਰੀਬੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤੋਂ ਉਚੇ ਥਾਂ ਦਰਜ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ 5.26 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ 16.63 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ, ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਤਿਗੁਣੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ, ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਸਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਿੱਛੋਂ ਅਗਲੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੋਦੀ-ਮੋਦੀ ਦੇ ਰੌਲੇ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਤਾੜੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਗਾਇਬ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਡਲ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲੀ ਤਾਂ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਖੁਦ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਇੱਕੋ ‘ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਡਲ’ ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਥੇ ਗਰੀਬੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਸਕੀਮਾਂ ਹਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਸਕੀਮਾਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੀ ਕਿ ਜੇ ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਡਲ ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ-ਮਾਡਲ ਦਾ ਰੌਲਾ ਕਿਉਂ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ?

ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਗਲਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਹੁਸੀਨ ਸੁਫਨੇ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਮਾਣੀਏ। ਸਾਫ-ਸੁਥਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ 430ਵਾਂ ਨੰਬਰ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨਵੇਂ ਸੁਫਨੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਆਪਾਂ ਇਸ ਦਾ ਚਾਅ ਵੀ ਕਰੀਏ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇਹ ਚੋਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੁਫਨਾ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੜੀ ਉਸਾਰੂ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਰਾਤ-ਦਿਨ ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਹਰ ਵਾਰੀ ਨਵਾਂ ਸੁਫਨਾ ਸੋਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੁਫਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਆਓ ਅੱਸੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨਵੇਂ ਸੁਫਨੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੀਏ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਮੁਅੱਤਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ(ਆਪ) ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨੀ ਇਕਾਈ ਦਾ ਕਲੇਸ਼ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਲੈ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਟਿਆਲਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ(ਪੀ.ਏ.ਸੀ.), ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਹ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਉਦੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵਿਚ ਰੱਖਤ ਪੁੰਨਿਆ ਮੌਕੇ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸਟੇਜ ਲਗਾ ਲਈ।

ਇਸੇ ਨਾਲ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਕੌਮੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਨੇ ਡਾ. ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਖਿਲਾਫ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵਿਚ ਰੱਖਤ ਪੁੰਨਿਆ ਮੌਕੇ ਜਾਣਬੁਝ ਕੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ

ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਗਲਬਾ: ਗਾਂਧੀ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ‘ਆਪ’ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਰਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ‘ਆਪ’ ਵਿਚ ਲਾਏ ਇਮਾਨਦਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤਖ਼ਤਾ ਉਲਟਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ। ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪੰਜਾਬ ਉਪਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਗਲਬਾ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਗਿੱਦੀ ਦਬਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ‘ਆਪ’ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਰ ਯਾਦਵ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸ਼੍ਰੀ ਛੋਟੇਪੁਰ ‘ਆਪ’ ਵਿਚੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰੂਹ ਹੀ ਗਾਇਬ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਏ ਹਨ।

ਵੱਖਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰ ਕੇ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ: ਖਾਲਸਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵਿਖੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੋਧੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਤਨਖਾਹੀਆਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵੇਚਣਗੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਹੋਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਇਕ ਬਹਾਨਾ ਹੀ ਘੜਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖਤ ਪੁੰਨਿਆ ਮੌਕੇ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਲਈ ਛਪਵਾਏ ਪੋਸਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਾਇਬ ਸਨ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਆਪਣੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਵਰਤ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਗ਼ੈਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਵਰਤੀਆਂ ਹਨ।

ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ.ਸੀ.ਏ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ‘ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਬੀਨ ਵਜਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਕਈ ਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਉਲਟ ਚੱਲੇ ਹਨ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਾਹ ਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ.ਏ. ਨੇ ਮਤੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਦੋਲਨ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹਨ।

ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ: ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਆਗੂ ਆਇਆ ਅੜਿੱਕੇ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ (ਬਿਊਰੋ): ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਇੱਕ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੱਜ ਨਿਮਾਣਾ ਵਾਸੀ ਸੋਢੀ ਨਗਰ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚਿਤੌੜਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਬਾਣਾ ਨਿਮਾਣਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਤੇ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਸਣੇ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿੱਲੋ ਅਫੀਮ ਤੇ 190 ਕਿੱਲੋ ਭੁੱਕੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਹੈ।

ਜੱਜ ਨਿਮਾਣਾ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੈੱਲ ਦਾ ਦਿਹਾਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਿੰਡ ਸੋਢੀ ਨਗਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਫਲੈਕਸ ਬੋਰਡ ਅਜੇ ਵੀ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਚਾਰ ਆਗੂ ਤੇ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀ ਨਸ਼ਾ ਸਮੱਗਲਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਮਾਣਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀ ਲਗਜ਼ਰੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਖੋਪ ਸਣੇ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 5 ਸਤੰਬਰ 2015

ਮਿਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਦੂਰ

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਰੇਡ਼ਾ ਐਤਕੀਂ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਚਿਤ੍ਰ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਏ ਦਿਨ ਇਸ ਦੀ ਚਾਲ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਲੀ ਆਪਸੀ ਖਿੱਚ-ਧੂਹ ਨੇ ਇਹ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਚਿਰੋਕਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਰੰਭ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਧਿਰ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪੈਂਠ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧੜੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਡਫਲੀ ਵਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਵਾਲੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਆਪ' ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਏ ਆਗੂ 'ਸਵਰਾਜ ਅਭਿਆਨ' ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਪਰ ਤੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਂ, ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਨ੍ਹ-ਸੁਬ ਅਜੇ ਬਣਦਾ ਨਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਭਾਈਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਖਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਸਲਾ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਅੰਦਰ ਵਧੇਰੇ ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਹੱਕ ਜਮਾਉਣ ਦਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਸੱਤਾ ਆਪਣੇ ਬੋਝੇ ਵਿਚ ਸੌਂਪਿਆਂ ਹੀ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਹੀ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਚਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਮੋਸ਼ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਨੇਤਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੇ ਦੇਣੇ ਪੈ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਹੁਣ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛਾ ਫੁਡਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਂਜ, ਇਸ ਸਾਰੇ ਅਭਿਆਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਗੱਲ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਭਾਸਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੈਂਠ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੀ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰ ਧਿਰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹਰ ਪਾਸੇ ਮਿਸ਼ਨ-2017 ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਮਿਸ਼ਨ-2017 ਵਿਚੋਂ ਮਿਸ਼ਨ-ਪੰਜਾਬ ਉਕਾ ਹੀ ਗਾਇਬ ਹੈ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਕੀ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਲਾਂਭੇ ਵੀ ਰੱਖ ਲਈਏ ਤਾਂ ਨਸ਼ੇ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ-ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਡੀ ਲੀਹੋਂ ਲਹਿ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਮੁੱਦੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਨੀਤੀ, ਸਮਝ ਜਾਂ ਸੋਝੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਬੱਸ, ਸਾਰੀ ਸਰਗਰਮੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਠਿੱਥੀ ਲਾਉਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਫਿਰ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੋਚ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਮਿਸ਼ਨ-2017 ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਿੰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਤ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਨੂੰ ਹੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਹਰ ਮੋੜ ਉੱਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਆਗੂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਅੱਗੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ-ਇਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਟੀਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਤੇ ਦੂਜੇ ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਪਲੂਸੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੁਝ ਆਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਫਿਰ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੀ ਸੰਵਰਨਗੇ, ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਬੇਦਖਲੀ ਕਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਆਏ ਦਿਨ ਨਿੱਘਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਪੈਂਤੜਾ ਮੱਲੀ ਬੈਠੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਆਮ ਬੰਦਾ ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਮਨਫੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੇਵਸੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਇਹ ਬੰਦਾ ਕਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਾਪੜ ਵੇਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੰਦਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਦਾ ਖਾਜਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਸ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨਹੀਂ ਫੜ ਰਿਹਾ। ਨੌਜਵਾਨ ਤਬਕਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਖਾਤਰ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਰੁਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਨਸ਼ੇ ਬੱਚੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਹਨ। ਜੱਗ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਮਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਾ-ਅਹਿਲੀਅਤ ਕਾਰਨ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਪਿੜ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਕਾਰਨ ਸਭ ਕੁਝ ਜਿਉਂਦਾ ਤਾਇਓਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਖੜੋਤ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਯਤਨ ਭਾਵੇਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਯਤਨ ਇੰਨੇ ਨਿਗੂਣੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਪਰਖ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਆਗੂ ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਰੋਕ ਰਿਹਾ ਹੈ!

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਮਰੀ ਆਤਮਾ-ਜਿਉਂਦੇ ਬੰਦੇ?

ਸਮੇਂ ਅੱਜ ਦੇ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਪੈਣ ਪੈਰੀਂ, ਮੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੋਤਿਆਂ ਚਰੀ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ 'ਲੋਕ' ਦਾ ਭਲਾ ਨਾ ਕਰਨ ਜੋਗੀ, ਜਿਹੜੀ ਜਨਤਾ 'ਪ੍ਰਲੋਕ' ਤੋਂ ਭਰੀ ਹੁੰਦੀ। ਸੁੱਧ-ਬੁੱਧ ਤਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਮਾਰ ਸੁੱਟੀ, ਹੇਠਾਂ ਖੋਸ ਤੇ ਉਪਰ ਲਈ ਦਰੀ ਹੁੰਦੀ। ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਵੀ ਭੌਂਦੂ ਜੋ ਬਣੇ ਫਿਰਦੇ, ਜਾਣੇ ਤੂਝੀ ਹੀ ਸਿਰਾਂ ਵਿਚ ਭਰੀ ਹੁੰਦੀ। ਬੰਦਾ ਮਰੇ, ਪਰ ਆਤਮਾ 'ਅਮਰ' ਰਹਿੰਦੀ, ਲਿਖੀ ਗ੍ਰੰਥਾਂ 'ਚ ਗੱਲ ਇਹ ਖਰੀ ਹੁੰਦੀ। ਹੁਣ ਦੇਖ ਲਓ ਆਦਮੀ ਬਹੁਤ ਐਸੇ, ਜਿਉਂਦੇ ਫਿਰ ਪਰ ਆਤਮਾ ਮਰੀ ਹੁੰਦੀ!

ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਕਤਲ ਤੱਕ

ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੀ ਗ਼ਲਬ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਕੀਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਨਾਏ ਨਾਸਤਿਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਕਾਤਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਤਲ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਬਕ ਮਿਲਦਾ ਹੈ; ਤੇ ਮੂਲਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਕੀਦਿਆਂ ਵਾਲਾ ਨਾਸਤਿਕ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗੁਨਾਹ ਨਾ-ਬਖ਼ਸ਼ਣਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖ਼ਦਸ਼ੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉੱਤੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਤਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹੁਣ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀਆਂ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਲਈ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕਤਲ ਵਿਚੋਂ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਲੇਅੰਪਾ ਮਾਦਿਆਵਲੰਪਾ ਕਲਬੁਰਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਵਜੋਂ ਮੇਰੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ।" "ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ" ਦੇ 15 ਮਈ 1989 ਵਾਲੇ ਅੰਕ ਮੁਤਾਬਕ, ਕਲਬੁਰਗੀ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਹੁਬਲੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮੱਠ ਉੱਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੰਨੜ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਹੈਪੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਮਲੇਅੰਪਾ ਮਾਦਿਆਵਲੰਪਾ ਕਲਬੁਰਗੀ ਦਾ ਕਤਲ 30 ਅਗਸਤ 2015 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉੱਤੇ ਘੰਟੀ ਖੜਕਾ ਕੇ ਕਾਤਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਜੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਲਬੁਰਗੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਹੜੀ ਜਿਹੀ ਲੰਘਦੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਕਲਬੁਰਗੀ ਦਾ ਕਤਲ ਸੋਗਵਾਰ ਹੈ ਪਰ 'ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ'

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਫੋਨ: +1(253)455-8932

ਤੋਂ ਕਤਲ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਲਬੁਰਗੀ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸੀ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਸੀ। ਕਲਬੁਰਗੀ ਨੇ 'ਵਿਦਵਾਨ ਵਜੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਛੱਬੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਜੀਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੂਲਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।

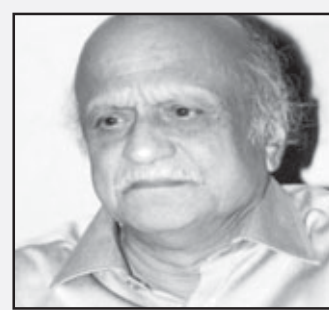
ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜੀਵਾਦ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਚੱਪਾ ਸਦੀ ਬੀਤ ਗਈ ਹੈ। ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਕਲਬੁਰਗੀ ਦੀ 'ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ' ਅਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਾਤਲਾਨਾ ਰੁਖ਼ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ? ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਲਬੁਰਗੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ 'ਨਵੀਆਂ ਸੋਚਾਂ' ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ 'ਵਿਦਵਾਨ ਵਜੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ' ਨੂੰ ਮੌਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਲਬੁਰਗੀ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਆਪ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਸਦਾ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਜੋਂ ਹਰ ਮਸਲੇ ਅਤੇ ਹਰ ਸ਼ੈਲ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕਲਬੁਰਗੀ ਕਿਵੇਂ ਜੀਵਿਆ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਉਹ ਛੱਬੀ ਸਾਲ ਕਾਤਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ?

ਛੱਬੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਹੋਕਾ ਜਗਿਆਸੂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜੈਕਾਰਾ ਸੀ ਕਿ 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਲਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ'। ਹੁਣ ਹਕੂਮਤਾਂ ਅਤੇ ਮੂਲਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿ 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਲਕ ਨਹੀਂ'। ਇਹ ਤਬਕਾ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਚ ਮੂਲਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਹੈ।

ਇਹ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਮੁਲਕ-ਬਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹੈ। ਮੁਲਕ-ਬਦਰੀ ਅਤੇ ਜੂਹ-ਬੰਦੀ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਮਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕੱਲਾ ਹੈ। ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ, ਨਮੋਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸੇ ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਏ ਹਨ।

ਕਲਬੁਰਗੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਡਾ. ਦਭੋਲਕਰ ਅਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਪਨਸਾਰੇ ਦੇ ਕਤਲ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੂਲਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਤਿੰਨੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨੇ ਸਮਾਜਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਤਿੰਨੇ ਰਵਾਇਤੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਮਨੋਤਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਆਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਿੰਨੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਖ਼ਾਤਮਾ ਲੋਚਦੇ ਸਨ। ਤਿੰਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਵਿਗਿਆਨ ਸੋਚ ਦੇ ਲੜ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਸਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੌਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੜੀ ਉਸ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹਵਾ ਵਿਚ ਹੈ।

ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣਾ ਬਹੁਤ ਸੁਖਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਬੁਰਗੀ ਦਾ ਕਤਲ ਉਸ ਦੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਲਬੁਰਗੀ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਲੰਗਾਇਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਕੀਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਆਪ ਇਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਸਨ। ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਵੀਹ ਫ਼ੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਉੱਤੇ ਭਾਰੂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਇਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ

ਹਿੰਦੂਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੜਕਦੇ ਸਨ ਬੁੱਤ ਪੂਜਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਡਟਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ. ਕਲਬੁਰਗੀ

ਰਾਹੀਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪਸਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਲਬੁਰਗੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਅੰਸੀਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਸਨ, ਪਰ ਮੰਡਲ-ਕਮੰਡਲ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵੇਲੇ ਇਹ ਮੂਲਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਆਏ। ਕਲਬੁਰਗੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਲਾਮਬੰਦੀ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸਟੈਨਿਕ ਵਰਸਿਸ' ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਕੁਝ ਮੱਠਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਲਬੁਰਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਮਾਰਗ-1' ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਧਾਰਾ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਲੇਖ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਲੇਖ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣੇ ਸਨ ਜੋ ਲੰਗਾਇਤ ਤਬਕੇ ਦੇ ਬਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਨ। ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਲਬੁਰਗੀ ਨੇ ਲੰਗਾਇਤ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਬਾਸਾਵਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਮੈਂ

ਲੰਗਾਇਤ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਬਾਸਾਵਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।"

ਕਲਬੁਰਗੀ ਦੀ ਹੋਣੀ ਨਾਲ ਤਾਮਿਲ ਲੇਖਕ ਪੇਰੂਮਲ ਮੂਰਗਨ ਦਾ ਲਿਖਣਾ ਛੱਡਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਖੋਫ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮਾਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕਲਬੁਰਗੀ ਦਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੰਮ ਮੂਲਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ ਬੁੱਤ-ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਜੋਂ ਸਮਾਜਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਸੂਚਕ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਤੇਜ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪੂੰਜੀ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਆਵਾਮ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰ ਕੇ ਖਪਤਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਆਵਾਮ ਨੂੰ ਸੀਲ ਖਪਤਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਸੁਹਜਵਾਨ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਆਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪੂੰਜੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਖ਼ਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸੋਟਾਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੋਹ-ਭੰਗ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਪਣੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਮਾਜਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਬੇਮਾਅਨਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਨਾਇਆ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਬੰਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਖੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅੰਦਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਘਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਘੇਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕਤਲ ਮੂਲਵਾਦੀ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੀ ਗ਼ਲਬ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਕੀਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਨਾਏ ਨਾਸਤਿਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਕਾਤਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਤਲ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਬਕ ਮਿਲਦਾ ਹੈ; ਤੇ ਮੂਲਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਕੀਦਿਆਂ ਵਾਲਾ ਨਾਸਤਿਕ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗੁਨਾਹ ਨਾ-ਬਖ਼ਸ਼ਣਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖ਼ਦਸ਼ੇ ਰੱਬ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉੱਤੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਤਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹੁਣ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀਆਂ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਲਈ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕਤਲ ਵਿਚੋਂ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਕਤਲ ਦੀ ਥਾਂ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਕ-ਬਦਰ ਆਵਾਮ ਲਈ ਇਹੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ 'ਸ਼ਾਨ ਸਲਾਮਤ ਰਹੇ ਨਾ ਰਹੇ' ਪਰ ਉਹ ਤੈਅ ਕਰੇ ਕਿ 'ਕਿਸ ਧਜ' ਨਾਲ 'ਮਕਤਲ' ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਖੱਖੜੀਆਂ

ਜਿਸ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਭਵਿੱਖੀ ਨਮੂਨਾ ਦੱਸ ਕੇ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਜ਼ਾਮਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਫੈਲੀ ਵਿਆਪਕ ਸਮਾਜੀ ਬੇਚੈਨੀ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਵਿਸਫੋਟ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਨੇ ਉਥੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਅੱਛੇ ਦਿਨ' ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਪਟੇਲ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਐਨੇ ਗ਼ੈਰ-ਮਹਿਫੂਜ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬ ਮੁਸਲਿਮ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿੰਨੀ ਗ਼ੈਰ-ਮਹਿਫੂਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਕਟਗ੍ਰਸਤ ਹੋਵੇਗੀ!

25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਪਾਟੀਦਾਰ (ਪਟੇਲ) ਬਰਾਦਰੀ ਨੇ 'ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਰੈਲੀ' ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਰ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: +91-94634-74342

ਪਿਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਾਲਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ 27% ਜਾਤ ਅਧਾਰਤ ਕੋਟੇ ਅਤੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਉਕਾ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। 'ਪਾਟੀਦਾਰ ਅਨਾਮਤ ਅੰਦੋਲਨ ਸੰਮਤੀ' (ਪਾਟੀਦਾਰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਹਿਰ ਕਮੇਟੀ) ਦੇ ਆਗੂ ਹਾਰਦਿਕ ਪਟੇਲ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨਾਲ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਭੜਕ ਉਠੇ ਅਤੇ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੜ ਕੇ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਬਲ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਕਦਰ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਫ਼ਸਾਦ ਦੇ ਮੁਜੱਸਮੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ 'ਅਮਨ ਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ' ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਹੁਣ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਪਟੇਲ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਲਾਮਬੰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟੀਚਾ ਮੁਲਕ ਦੇ 27 ਕਰੋੜ ਪਟੇਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਗੁੱਜਰ ਅਤੇ ਜਾਟ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਕੇ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਸਫ਼ਬੰਦੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

1.8 ਕਰੋੜ ਪਾਟੀਦਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਕੁਲ ਵਸੋਂ (6 ਕਰੋੜ 30 ਲੱਖ) ਦਾ ਵਾਹਵਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਪਾਟੀਦਾਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਰਾਦਰੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਚੋਖਾ ਦਬਦਬਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਬਣਤਰ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਪਾਟੀਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ, ਹੀਰੇ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਬਿਜਨੈਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਟੇਲਾਂ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਖੀ ਤਾਦਾਦ ਹੈ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਦੋ ਤੇ ਢਾਈ ਲੱਖ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 70 ਫ਼ੀਸਦੀ ਮੋਟਲ (ਢਾਬਾ) ਕਾਰੋਬਾਰ ਉਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਨੰਦੀਬੇਨ ਸਮੇਤ 7 ਮੰਤਰੀ ਪਟੇਲ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਹਨ।

ਜਮਾਤੀ ਬਣਤਰ ਪੱਖੋਂ ਪਾਟੀਦਾਰ ਇਕਹਿਰੀ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਜਮਾਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਵਾ, ਕੜਵਾ ਅਤੇ ਅੰਜਨਾ ਤਿੰਨ ਵਰਗ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੇਵਾ ਤੇ ਕੜਵਾ ਜੋ 12% ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਨ, ਇਸ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹਨ; ਅੰਜਨਾ ਪਾਟੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪੱਛੜੀ ਹੈਸੀਅਤ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਰਗ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਖੁਦ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਕਾਂਬੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਮਾਲੀਆ ਉਗਰਾਹੁਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਉਸ ਦੇ ਲੰਮੇ ਅਮਲ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਬੀ ਪਾਟੀਦਾਰ ਬਣ ਗਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੇਵਾ ਕਾਂਬੀਆਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਛੱਡ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਉਗਰਾਹੁਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਟੀਦਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਂਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ 'ਚ ਹੋ ਗਏ। ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗ਼ਲਬਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਦ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਪਾਟੀਦਾਰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਉਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਗਾਰ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ।" 1931 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਾਂਬੀ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਪਾਟੀਦਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਸਮਾਜੀ ਰੁਤਬੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਬਰਾਦਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਮਗਰ ਪਟੇਲ ਜੋੜ ਲਿਆ ਜੋ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਖੀਏ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਬਰਾਦਰੀ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਦਫ਼ਾ ਸੜਕਾਂ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਪਾਟੀਦਾਰ ਬਰਾਦਰੀ ਨੇ 1981 ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਤੇ ਫਿਰ 1985 ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਦਰਜਨਾਂ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਇਸ ਬੇਚੈਨੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਵਿਰੋਧੀ ਤੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਫ਼ਰਕ ਬਸ ਇੰਨਾ ਕੁ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹਾਲੀਆ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਪਟੇਲ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ। ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਉਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਆਪਕ ਬੇਚੈਨੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ?

ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਦੀ ਝਲਕ।

ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਚਮਕੀਲੇ ਖਲੋਪੜ ਹੇਠ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਅਵਾਮ ਦੀ ਮੰਦਹਾਲੀ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਧੌਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਦਹਾਲੀ 'ਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੇਲ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੀਰੇ ਦੀ ਸਨਅਤ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਡੂੰਘੇ ਸੰਕਟ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 10 ਵਿਚੋਂ 8 ਹੀਰੇ ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਹੋਰ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਘੜੇ-ਤਰਾਸ਼ੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯੂਨਿਟ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ 'ਚ ਛਾਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਸੰਕਟ 'ਚ ਹੈ। ਹਰ ਤੀਜਾ ਕਿਸਾਨ ਪਾਟੀਦਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਛੋਟਾ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨਾ ਕਿਸਾਨ ਜਾਂ ਬੇਜ਼ਮੀਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਾਘ ਅਤੇ ਮੰਦਹਾਲੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਟਕਰਾਓ ਕਾਰਨ ਡੂੰਘੀ ਬੇਚੈਨੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ।

ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਨਗਦ ਪੂੰਜੀ ਨਹੀਂ। ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਿੰਸਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਸਨਅਤਾਂ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਰਾਖਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਰੂ ਪਟੇਲ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਝੰਬੇ ਹਿੰਸਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਬਹੁਤ ਟੁੰਬ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖੁਰ ਰਹੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜੀ ਰੁਤਬੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆ ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ;

ਇਸ ਜਾਤ ਦਾ ਅਮੀਰ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਮੰਗ ਦੀ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹਮਾਇਤ 'ਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਿੱਸੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ 'ਸਹੂਲਤ' ਵਾਲੇ ਸਮਾਜੀ ਹਿੰਸਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਹਾਸਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨਿਗੂਣਾ ਖਰਚਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂ ਕੋਟਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਵਿਹੁਣੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਬੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹੀ ਜਾਤ ਦੇ ਉਸ ਅਮੀਰ ਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਜੋ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭਾਰੂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਇਥੇ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕੰਟਰੋਲ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਸਮਾਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲਿਆਂ ਦੀ ਸੀਮਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਧੋਹਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਤੇ ਦਬਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰ ਉੱਠਣ ਲਈ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ, ਵਾਜਬ ਸਮਾਜਕ ਲੋੜ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹੀ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਗੁੱਜਰ ਅਤੇ ਜਾਟ ਲਗਾਤਾਰ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੱਟਾਂ ਵਿਚ ਜਾਤ ਅਧਿਾਰਿਤ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਧੌਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਮਾਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਇਹ ਜਾਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ/ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੀਆਂ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਸਾਧਨਹੀਣ ਹਿੰਸਿਆਂ ਦੀ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸਵਾਰਥੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣ। ਗ਼ਲਤ ਸੋਚ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਉਹ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਜ਼ਰੀਏ ਉਪਰ ਉਠੇ ਇਕ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਰਥਿਕ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀ ਦਾਬੇ ਦੇ ਉਕਾ ਹੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਲਗੱਡ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੀ ਕਾਰ-ਆਮਦ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਠੋਕੇਦਾਰੀਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖੋਰ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਉਸੇ ਤਨਾਸਬ 'ਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਟ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ, ਇਕ ਗ਼ਲਤ ਅਤੇ ਭੁਲੇਖਾਪਾਊ ਦਲੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਾਜਬ ਇਨਸਾਫ਼ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਹੇਠਲਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਤਾਇਆਂ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਮਾਜੀ ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਵੀ ਘੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਤੇ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਜਾਤਪਾਤੀ ਟਕਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਧੱਕਣ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪਾਟੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।

ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਚੁਸਤ-ਚਲਾਕ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਭਾਵੇਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 25 ਅਗਸਤ 2015 ਉਹ ਦਿਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਤਾਂ 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਵਜੋਂ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਨਗੇ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੀ ਇਹ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨੀ ਹੈ?

ਫਿਰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ: ਮਾਰਚ 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 24 ਅਗਸਤ 2015 ਤੱਕ

ਹਰੀਸ਼ ਖਰੇ

ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ 5 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੁਟਾ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਮੱਧ 1970ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਨਵਨਿਰਮਾਣ ਅੰਦੋਲਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਗੁਜਰਾਤ ਉੱਤੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਕਾਰ ਠਾਠਾ ਮਾਰਦਾ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ। 2002 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲਈ ਕਦੀ ਫ਼ੌਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੱਦੀ ਗਈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹੀ ਜਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਰਫਿਊ, ਪੁਲਿਸ

ਮੋਦੀ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਮੇ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਵੰਗਾਰਾਂ

ਫਾਇਰਿੰਗ, ਮੋਤਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਹੁਣ ਬੀਤੇ ਦੀ ਬਾਤ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮੈਡੀਸਨ ਸਕੂਏਅਰ ਗਾਰਡਨ ਵਿਚ ਜਿਸ ਰੌਕਸਟਾਰ (ਮੋਦੀ) ਨੇ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੂੰ 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੀ ਵੰਗਾਰਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਤੇ ਵੰਗਾਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਅਣਜਾਣ ਜਿਹਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਹਾਰਦਿਕ ਪਟੇਲ।

ਇਹ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਵਿਅੰਗ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਮੋਦੀ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਭਾਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਜਾਤਵਾਦ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਗਫਾ (ਬਿਹਾਰ) ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਬਿਮਾਰੂ' ਸੂਬੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਕਾਸ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਵਰਗੇ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਤੀਗਤ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਵੰਝ ਗੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੇਲਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੰਝ ਗੱਡੇ ਜਾਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ

ਜਾਣਨ ਲਈ ਰਤਾ ਕੁ ਪਿਛਲਝਾਤ ਮਾਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਕਾਰ ਵਸੇ ਖਾਡੀਆਂ ਦੇ ਪਟੇਲ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 1981 ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਿੰਸਕ ਬੋਲਾ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮਾਧਵਸਿੰਹ ਸੋਲੰਕੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਣੀ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ 'ਖਾਮ' ਭਾਵ ਕਸੱਤਰੀ, ਹਰੀਜਨ, ਆਦਿਵਾਸੀ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਵਾਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਪਣਾ ਕੇ ਪੂਰੇ ਦਮ-ਖਮ ਨਾਲ ਮੁੜ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। 'ਖਾਮ' ਵਾਲੀ ਤਾਲ ਉੱਤੇ ਚੋਣ ਲਾਹੇ ਦਾ ਸੁਰ ਐਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਮੁੱਢੋਂ-ਸੁੱਢੋਂ ਮੁੜ ਨਵੀਂ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਛਾਏ ਹੋਏ ਪਟੇਲ ਲਾਂਬੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। 1985 ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦੁਹਰਾਈ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਪੈਂਠ ਜਮਾ ਲਈ। ਪਟੇਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ 'ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ' ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਚ ਜਾਤੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪਾਟੀਦਾਰਾਂ (ਪਟੇਲਾਂ) ਦਾ ਰੋਹ ਤੇ ਰੋਸਾ ਨਵੇਂ ਹਿੰਦੁਤਵ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਐਨ ਫਿੱਟ ਬੈਠ

ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿੰਦੁਤਵਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਜਾਤ-ਕੇਂਦਰਿਤ 'ਖਾਮ' ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਪਛਾਤਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਸਾਲਾਂ-ਬੱਧੀ ਲੱਗੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਹੁਣ ਇਹੀ ਪਟੇਲ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ 1981 ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵੱਲ ਪਰਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਪਟੇਲ ਹੀ ਸਨ/ਹਨ। ਉਹ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਬੜੇ ਠੋਕ-ਵਜਾ ਕੇ ਸਮਰਥਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ 2015 ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਪਟੇਲ ਵਿਸਫੋਟ ਇਹ ਸੈਨਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰੀ ਹਾਲਾਤ ਕਾਰਨ ਮੋਦੀ ਰੂਪੀ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ 16 ਮਈ 2014 ਨੂੰ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਗੁਜਰਾਤੀ 'ਅਸਮਿਤਾ' ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮਹਾਂ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਭਰਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਪਾਟੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ 'ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੈ ਸਮਰਾਟ' ਨੂੰ ਖੂਬ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ।

ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਮਹਾਂ ਮਾਰਚ ਜੇਤੂ ਸੁਰ ਨਾਲ

ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਚਾਣਚੱਕ, ਜਿਹੜੇ ਬਾਹਰੀ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਮੋਦੀ ਕ੍ਰਿਸਮੇ ਦਾ ਗੁੱਡਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਕਾਫ਼ੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਕੇਂਦਰਵਾਦ-ਵਿਰੋਧ ਜਿਹੜਾ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਕ੍ਰਿਸਮੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਾਅਰਾ ਸੀ, 24 ਮਈ 2014 ਨੂੰ ਤੂੰਬੇ ਤੂੰਬੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਮੋਦੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਹਲਫ਼ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਇਸ ਫਿਰਕੂ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਪਾਟੀਦਾਰ ਵਿਸਫੋਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਡਲ ਦਾ ਢੋਲ ਵਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਖੌਤੀ ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਡਲ ਦੇ ਹਲਕੇਪਣ ਦਾ ਪਰਦਾ ਹੁਣ ਉਠ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਸਲਨ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੀ ਜਮਾਲ ਕਿ ਇਹ ਪੁੱਛ ਵੀ ਲਵੇ ਕਿ ਸਾਨੰਦ ਵਿਚ ਲਾਏ ਚਰਚਿਤ ਨੈਨੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਥਾਨਕ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਟਾਟਾ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਉਂਜ, ਜੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਇੰਨਾ ਹੀ ਸਫ਼ਲ, ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਾਇਮਾ ਕਲਪ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸੀ, ਤਾਂ 22 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਜਾਤ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦੀ ਚੁਲ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਿਆ? ਅਜਿਹੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਕੀ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ 'ਵਿਕਾਸ' ਵਾਲਾ ਆਡੰਬਰ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇਗਾ?

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਕੇਸਾਂ-ਸਵਾਸਾਂ ਸੰਗ ਨਿਭਾਉਣ ਜਿਹੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭਾਗਾਂ ਭਰੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਨੇ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਰਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਮਾਰਤਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਰੀ ਮੁਰੰਮਤ ਨਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕਾਰਜ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਕ ਜਥੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਣੇ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਖ਼ਬਰ ਹੋਵੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਣ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਪਈਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ? ਇਹ ਗੱਲ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨੀ ਔਖੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਾਂ ਸਾਡਾ ਕਿਰਦਾਰ?

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਬਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੌਜੂਦਾ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਕਈ ਮੋਹਤਬਰ ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਕਿਸੇ ਇਕ ਵੀ ਬੰਦੇ ਨੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਕਿਸੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਟੈਟ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਏ ਸਿਆਸੀ ਟੱਬਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਫਰਮ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਹੱਥ ਰੰਗਣ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਕਈ ਬੰਦੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਲੰਮਾ ਅਰਸਾ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਇਕ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਸੱਜਣ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਮਾਰਤਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਜਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਹਿਰ ਇਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ। ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਇਹ ਆਪਣੇ ਇਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗੀ। ਹਿੱਕ ਠੋਕਰਾਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਇਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਪਕਿਆਈ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 'ਕਚਿਆਈ' ਸਿਰ ਭਾਂਡਾ ਭੰਨਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਕ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਰਹੇ ਇਕ ਸ਼ਖਸ ਨੇ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਨੰਗੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੱਸ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵੀ ਕਪਾਟ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ,

“...ਤੀਹ-ਚਾਲੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਮਰਿਆਂ ਉਪਰ ਬਣੀ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਸਾਨ ਨਜ਼ਰ ਆ ਗਈ, ਪਰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਸਥਾਨ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ 'ਵਿਸ਼ਾ ਮਾਹਿਰ' ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ?”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਾਜਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿੰਦੀ-ਪੁੱਤਰਾਂ (ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ) ਨਾਲੋਂ ਨਾਦੀ-

ਪੁੱਤਰਾਂ (ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ) ਨਾਲ ਮੋਹ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ। ਬਕੋਲ ਵਿਧਾਤਾ ਸਿੰਘ 'ਤੀਰ', ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚਮਕੌਰ 'ਚੋਂ ਤਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇ-ਕਫ਼ਨ ਲਾਸ਼ਾਂ ਕੋਲ ਰੁਕੇ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਰੱਤੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਜੱਗ ਸਾਰਾ, ਭਾਵੇਂ ਲੱਖ ਵਾਰੀ ਰਣ ਦਾ ਚੋਰ ਸਮਝੋ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਨਾ ਸੁਣਾਂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ, 'ਸਿੱਖ ਹੋਰ' ਸਮਝੋ ਤੇ 'ਪੁੱਤ ਹੋਰ' ਸਮਝੋ। ਪੁੱਤਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੱਧ ਤਿਹ-ਮੋਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੀ ਇਸ

ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ

ਬਖਸ਼ਿਸ਼ 'ਤੇ ਅਟੱਲ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਵਡਾਰੂਆਂ ਨੇ 'ਅਰਦਾਸ' ਵਿਚ ਪਹਿਲ 'ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ' ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ, ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸਥਾਨ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ।

ਹੁਣ ਇਸ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ-ਮੋਹ ਸੁਣ ਲਓ! ਇਥੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਲੀ ਹੋਏ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਇਦ-ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਦਰਬਾਰ

ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਮੁਤਾਬਕ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ, ਉਥੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ 'ਪੁੱਤਰ ਸਾਹਿਬਾਨ' ਲਈ ਕਾਇਦੇ ਜਾਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਅਨਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਇਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਰਹਿਰਾਸ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਟੀ.ਵੀ. ਰਾਹੀਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਉੱਕਦੇ ਭੁੱਲਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਠੇਸ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲੱਗੀ ਜਾਵੇ! ਅਜਿਹੀਆਂ 'ਠੇਸਾਂ-ਠੂਸਾਂ' ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ

ਨਾਲੋਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪੁੱਤ 'ਅਭਜਸਟ' ਕਰਨਾ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਵਾਰੀ ਆ ਗਈ ਇਸੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੂਜੇ ਲੜਕੇ ਦੀ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਵੀ ਤਾਂ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਣ ਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ ਪੀ.ਏ. ਰੱਖਣ ਦੀ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ-ਸ੍ਰੀ ਦਾ ਪੀ.ਏ. ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ? ਸੋ, ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪੂਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ 'ਜੀਵਤ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ' ਵਿਚੋਂ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤ ਚੁਣ ਲਿਆ।

ਇਥੇ ਗੱਲ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੂੰ ਟੋਕਿਆ, “ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਮੁੰਡਾ ਪੀ.ਏ. ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜੱਗੋਂ ਤੋਰੁਵੀਂ ਨਹੀਂ।

ਜੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਰਬ ਉਚ ਪਦਵੀ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਸਾਲੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ 'ਸਹਾਇਕ' ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਪਹਾਤ ਢਹਿ ਪਿਆ?

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਮੈਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਤ ਕਰ ਰਹੇ ਇਕ ਹੋਰ ਜਾਣੂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਇਆ। ਉਪਰ ਲਿਖੀ ਗਈ ਇਕ ਇਕ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦਾ ਠੱਪਾ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਨਾ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਕਾਰਦਿਆਂ, ਇਕ ਹੋਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਅਵੱਗਿਆ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਈ।

ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਾਤਿ-ਗੋਤ ਮਿਟਾ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਾਜਿਆ, ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਜੱਟਪੁਣਾ' ਤਿਆਗਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮੋਹ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਤੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੱਟ, ਮੈਂ ਵੀ ਸੋਢੀ ਨਹੀਂ' ਰਹਿ ਗਿਆ, ਪਰ ਅੱਜ ਉਸੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਖੁਦ ਨੂੰ 'ਗਰੇਵਾਲ ਸਾਹਿਬ' ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

“ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਤ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ 'ਮੱਕਤ ਸਾਹਿਬ' ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ 'ਗਰੇਵਾਲ ਸਾਹਿਬ' ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ?”

ਮੇਰੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਅਣਸੁਣਿਆ ਜਿਹਾ ਕਰ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਤੋੜਾ ਝਾਤਿਆ,

“ਦੇਖੋ ਜੀ, ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ। ਸਿਤਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਲੱਭਣ ਭੱਜ ਪਏ, ਪਰ ਆਹ ਜੋ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਜੱਗ-ਹਸਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਘੇਸਲ ਵੱਟ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਸਾਰੇ। ਉਪਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ, ਸਭ ਨੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ ਕੌੜਾ ਤੇਲ, ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਲਾਈਆਂ ਫੇਰ ਲਈਆਂ ਨੀਲੇ ਥੋਥੇ ਦੀਆਂ। ਧਰਮ ਪਿਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਬੱਸ ਲਿਫਾਫੇ ਪਿਆਰੇ ਹੋ ਗਏ।”

ਮਰਸੀਆ

ਧਰਤੀ ਕੰਬੀ, ਅੰਬਰ ਰੋਇਆ,
ਘਰ ਘਰ ਮੱਚੀ ਦੇਹੀ।
ਧੀ ਧਿਆਣੀ, ਚਿਤੀ ਨਿਮਾਣੀ,
ਬੁੱਚੜਾਂ ਫੜ ਕੇ ਕੋਹੀ।
ਜੁਗੋਂ ਤੇਰੁਵੀਂ ਹੋਈ ਵੇ ਲੋਕਾ,
ਜੁਗੋਂ ਤੇਰੁਵੀਂ ਹੋਈ।
ਬੇ-ਵੱਸ ਬਾਬਲ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰੇ,
ਮਾਂ ਪਈ ਕੁਰਲਾਵੇ।
ਦੱਸ ਵੇ ਡਾਢਿਆ ਰੱਬਾ ਧੀਆਂ,
ਕਿੱਥੇ ਕੋਈ ਲੁਕਾਵੇ।
ਮਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਭਾਂਬਤ ਮੱਚਣ,
ਸੂਲਾਂ ਜਿੰਦ ਪਰੋਈ, ਵੇ ਲੋਕਾ
ਸੂਲਾਂ ਜਿੰਦ ਪਰੋਈ।

ਰੀਝਾਂ-ਸੱਧਰਾਂ, ਚਾਅ ਕੁਆਰੇ,
ਸੁਫਨੇ ਮੋਏ ਅਧਵਾਣੇ।
ਵੇ, ਰੇਜ਼ਾ ਰੇਜ਼ਾ ਹੋ ਗਏ ਸਾਰੇ,
ਵਾਂਗਣ ਕੱਚੇ ਧਾਗੇ।
ਬੁੱਚੜਾਂ ਅੱਗੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀ ਦੀ,
ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ ਕੋਈ, ਵੇ ਲੋਕਾ
ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ ਕੋਈ।
ਬੰਦ ਬੂਹੇ, ਬਾਰੀਆਂ ਪਿੰਛੇ ਵੀ,
ਜਿੰਦ ਨਿਮਾਣੀ ਕੰਬੇ।
ਸ਼ਰਮ, ਹਯਾ, ਧਰਮ, ਅਕੀਦੇ,
ਹੋ ਗਏ ਫੰਬੇ ਫੰਬੇ।
ਮੂੰਹ ਛੁਪਾ ਕੇ ਟੁਰਾਂਗੇ ਸਾਰੇ,
ਕਰਦੇ ਧੁੰਹੀ ਧੁੰਹੀ, ਵੇ ਲੋਕਾ
ਕਰਦੇ ਧੁੰਹੀ ਧੁੰਹੀ।

ਇਜ਼ਤ ਆਬਰੂ ਪੈ ਗਈ ਖਾਰੀ,

ਲੁੱਟੀ ਗਈ ਚੌਰਾਹੇ।
ਵਲੂੰਧਰੀ ਗਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਸਾਰੀ,
ਕਰਦੀ ਹਾਏ ਹਾਏ।
ਦਾਦ ਨਹੀਂ ਫਰਿਆਦ ਨਹੀਂ,
ਜਿੰਦਗੀ ਦੁੱਭਰ ਹੋਈ, ਵੇ ਲੋਕਾ
ਜਿੰਦਗੀ ਦੁੱਭਰ ਹੋਈ।

ਰਾਜੇ ਵੱਟ ਲਈ ਕੰਨਾ-ਘੋਸਲ,
ਵਾੜ ਖੇਤ ਨੂੰ ਖਾਵੇ।
ਰਾਮ ਰਾਜ, ਲੋਕ ਰਾਜ ਵਾਲੇ,
ਖੋਖਲੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵੇ।
ਲਾ-ਕਨੂੰਨੀ, ਬੇ-ਇਨਸਾਫੀ,
ਜਨਤਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਖੋਹੀ, ਵੇ ਲੋਕਾ
ਜਤਾ ਦੀ ਨੀਂਦਰ ਖੋਹੀ।

ਜ਼ਬਰ, ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਸੀਨਾ-ਜ਼ੋਰੀ,
ਬਣਿਆ ਨਿੰਤ ਦਾ ਖਾਸਾ।
ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ ਪਈ ਕਰੇ ਲੋਕਾਈ,
ਦੇਵੇ ਕੌਣ ਦਿਲਾਸਾ।
ਪੈਸੇ ਨਾਲੋਂ ਜਿੰਦਗੀ, ਵੇ ਲੋਕਾ
ਜਿੰਦਗੀ ਸਸਤੀ ਹੋਈ।
ਲਾਜ਼ ਧੀਆਂ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਚਾਦਰ,
ਲੱਗਾ ਦਾਗ ਨਾ ਲੱਥੇ।
ਵੇ ਬਦਜ਼ਨਾਂ ਦੀ, ਬਦਜ਼ਨੀ ਨੂੰ,
ਰੋਕੀਏ ਹੋ ਕੇ ਕੱਠੇ।
ਫੇਰ ਨਾ ਕਰੇ ਹਿੰਮਤ ਕੋਈ,
ਕਰਨ ਦੀ ਬਦਖੋਈ, ਵੇ ਲੋਕਾ
ਕਰਨ ਦੀ ਬਦਖੋਈ।
ਜੁਗੋਂ ਤੇਰੁਵੀਂ ਹੋਈ, ਵੇ ਲੋਕਾ
ਜੁਗੋਂ ਤੇਰੁਵੀਂ ਹੋਈ।

-ਚੰਨ
ਫੋਨ: 908-788-8427

ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਤੇਰਾ ਨਾਮੁ ਜੀ

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫ ਮਾਂਝ॥

ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਤੇਰਾ ਨਾਮੁ ਜੀ
ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਤੇਰਾ ਨਾਮੁ॥
ਆਠ ਪਹਰ ਆਰਾਧੀਐ
ਪੂਰਨ ਸਤਿਗੁਰ ਗਿਆਨੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਿਤੁ ਘਟਿ ਵਸੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ
ਸੋਈ ਸੁਹਾਵਾ ਥਾਉ॥
ਜਮ ਕੰਕਰੁ ਨੇੜਿ ਨ ਆਵਈ
ਰਸਨਾ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਉ॥੧॥
ਸੇਵਾ ਸੁਰਤਿ ਨ ਜਾਣੀਆ
ਨਾ ਜਾਪੈ ਆਰਾਧਿ॥
ਓਟ ਤੇਰੀ ਜਗਜੀਵਨਾ
ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਅਗਮ ਅਗਾਧਿ॥੨॥
ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਸਾਈਆ
ਨਠੇ ਸੋਗ ਸੰਤਾਪ॥
ਤਤੀ ਵਾਉ ਨ ਲਗਈ
ਸਤਿਗੁਰਿ ਰਖੇ ਆਪਿ॥੩॥
ਗੁਰੁ ਨਾਰਾਇਣੁ ਦਯੁ ਗੁਰੁ
ਗੁਰੁ ਸਚਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰੁ॥
ਗੁਰਿ ਤੁਨੈ ਸਭ ਕਿਛੁ ਪਾਇਆ
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰ॥੪॥

ਜਗਤ ਦੇ ਤਾਰਨਹਾਰ ਸਤਿਗੁਰੁ ਇਸ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਦੇ ਆਖਦੇ ਹਨ- ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਤੇਰਾ ਨਾਮੁ ਜੀ, ਹੋ ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਤੇਰਾ ਸੋਹਣਾ ਨਾਮ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ; ਆਠ ਪਹਰ ਆਰਾਧੀਐ, ਹੋ ਭਾਈ! ਇਸ ਨਾਮ ਦਾ ਅੰਠੇ ਪਹਿਰ ਹੀ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਪੂਰਨ ਸਤਿਗੁਰ ਗਿਆਨੁ, ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਇਹੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੀਵ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿਤੁ ਘਟਿ ਵਸੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ
ਸੋਈ ਸੁਹਾਵਾ ਥਾਉ॥
ਜਮ ਕੰਕਰੁ ਨੇੜਿ ਨ ਆਵਈ
ਰਸਨਾ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਉ॥੧॥
ਗੁਰਦੇਵ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪੀ ਘਰ ਵਿਚ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆ ਕੇ ਵਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪੀ ਥਾਂ ਡਾਢਾ ਪਿਆਰਾ ਤੇ ਸੋਹਣਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਿਹਤਾ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵ ਆਪਣੀ ਰਸਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਠੇ ਪਹਿਰ ਹੀ ਉਸ ਜਗਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਰੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਜਮਰਾਜ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ।

ਸੇਵਾ ਸੁਰਤਿ ਨ ਜਾਣੀਆ
ਨਾ ਜਾਪੈ ਆਰਾਧਿ॥
ਓਟ ਤੇਰੀ ਜਗਜੀਵਨਾ
ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਅਗਮ ਅਗਾਧਿ॥੨॥

ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਦੇਵ ਆਖਦੇ ਹਨ- ਹੋ ਇਸ ਜਗਤ ਦੇ ਸਹਾਰੇ, ਹੋ ਮੇਰੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ! ਜਿਸ ਤਕ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਹੋ ਅਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਭੂ! ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਹ ਨਾ ਪਾ ਸਕੇ, ਹੋ ਮੇਰੇ ਅਥਾਹ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਸੇਵਾ ਸੁਰਤਿ ਨ ਜਾਣੀਆ, ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਭਗਤੀ ਦੀ ਸੂਝ ਦੀ ਕਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਪਾਈ; ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਦੀ ਸੋਝੀ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਹੀ ਆਈ; ਪਰ ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ! ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ।

ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਸਾਈਆ
ਨਠੇ ਸੋਗ ਸੰਤਾਪ॥
ਤਤੀ ਵਾਉ ਨ ਲਗਈ
ਸਤਿਗੁਰਿ ਰਖੇ ਆਪਿ॥੩॥

ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ- ਹੋ ਭਾਈ! ਇਸ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਉਹ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜਿਸ ਜੀਵ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਜੀਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫਿਕਰ ਤੇ ਦੁੱਖ-ਕਲੇਸ਼ ਦੂਰ ਨੱਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੋ ਭਾਈ! ਜਿਸ ਵਡਭਾਗੇ ਜੀਵ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੋਗ ਸੰਤਾਪ ਤਾਂ ਕੀ, ਉਹ ਉਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਕਦੀ ਤੱਤੀ ਹਵਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦੀ।

ਗੁਰੁ ਨਾਰਾਇਣੁ ਦਯੁ ਗੁਰੁ
ਗੁਰੁ ਸਚਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰੁ॥
ਗੁਰਿ ਤੁਨੈ ਸਭ ਕਿਛੁ ਪਾਇਆ
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰ॥੪॥

ਹੋ ਭਾਈ! ਗੁਰੂ ਉਸ ਨਰਾਇਣ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਉਤੇ ਦਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਇਆ ਦੇ ਸਾਗਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹੈ; ਗੁਰੂ ਉਸ ਸੱਚੇ ਤੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਸਦਾ ਹੀ ਅਟੱਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਹੋ ਭਾਈ! ਜੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸਦਾ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਸੱਤਵੇਂ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ ਨੇ ਵਿਛੜੇ ਮਿਲਾਏ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸੱਤਵਾਂ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਥੇ ਮਾਊਂਟ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟ ਦੇ ਹੋਲੀਡੇਅ ਇਨ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਲੰਬੀ 25 ਅਗਸਤ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਥਲੇ ਤੇ ਉਥਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸਗੋਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਮੌਜੂ ਸੀ, 'ਰਿਵਾਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ'।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ ਜਦੋਂਕਿ ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਨੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਮੈਰੀਕਨ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਆਸਾ) ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ। ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਨ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਐਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਸਨ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮਰਹੂਮ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਣਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਿਕਾ ਬੀਬੀ ਕਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਨੇ ਵਾਧਾ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪੀਡੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਬਾਰੇ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੁਕ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਨਵਰਾਜ ਕੌਰ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨਜ਼ ਦੀ ਬਾਨੀ ਨਵਰਾਜ ਕੌਰ (ਬਿਨੀ ਬਸਾਤੀ) ਨੇ ਮਿਲ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਮੀਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਦੀ ਸੁਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਬਿਨੀ ਨੇ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦਾ ਗਾਇਆ ਗੀਤ 'ਘਗਰੇ ਵੀ ਗਏ, ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ ਵੀ ਗਈਆਂ' ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭਲੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾ ਦਿਤੀ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਮੁਖ ਆਯੋਜਕ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਆਧ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਮਰਨੇ-ਪਰਨੇ ਦੇ ਰਸਮੋਂ-ਰਿਵਾਜ ਬਾਰੇ ਤਫਸੀਲ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੋਝੇ-ਬਹੁਤੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਤੇ

ਰਸਮੋਂ-ਰਿਵਾਜ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਹਨ, ਜੋ ਕੋਈ ਫਰਕ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਕ ਰਸਮਾਂ ਦਾ।

ਡਾ. ਰਿਆਜ਼ ਬਾਬਰ, ਜੋ ਕਿ ਨਾਟਕ ਲਿਖਦੇ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਖਿਡਾਉਂਦੇ ਵੀ, ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭੇ ਧਰਮਾਂ

ਵਿਚਾਲੇ ਇਕ ਅਣਦਿਸਦੀ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਬੁਲੇਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਕਿੱਸਾਕਾਰ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ, ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼ ਬਾਰੇ ਨਾਟਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ 'ਜੁਗਨੀ' ਨਾਟਕ ਖਿਡਾਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਨੁਮਾਇਆ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋਲੈਂਡ ਦੇ ਭਾਈਆ ਜੀ ਕਰਕੇ ਜਾਣੇ

ਜਾਂਦੇ ਗੁਰ ਸਿੰਘ ਰਮਤਾ ਨੇ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਸਾਂਝ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਟਾਲਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਘਰੋਂ ਉਜੜ ਕੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹਮਸਾਇਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਏ ਤਾਲੇ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤੋੜੇ। ਜਦੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰ

ਆਏ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਛੱਤਾਂ ਡਿਗ ਪਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਤਾਲੇ ਉਵੇਂ ਦੇ ਉਵੇਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸੂਫੀਆਨਾ ਤਰਜ ਦੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਸੁਣਾਈ।

ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਜੋ ਕਿ ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਬਾਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹਨ, ਨੇ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ

ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਰਹਿਣ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਐਮਨਾਬਾਦ ਗਏ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਪਨਾਹ ਪਿਆਰ-ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਪਾਕ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੋਥੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ

ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗਣ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਾਸੇ ਦੇ ਇਕ ਵਡੇ ਅਫਸਰ ਨੇ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਟੈਚੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁਕ ਕੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਵਾਈ। ਉਸ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਹਮਸਾਇਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਕਮੀਜ਼-ਪਜਾਮਾ ਅਜ ਵੀ ਦਿਨ-ਸੂਬ 'ਤੇ ਪਹਿਨੇ ਹਨ।

ਜਨਾਬ ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਅਫਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮਿਲਾਪ

ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਬਣ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਸੇ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਪੁਚਾਉਣ ਦੀ ਹੈ। ਮਿਲਾਪ ਰਾਹੀਂ ਜਿੰਨਾ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵਧੀਆ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਦੋ ਦੋਸਤ ਜੋ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਇਕੋ ਟੈਕਨੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ, ਮਿਲਾਪ ਰਾਹੀਂ 40 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਉਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਆਇਆ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਨਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਆ ਵਸਿਆ। ਇਸ ਹਵੇਲੀ ਨੂੰ ਅਜ ਵੀ ਲੋਕ ਉਸੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਜਨਾਬ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ।

ਤਿਲਕ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਰੀਏ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਅਨੋਖਾ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਨੁਭਵ ਹੈ।

'ਫੋਲ ਰੇਡੀਓ' ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਸੁਖਪਾਲ ਗਿੱਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੇਡੀਓ ਵੀ ਮਿਲਾਪ ਵਾਲੇ ਫਲਸਫੇ 'ਤੇ ਹੀ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਮਜਹੂਬ ਜਾਂ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਗੋਂ ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਵਿਚਲੀ ਸਾਂਝ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸੂਦ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲਾਪ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ, ਨੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ।

ਡਾ. ਜਾਵੇਦ ਭੱਟੀ ਨੇ ਕੁਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਫੇਰੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਵੀਲੂ ਚੇਅਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਅਬਦੁੱਲਾ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ ਪੂਰੇ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਡਾ. ਨਜ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਦੋਸਤ ਡਾ. ਜਾਵੇਦ ਭੱਟੀ ਅਤੇ ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ 40 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮਿਲ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੱਲ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਗੱਲ ਤਾਂ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ

ਹੋਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਵਾਲੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ।

ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿਨਹਾਸ ਨੇ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਹੌਰ ਵਸਦੇ ਆਪਣੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਇਰ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਗਜ਼ਲ ਵੀ ਕਹੀ। ਬੀਬੀ ਕਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਦੀ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਛਪੀ ਪੁਸਤਕ 'ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਫਾਵੇ' ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਨੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਚੇਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਰ ਲਿਖਤ ਇਕ ਵਖਰਾ ਅਨੁਭਵ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਸਾਤੀ ਅਤੇ ਬੇਗਮ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਣਕ ਦਾ ਪਲੇਕ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ।

ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਭੌਰਾ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਸ਼ਕ 1947 ਦੀ ਖੂਨੀ ਵੰਡ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਲੰਧਰ ਕੇ ਰਖ ਦਿਤੇ ਸਨ ਪਰ ਅਜ ਵੀ ਦੋਵੀਂ ਪਾਸੀਂ ਵਸਦੇ ਲੋਕ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਲਈ ਤਾਘਦੇ ਹਨ। ਗੱਲ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵਿਛੜਨ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪੋ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕਾਇਮ ਰਖਣੇ ਹਨ। ਜੰਗ ਕਿਸੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ, ਅਜ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪੁਰਾਣੇ ਵੈਰ ਭੁਲ ਕੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾਉਣ। ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀਜ਼ੇ ਆਸਾਨ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਤ੍ਰੈਮਾਸਕ ਰਸਾਲੇ 'ਇੱਕੀ' ਲਈ ਨਾਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਜ਼ਹਰ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ-ਬੈਠਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀ ਇਕ ਨਜ਼ਮ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈ। ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਖਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੌਰਾਨ ਛਪੜ ਵਿਚ ਤਾਰੀਆਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਇੰਦਰਾਨੀ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਦੋ ਗਜ਼ਲਾਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾਈ।

Preet BOUTIQUE ਹੁਣ ਗਰੀਨਵੁੱਡ 'ਚ ਹੀ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਥਾਂ

916 E. Main Street, #204, Greenwood, IN 46143
Vally Vista Plaza (Near Desi Bazar)

ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ
Designer Lehngas, Suits, Sarees, Kids Wear

ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ, ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ **ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ**

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ, ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਜਾਗੇ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

Gidha Bhangra Dressess On Rent ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਾਈਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ, ਚੰਦੋਆ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ

Call: 317-603-4018

E-mail: preetboutique1973@gmail.com or spkaurus@yahoo.co.in
Facebook page (Preet Boutique USA & Canada)

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ
ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮਾਮਲੇ 'ਚੋਂ ਬਰੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਭਰਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਭਰਾ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੇਟਾ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਅਤੇ ਕਲਰਕ ਰਵਿੰਦਰ ਚੌਪੜਾ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। 2003 ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵੇਲੇ ਗਰਚਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਹੇ ਭੁੱਟਾ ਕਾਲਜ ਆਫ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਵਿਚ ਛਾਪੇ ਵੀ ਪਏ ਸਨ।

WEBSITE - DHOLRADIO.CO

DHOL RADIO

ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

ਹੁਣ **ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ**

REQUEST SONG MUSIC 24/7

LISTEN ON PHONE

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

LIVE CALLS → USA 951-824-6365

skype - DHOLRADIO.ORG

LISTEN BY CALL → USA 702-489-0211

Sukhpal Gill 10 pm to 12 am (IST)

Puran singh waraich 2:30 pm to 4 pm (IST)

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ

✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ

✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

\$25 2500 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

800.914.1013 • 408.659.9400

Sher-E-Punjab Sports & Cultural Society

ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਪੰਜਵਾਂ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ

12 ਸਤੰਬਰ 2015, ਸਨਿਚਰਵਾਰ **Free Food-Free Parking**

(ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦਿਨ ਛਿਪਣ ਤੱਕ)

GE Park : 12110 Princeton Pike, Cincinnati, OH 45246

ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ

Prizes

Kabaddi Prize:

1st Prize: \$11,000

2nd Prize: \$10,000

3rd Prize: \$ 9,000

Volleyball

(Teams: USA & Canada)

1st Prize: \$3100

2nd Prize: \$2100

Ladies Volleyball

1st Prize: \$500

2nd Prize: \$300

Soccer:

1st Prize: \$1100

2nd Prize: \$700

Basketball:

1st Prize: \$500

2nd Prize: \$300

Kids Races

(Cash Awards)

1st prize \$50, 2nd prize \$25

Kids/Ladies Event
Time: 12pm-2pm

Kabaddi Open, World Cup Teams
From India, Canada and USA

Sports: Athletics Games for Men, Women & Kids

(Races, Three Leg Race, Jump Rope, Shot Put, Tug of War, and Other Activities).

Kids activities Bounce House and Fun activities.

For Athletics Contact: Sohan S Bilku, Avtar S. Springfield, Harvinder Tanque, Bhupinder Mavi, Jaswinder Batth, Balwinder Fantu.

Kabaddi Teams

Team India: Sukhvinder Srawan, Sewak Srawan, Vicky Ghanour, Ravi Allowal Terian, Ranjit Sahauli, Jesus Chavez, Kamal Mohi, Baljit Billi Bhullar.

Team Canada: Sethi Harkhowal, Laddi Parasrampur, Jinder Bains, Happy Rurki, Sita Surkhpuria, Kippa Surkhpuria, Jagga Randawa, Satnaam Satu.

Team USA: Rubby Harkhowal, Jairo Chavez, Pamma Jhander, Bhupinder Singh Bhura, Mani Sandhu, Jassa Sidhwan Dona, Arshi Pritam California.

Special Event:
Wrestling

Pehlwan Randhir Singh Dhira (Punjab Kesri)

ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਫਾਈਵ ਰਿਵਰ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਲੋਂ ਸਵਰਗੀ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

ਕੁਮੈਂਟੇਟਰ

ਇਕਬਾਲ ਗਾਲਿਬ ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਸੁਖਦੇਵ ਬਰਾੜ

Charanjit S. Brar 317-903-7400

Bobby Sidhu (937) 919-4799

Gurminder S. Sandhu 513-550-6134

Kumar Pawandeep 937-838-3767

Balbir S. Bath 513-292-2517

Jasdev S. Gill 419-604-9275

Sushil Aggarwal 937-673-8004

Society Members

Harvinder S. Walia (President) 917-862-5000

Jaswant S. Jassi (Vice President) 513-235-4828

Surinder S. Cheema (Secretary) 513 324-9043

Surjeet S. Mavi (Treasurer) 513-616-4530

Parminder S. Takhar 937-469-0202

www.sherepunjabcincy.com

Email :sherepunjabsociety@gmail.com

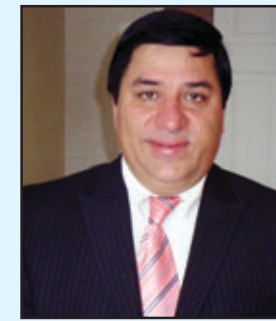
Cincinnati, Dayton, Lima, Columbus (OH)

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ
ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਡ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਅਮਰੀਕਾ

ਪਲਾਟੀਨਮ ਸਪਾਂਸਰ

ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਵਾਲੀਆ (ਪ੍ਰਧਾਨ)

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ
ਟਿਵਾਣਾ (ਚੇਅਰਮੈਨ)

ਅਮਰਜੀਤ
ਅਗਰਵਾਲ

ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਤੱਖਰ

ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਕੰਗ

ਡਾਇਮੰਡ ਸਪਾਂਸਰ

ਸੁਰਜੀਤ
ਮਾਵੀ

ਜਸਦੇਵ ਜੱਸੀ

ਸੁਰਿੰਦਰ
ਚੀਮਾ

ਪਰਮਿੰਦਰ
ਤੱਖਰ

ਚਰਨਜੀਤ
ਬਰਾੜ

ਗੁਰਮਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਜਸਦੇਵ ਗਿੱਲ

ਬੌਝੀ ਸਿੰਧੂ

ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ
ਕਲੋਰ

ਵਿਨੀਤ
ਗੁਪਤਾ

ਜੱਸ
(ਅੰਬਰ ਇੰਡੀਆ)

ਮਨੀ ਰਾਮ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿੰਦਰ ਭੱਟੀ

ਗੋਲਡ ਸਪਾਂਸਰ

ਬਲਦੇਵ
ਬਾਨ

ਸੁਜੀਤ
ਅਗਰਵਾਲ

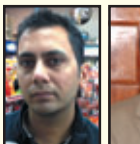
ਕੁਮਾਰ
ਪਟਨਾਇਕ

ਪਰਮਿੰਦਰ
ਚਿੱਲੋਂ

ਹੈਪੀ
ਮਤੋਤ

ਦਵਿੰਦਰ
ਮੁੰਡੀ

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ
ਗਿੱਲ

ਲਖਵੀਰ
ਬਾਸੀ

ਅਵਤਾਰ
ਸਿੰਘ

ਆਰਿਆਪਾਲ
ਬਾਨ

ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਫੇਟੂ

ਰਾਜੇਸ਼
ਰਾਵਲ

ਗੁਰਚਰਨ
ਕੰਗ

ਅਵਤਾਰ
ਸੱਲੂ

ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ
ਪ੍ਰੇਮ

ਜੇ ਐਸ
ਚੀਮਾ

ਸੁਖਦੇਵ
ਸਮਰਾ

ਸਰਵਣ
ਟਿਵਾਣਾ

ਜਿੰਮੀ
ਬਰਾੜ

ਸੁਖਮਿੰਦਰ
ਪੰਧਰ

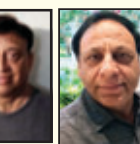
ਮੱਖਣ
ਬਦੇਸ਼ਾ

ਪ੍ਰਿਥਵੀ
ਘੋੜਾ

ਦਰਸ਼ਨ
ਦਰੜ

ਪਾਲ
ਖਲੀਲ

ਹਰਜਿੰਦਰ
ਖਹਿਰਾ

ਵਰਿੰਦਰ
ਸਾਰੀ

ਮਲਕੀਤ
ਸੱਲੂ

ਬਹਾਦਰ
ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀ

ਲਖਵੀਰ
ਸਿੰਘ

ਬਲਦੇਵ
ਗਿੱਲ

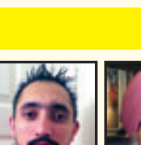
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ
ਬਾਨ

ਜਤਿੰਦਰ
ਕੁਮਾਰ

ਨਿਸ਼ਾਨ
ਸਿੰਘ

ਮਨਦੀਪ
ਬਦੇਸ਼ਾ

ਹਰਜੀਤ
ਭੁੱਲਰ

ਤਰਨ
ਭੰਗੂ

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ
ਭੱਟੀ

ਸੋਨੂੰ
ਸਰਹਿੰਦ

ਨਰਿੰਦਰ
ਬਿੰਦ

ਸਿਲਵਰ ਸਪਾਂਸਰ

ਮਲਕੀਤ
ਸੱਲੂ

ਬਹਾਦਰ
ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀ

ਲਖਵੀਰ
ਸਿੰਘ

ਬਲਦੇਵ
ਗਿੱਲ

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ
ਬਾਨ

ਜਤਿੰਦਰ
ਕੁਮਾਰ

ਨਿਸ਼ਾਨ
ਸਿੰਘ

ਮਨਦੀਪ
ਬਦੇਸ਼ਾ

ਹਰਜੀਤ
ਭੁੱਲਰ

ਤਰਨ
ਭੰਗੂ

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ
ਭੱਟੀ

ਸੋਨੂੰ
ਸਰਹਿੰਦ

ਨਰਿੰਦਰ
ਬਿੰਦ

ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰ

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ
ਸੱਲੂ

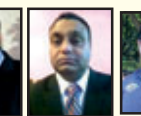
ਗੁਰਮੀਤ ਸਰਬਜੀਤ ਪਲਵਿੰਦਰ
ਸੱਲੂ ਗਿੱਲ

ਸੁਖਵਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ

ਪੱਪਲ
ਘੋੜਾ

ਜਗੀਰ
ਸਿੰਘ

ਸੇਤੋਖ
ਮੱਲੂ

ਰਾਣਾ
ਬਾਰੀ

ਸੁਰਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ

ਰਣਜੀਤ
ਆਹੂਵਾਲੀਆ

ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਰੋ (ਮਿਡਵੈਸਟ)

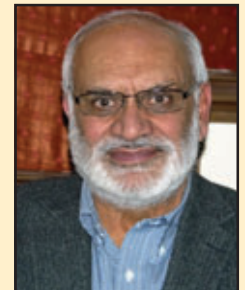
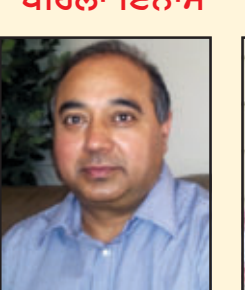
ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ-2015

ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ

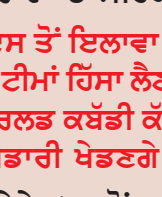
@ Busse Wood Forest Preserve
South, Elk Grove, IL

6 ਸਤੰਬਰ 2015 (ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ)

ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਆਉ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ, ਖਾਣੇ ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣੋ; ਦਾਖਲਾ ਤੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਈ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)	ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਤਿਨ ਵਾਰੀ ਹਾਕੀ ਓਲੰਪੀਅਨ	ਮਹਿਮਾਨ ਅਬਨਾਸ ਸਿੰਘ ਨਿਜਰ, ਟੋਰਾਂਟੋ	ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ	ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਵਿੰਦਰ (ਜੱਸੀ) ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ	ਕਬੱਡੀ ਅੰਡਰ 21 ਦਾ ਇਨਾਮ ਹਰਮਨ ਬਿਆਡਾ ਐਮਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ	 ਵਾਲੀਬਾਲ ਦਾ ਇਨਾਮ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ	 ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਮਾਨ ਤੇ ਸੁੱਖੀ ਮਾਨ	 ਜੇ ਪੀ ਐਸ ਖਹਿਰਾ	 ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸਿਆਟਲ ਦੀ ਟੀਮ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਕੇ ਪਹੁੰਚਣਗੇ	ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਗਾਇਕ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਰੈਣਾ	 ਤੋਨੀ ਰਣਜੀਤ	ਕ੍ਰਮੈਂਟਰ ਇਕਬਾਲ ਗਾਲਿਬ ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
--	--	--	---	--	---	--	--	--	--	---	--	--	---	--

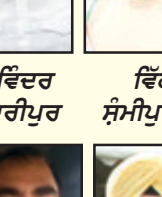
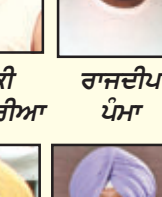
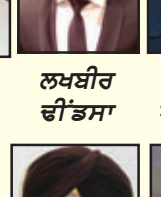
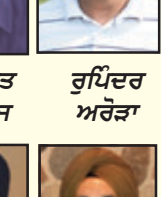
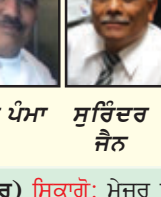
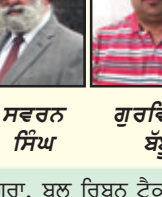
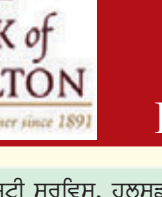
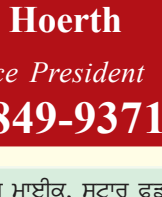
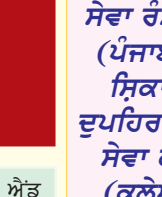
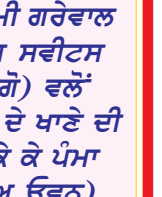
ਪਲਾਟੀਨਮ ਸਪਾਂਸਰ

																							
ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ	ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ	ਮਦਨ ਪੋਪਲੀ ਮਿਲਵਾਕੀ	ਰਾਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੱਜ	ਸੋਨੀ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਇੰਡੀਆਨਾਪੋਲਿਸ	ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ	ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ	ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ	ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਡਿਪਟੀ	ਸੁਖਦੇਵ ਸਮਰਾ	ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ	ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਗੜੀ	ਅਮਰਜੀਤ ਢੀਡਸਾ	ਲਵ ਮਿਨਹਾਸ	ਰਾਣਾ ਸਿੱਧੂ	ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ	ਰਾਣਾ ਵਿਰਕ	ਕਸ਼ਮੀਰ ਗਿੱਲ	ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ	ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ	ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਡੀਨਾ	ਜਿਮੀ ਬਰਾੜ	ਅੰਡਰ-21 ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮ ਐਚ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚਾਲੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਗਿੱਲ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਛੇ ਟੀਮਾਂ ਹਿੰਸਾ ਲੈਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਵਰਲਡ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਸਟਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਖੇਡਣਗੇ ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚ ਹੋਣਗੇ

ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ										ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ										ਸਾਡੇ ਸਪਾਂਸਰ										
																														
ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੰਦੜਾ	ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ	ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ	ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ	ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੰਦੜਾ	ਹਰਇੰਦਰਜੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ	ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ	ਜਿੰਦੀ ਖੰਗੂੜਾ	ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੰਦੋਸ਼ਾ	ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ	ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੰਦੋਸ਼ਾ	ਬਾਬ ਹੁੰਦਲ	ਸੁਖਰਾਜ ਤੱਖੜ	ਕਰਨਲ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਾ	ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਪੁਰ ਪੁਨੀਆ	ਨਿਲੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ	ਜਰਨੈਲ ਮੱਲੂ	ਹਰਵਿੰਦਰ ਕੰਗ	ਦੀਵਾਰ ਧਨੋਆ	ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ	ਦਰਸ਼ਨ ਪੰਮਾ	ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ	ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ	ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	ਸਮਸ਼ੇਰ ਗਿੱਲ	ਨਰਿੰਦਰ ਮੁੰਦਰ	ਡਾ. ਪਾਲ ਬੰਦੋਸ਼ਾ	ਰਿੰਪੀ ਖੱਟੜਾ	ਧਰਮਿੰਦਰ ਖੱਟੜਾ

ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ

																													
ਗੁਰਦੇਵ ਗਿੱਲ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ	ਜਿੰਦਰ ਬੈਨੀਪਾਲ	ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਬੱਬੀ ਬਾਨ	ਬਲਜੀਤ ਮੰਗੀ	ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ	ਚਮਨ ਲਾਲ	ਸੁਰਿੰਦਰ ਭੱਟੀ	ਧਰਮਿੰਦਰ ਜਸਵਾਲ	ਬਲਵਿੰਦਰ ਚੱਠਾ	ਹਰਬੰਤ ਗਰੇਵਾਲ	ਜੱਸੀ ਸਹੋਤਾ	ਹਰਕੇਵਲ ਲਾਲੀ	ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਘੋੜਾ	ਦਰਸ਼ਨ ਦਰੜ	ਬਲਿਹਾਰ ਦੁਲੀ	ਕਮਲਜੀਤ ਘੁੱਮਣ	ਮਨਜਿੰਦਰ ਬੈਨੀਪਾਲ	ਟੋਨੀ ਸੰਘੜਾ	ਰਣਜੀਤ ਗਿੱਲ	ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਚੰਨਾ ਧੰਮ (ਵੰਡਾਲੀਆ)	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ	ਕੁਲਦੀਪ ਲੰਗ	ਪੰਪੂ ਫੋਰਟਵੇਨ	ਰਾਣਾ ਸੇਖੋਂ ਫੋਰਟਵੇਨ	ਸਤੀਸ਼ ਫੋਰਟਵੇਨ	ਸੁਖਵੀਰ ਸੁੱਖੀ	ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

																													
ਮੇਹਨਤੀਤ ਸਿੰਘ	ਲਖਵਿੰਦਰ ਬਿਹਾਰੀਪੁਰ	ਵਿੱਕੀ ਸੁੰਮੀਪੁਰੀਆ	ਰਾਜਦੀਪ ਪੰਮਾ	ਲਖਬੀਰ ਢੀਡਸਾ	ਪਾਲੀ ਧਾਲੀਵਾਲ	ਦਿਪਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ	ਪਰਮਜੀਤ ਮਹਿਰਾਜ	ਰੁਪਿੰਦਰ ਅਰੋੜਾ	ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ	ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ	ਕੰਵਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੋਪੀ	ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ	ਤੋਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ	ਪੰਮੀ ਗਰੇਵਾਲ	ਗੁਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਬਸੰਤੀ	ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ	ਅਮਰਜੀਤ ਸੰਧਰ	ਜਗਦੀਸ਼ ਕਲੇਰ	ਹਰਜੀਤ ਸੰਧਰ	ਕੁਲਵੰਤ ਢੀਡੋ	ਸੁਰਜੀਤ ਭੂਰ	ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ	ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ	ਹਰਿੰਦਰ ਚਾਹਲ	ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ	ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ	ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਪੀ	ਸੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿਲਖੂ

For Further Info.: Jaswinder Jassi 773-759-0433, Amardev Singh 708-612-7963, Billu Gill 847-271-7451, Deepa Bandesha 815-546-0525, Jinder Benipal 773-895-2041, Baljit Mangi 773-469-9384, Jindhi Khangura 847-529-1464, Parminder Walia 847-477-1613, Balwinder Chatha 630-523-3412

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ | **Desi Junction** | **DHOL RADIO** | **SHIKARA** | **ASHYANA** | **SHIKARA**

ਮੇਲਾ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ

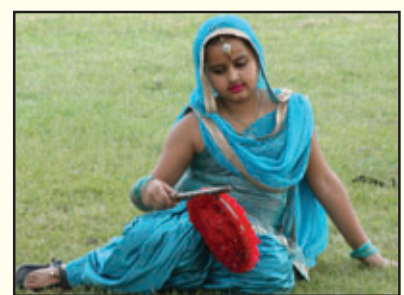
STATE BANK of CHILTON
A trusted partner since 1891

Damin J. Hoerth Vice President
Laura J. Hoerth Executive Vice President
Ph: 920-849-9371

ਬਰੋਕ ਫਾਸਟ ਦੀ ਸੇਵਾ ਰੰਮੀ ਗਰੇਵਾਲ (ਪੰਜਾਬ ਸਵੀਟਸ ਸ਼ਿਕਾਰੋ) ਵਲੋਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ (ਕਲੋਅ ਓਵਨ) ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਐਚ ਓ) ਦਾ ਮੇਲਾ

ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ

ਬੇਸੁਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ

ਨੌਜਵਾਨ ਬੁੱਤ-ਤਰਾਸ਼ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਰਾਸ਼ੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਨ ਬਾਰੇ ਲਘੂ ਫਿਲਮ 'ਬ੍ਰੈਂਡ ਨਿਊ ਸੌਂਗ'

ਨੌਜਵਾਨ ਬੁੱਤ-ਤਰਾਸ਼ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਹੁਣ ਵੱਖਰੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 13 ਮਿੰਟ ਦੀ ਲਘੂ ਫਿਲਮ 'ਬ੍ਰੈਂਡ ਨਿਊ ਸੌਂਗ' ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਅੱਜ ਦੀ ਲੀਹੋਂ ਲੱਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਉਤੇ ਬੜੀ ਤਲਖ ਅਤੇ ਤਿੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਖਿਆਲ ਦੀ ਖੂਬ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਹੁਣ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਉਤੇ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

'ਬ੍ਰੈਂਡ ਨਿਊ ਸੌਂਗ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਬੇਸਿਰ-ਪੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਬੇਸੁਰੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੇ

ਅੰਜਲੀ

ਅਸਰ ਬਾਰੇ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਤਰਸੇਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਬਹੁਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਇੰਨੇ ਹਲਕੇ ਲਿਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਣ ਕੇ ਰੋਣ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋ ਵੀ.ਡੀ.ਓਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ-ਖੂੰਹਦੀ ਕਸਰ ਵੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਲਕਾਪਣ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਹਜ ਰੁਚੀਆਂ ਉਤੇ ਬੜੀ ਤਿੱਖੀ ਮਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਿਲ-ਓ-ਦਿਮਾਗ ਉਤੇ ਤੁਰੰਤ ਤੇ ਚੋਖਾ ਅਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਕ ਗਾਇਕ ਦੁਆਲੇ ਬੁਣੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਲਾਂਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸੋਲੇ ਟਰੈਕ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਗੀਤ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਦੋਸਤ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੀਤ ਅੰਦਰ ਕੀ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-ਅਖੇ, ਭਤਕੀਲਾ ਰੈਪ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਲੱਕੜ ਦਾ ਬੁੱਤ 'ਫੈਮਿਲੀ'।

ਬੁੱਤ-ਤਰਾਸ਼ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ।

ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ, ਲੜਕੀ ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਦੋਸਤ

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਖਰਕਾਰ ਮਿਲੇਗਾ ਕੀ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਇਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਪਿਛੋਂ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਕੈਫੇ ਅੰਦਰ ਕੋਫੀ ਪੀਣ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੈਫੇ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਮਨਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਨ ਦੀ ਆਖਰਕਾਰ ਕੀ ਔਕਾਤ ਹੈ ਇਸ ਨੇ ਕੀ ਗੁੱਲ ਖਿਲਾਏ ਹਨ!

ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਲਘੂ ਫਿਲਮ 'ਬ੍ਰੈਂਡ ਨਿਊ ਸੌਂਗ' ਦਾ ਟਾਈਟਲ।

ਅਸਲ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਫਿਲਮ

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਨ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਭਾਵਪੂਰਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਬੁੱਤ-ਤਰਾਸ਼ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਬ੍ਰੈਂਡ ਨਿਊ ਸੌਂਗ' ਅਸਲ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕੈਫੇ ਅੰਦਰ ਗਏ ਜਿਥੇ ਸੂਫੀ ਕਲਾਮ ਅਤੇ ਗਜ਼ਲਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਫੇ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਸੁਣਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਲੰਮੀ ਤਕਰਾਰ ਹੋਈ, ਪਰ ਮੈਨੇਜਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੈਫੇ ਅੰਦਰ ਹਿੰਸਕ, ਬੇਸੁਰੇ ਅਤੇ ਉੱਜੜ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਚਲਾਏਗਾ। ਇਸ ਤਕਰਾਰ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਤਰਸੇਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਨੇਜਰ ਗਲਤ ਵੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ! ਬੱਸ ਇਥੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਅੰਦਰ 'ਬ੍ਰੈਂਡ ਨਿਊ ਸੌਂਗ' ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 12 ਸਤੰਬਰ 2015 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-185

ਦੇ 'ਤਾ ਫਸਲ ਬੀਜ ਕੇ ਸੁਹਾਗਾ ਖੇਤ 'ਚ ਰਹਿ ਗਿਆ 'ਕੱਲਾ'। ਪਰ ਪੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਾ ਛੁਟਿਆ ਜੱਟ ਕਮਲੇ ਦਾ ਪੱਲਾ। ਢਿੱਲੂ ਮੱਠਾ ਸੀਰੀ ਆਪਣਾ ਆਇਆ ਨੂੰ ਅੱਜ ਛਿੰਦਾ। ਵਾਹ ਓਏ ਨਿੱਕਿਆ ਪੁਆ ਦੇ ਵੱਟਾਂ ਖਿੱਚ ਬਾਪੂ ਨਾਲ ਜਿੰਦਾ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-183

ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਜਦ ਆਈ ਸਾਂ ਮੈਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਈ ਸਾਂ ਮੈਂ। ਟਰੈਕਟਰ ਪਿੱਛੇ ਪਾਈ ਸਾਂ ਮੈਂ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਜਾਈ ਸਾਂ ਮੈਂ। ਭਜਦੀ ਭਜਦੀ ਹੋ ਗਈ ਰੋਗੀ ਅੱਖੇ ਸੌਖੇ ਜੂਨ ਮੈਂ ਭੋਗੀ। ਚਿੱਬ ਖੜਿਬੀ ਹਾਲਤ ਹੋਗੀ ਰਹਿ ਗਈ ਬੱਸ ਬੋਤੇ ਜੋਗੀ। -ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ

ਹਲ ਵਾਹਿਆ ਤੇ ਖਿੱਚੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਬਣ ਪੁਨੂੰ ਦੀ ਡਾਚੀ ਭੀ ਖੜਿਆ। ਜੰਗ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਢਾਲ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਭੀ ਜਾ ਅੜਿਆ। ਠੇਲ੍ਹੇ ਕਾਰਵਾਂ ਵਿਚ ਰੋਤੇ-ਟਿੱਬੇ ਮਾਰੂਥਲ ਭੀ ਰਿਹਾ ਕਰਦਾ ਪਾਰ। ਪਰ ਸਮੇਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਐਸਾ ਗੇੜਾ ਮੇਰਾ ਦਿੱਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਰ। ਟਰੈਕਟਰ ਖੋਹ ਲਏ ਬੈਂਕ ਵਾਲਿਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਕੁਰਕੀਆਂ ਸ਼ਾਹੁਕਾਰ। ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਕਿੱਜ ਚਲਾਈਏ ਸੋਚ ਇੱਕ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ। ਜੋੜ ਮੈਨੂੰ ਟਰਾਲੀ ਅੱਗੇ

ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਭੱਠੇ ਨੂੰ ਲੈ ਤੁਰਿਆ। -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਸਮਾਂ ਬੜਾ ਬਲਵਾਨ ਹੈ ਮਿੱਤਰੋ ਬਦਲੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ। ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨਵੇਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਲੀਕੇ। ਬੋਤੇ ਮਗਰ ਟਰਾਲੀ ਪਾ ਕੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਸਦੀਕ। ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲੱਗਣ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ। -ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਐਸ਼ ਜਾਜਾ

ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਹੋਵੇ ਟਰਾਲੀ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਬੋਤਾ ਹੋਵੇ ਲੰਦ ਦਿਓ ਭਾਰ ਜਿੰਨਾ ਚਾਹੋ ਹੋਵੇ ਚਿੱਕੜ ਜਾਂ ਟਿੱਬਾ। ਲੈ ਜਾਊਗਾ ਧੂਹ ਕੇ ਮੜਕ ਨਾਲ ਕਰ ਢੁੰਡਰ ਅਤੇ ਗਰਦਣ ਉਚੀ। ਧਰਾਤਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਸਾਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਜੂਝਣਾ, ਰਸਤੇ 'ਚ ਹੋਵੇ ਜਿਥੇ ਦਲ ਦਲਾਂ ਮਿੱਧ ਮਿੱਧ ਰੋਤੇ-ਰੋਤੇ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ। -ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਲਾ ਕੇ ਬੋਤੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਪੈਂਦੇ ਰੱਖਣੇ ਉਥੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ-ਬਾਰੀ। ਹੁੰਦੀ ਇਸ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਭਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਮਨ ਵਿਚ ਹਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ। ਕਦੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਚੱਲਦਾ ਸੀ ਸਿੱਕਾ ਅੱਜ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੇਖੇ ਹਰ ਨਿੱਕਾ। ਰਹਿ 'ਜੂ ਡਿਸਕਵਰੀ ਦੀ ਬਣ ਕਹਾਣੀ ਚੱਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਮਿਲੇ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਪਾਣੀ। -ਸਤਵਿੰਦਰ ਥਾਂਦੀ ਦੌਲਤਪੁਰੀ

ਹਾਕੀ:ਭਾਰਤੀ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ 36 ਸਾਲ ਪਿੱਛੇ ਮਿਲੀ ਓਲੰਪਿਕ ਦੀ ਟਿਕਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਹਾਕੀ ਦੇ ਜਾਦੂਗਰ ਮੇਜਰ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ 36 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 2016 ਰੀਓ ਓਲੰਪਿਕ ਲਈ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਯੂਰੋ ਹਾਕੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਓਲੰਪਿਕ ਦੀ ਟਿਕਟ ਮਿਲ ਗਈ। ਯੂਰਪੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਸਪੇਨ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਹਾਲੈਂਡ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਸਪੇਨ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਨਾਲ ਇਕ ਕੋਟਾ ਸਥਾਨ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਟੀਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਓਲੰਪਿਕ ਲਈ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਬੈਲਜੀਅਮ ਦੇ ਐਂਟਵਰਪ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਲੀਗ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪੰਜਵੇਂ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕੋਟਾ ਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ 1980 ਮਾਸਕੋ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਟੀਮ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਰਹੀ ਸੀ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਾਕੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਐਫ.ਆਈ.ਐਚ.) ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਟੀਮ ਰੀਓ ਓਲੰਪਿਕ ਲਈ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਨੌਂ ਟੀਮਾਂ ਨਾਲ ਓਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏਸ਼ਿਆਈ ਚੈਂਪੀਅਨ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ, ਅਰਜਨਟੀਨਾ, ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ, ਚੀਨ, ਜਰਮਨੀ, ਨੈਦਰਲੈਂਡਜ਼, ਆਸਟਰੇਲੀਆ,

ਸਾਨੀਆ ਬਣੀ ਖੇਲ ਰਤਨ, ਸਵਰਨ ਤੇ ਜੀਤੂ ਰਾਏ ਸਣੇ 17 ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਰਜੁਨ ਪੁਰਸਕਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਹਾਕੀ ਦੇ ਜਾਦੂਗਰ ਮੇਜਰ ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੌਮੀ ਖੇਡ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਇਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਟੈਨਿਸ ਸਨਸਨੀ ਸਾਨੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨੂੰ 'ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਖੇਲ ਰਤਨ' ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ (ਰੋਇੰਗ) ਤੇ ਪਿਸ਼ਟਲ ਕਿੰਗ ਜੀਤੂ ਰਾਏ ਸਮੇਤ 17 ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਰਜੁਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਨਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਸਾਨੀਆ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਨੀਆ ਦੇ ਉਨਾਭੀ ਰੰਗੀ ਦੀ ਸਾਤੀ ਤੇ ਨੀਲਾ ਬਲੇਜ਼ਰ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਤਾਤੀਆਂ ਦੀ ਗੜਗੜਾਹਟ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਸਰਬਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ ਸਮੇਤ ਕਈ ਉੱਘੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਲਿਏਂਡਰ ਪੇਸ ਬਾਅਦ ਸਾਨੀਆ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਰਬਉੱਚ ਖੇਡ ਸਨਮਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦੂਜੀ ਟੈਨਿਸ ਖਿਡਾਰੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਰਜੁਨ

ਐਵਾਰਡ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਰੋਹਿਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਮਨਦੀਪ ਜਾਂਗੜਾ ਤੇ ਦੌੜਾਕ ਐਮ.ਆਰ ਪੁਵੰਦਰਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਰਜੁਨ ਐਵਾਰਡੀ ਬਣੇ ਖਿਡਾਰੀ: ਪੀ.ਆਰ. ਸ਼੍ਰੀਨੇਸ਼ (ਹਾਕੀ), ਦੀਪਾ ਕਰਮਾਕਰ (ਜਿਮਨਾਸਟਿਕ), ਜੀਤੂ ਰਾਏ (ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ੀ), ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ (ਤੀਰਅੰਦਾਜ਼ੀ), ਮਨਦੀਪ ਜਾਂਗੜਾ (ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ), ਬਬੀਤਾ (ਕੁਸ਼ਤੀ), ਬਜਰੰਗ

ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਰੀਓ ਓਲੰਪਿਕ ਲਈ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੀ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਰੇਂਦਰ ਬੱਤਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਤੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ 36 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਇਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ

ਤੇ ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਪਲ ਹਨ। ਹਾਕੀ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕੋਚਿੰਗ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰੀਓ ਓਲੰਪਿਕ ਲਈ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤ 10ਵੀਂ ਟੀਮ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਦੋ ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 2015 ਅਫਰੀਕਾ ਕੱਪ ਫੋਰ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਤੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 2015 ਓਸਿਆਨਾ ਕੱਪ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਚ: ਨਵਲ ਸਿੰਘ (ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਤੇ ਪੈਰਾ-ਖੇਡਾਂ), ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ (ਕੁਸ਼ਤੀ), ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਲਾਈਫਟਾਈਮ), ਸਵਤੰਤਰ ਰਾਜ ਸਿੰਘ (ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ-ਲਾਈਫਟਾਈਮ), ਨਿਹਾਰ ਅਮੀਨ (ਤੈਰਾਕੀ-ਲਾਈਫਟਾਈਮ)।

ਧਿਆਨ ਚੰਦ ਐਵਾਰਡੀ: ਰੋਮੀਓ ਜੇਮਜ਼ (ਹਾਕੀ), ਸ਼ਿਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ (ਟੈਨਿਸ), ਟੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਨਾਇਰ (ਵਾਲੀਬਾਲ)।

ਵਿਸ਼ਵ ਰੈਂਕਿੰਗ 'ਚ ਸਾਨੀਆ ਨੇ ਸਿਖਰਲੀ ਥਾਂ ਮੱਲੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਮਹਿਲਾ ਡਬਲਜ਼ ਚੈਂਪੀਅਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਨੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਤਾਜ਼ਾ ਵਿਸ਼ਵ ਟੈਨਿਸ ਰੈਂਕਿੰਗ ਵਿਚ ਸਿਖਰਲੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਪਰ ਪੁਰਸ਼ ਡਬਲਜ਼ ਖਿਡਾਰੀ ਰੋਹਨ ਬੋਪਨਾ ਨੂੰ ਰੈਂਕਿੰਗ ਵਿਚ ਇਕ ਸਥਾਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਸਾਨੀਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜੋੜੀਦਾਰ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀ ਮਾਰਟੀਨਾ ਹਿੰਗਿਸ ਨੂੰ ਸਿਨਸਿਨਾਟੀ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਟੈਨਿਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾ ਡਬਲਜ਼ ਦੇ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਮਹਿਲਾ ਡਬਲਜ਼ ਰੈਂਕਿੰਗ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨੰਬਰ ਇਕ ਉੱਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਿੰਗਿਸ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੁਰਸ਼ ਡਬਲਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਪਨਾ ਇਕ ਸਥਾਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ 10ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਖਿਸਕ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਨੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵੱਲ ਕੀਤੇ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ

ਜੰਮੂ: ਰੂਸ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਉਫ਼ਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗੱਲਬਾਤ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਐਲਾਨ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਨ ਪਿੱਛੋਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤਣਾਅ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਭਾਰਤ ਜਦੋਂ 1965 ਜੰਗ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹਲਾਕ ਤੇ 17 ਹੋਰ ਫੱਟਕ ਹੋ ਗਏ। ਉਧਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਵੱਲੋਂ ਗੋਲੀਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਅੱਠ ਨਾਗਰਿਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤੇ 22 ਔਰਤਾਂ ਸਮੇਤ 47 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੋਲਬਾਰੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੋਜ਼ਰਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਛੋਟੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਰ.ਐਸ. ਪੁਰਾ ਤੇ ਅਰਨੀਆ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੀਆਂ ਚੌਕੀਆਂ ਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਟਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਮੋਰਚਾ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਕਿ ਨੇ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰ, ਜੋਰਾ ਫਾਰਮ, ਜੁਗਨੂ ਚੱਕ, ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ, ਘਰਨਾ ਸਿਆ, ਅਬਦੁੱਲਾ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਪੁਰਾ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਚੰਦੂ ਚੱਕ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਇਲਾਕੇ ਅਰਨੀਆ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਲਈ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਰਹੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਵਜ਼ੋਂ ਭਾਰੀ ਗੋਲੀ ਵਰਦਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਗਲੇਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਜਵਾਨ ਮੂੰਹ ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਗਲੇਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ 55 ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 245 ਵਾਰ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਕਰਾਰ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਇਕ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕੋ-ਇਕ ਬਾਹਰੀ ਖ਼ਤਰਾ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਗੱਲਬਾਤ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਵਿਸਫੋਟਕ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੈਨਟ ਮੈਂਬਰ ਮੁਸ਼ਾਹਿਦ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸੈਨਟ ਰੱਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਫੌਜ ਦੇ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਿਚਲੇ ਜੁਆਇੰਟ ਸਟਾਫ ਹੌਡਕੁਆਰਟਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਥੇ ਜੁਆਇੰਟ ਚੀਫ ਸਟਾਫ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਨਰਲ ਰਾਸ਼ਦ ਮਹਿਮੂਦ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।

'ਡਾਨ' ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ ਰੱਖਿਆ ਖਰਚ ਦੁੱਗਣੇ ਤੋਂ ਵਧ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਹੋਰ ਜਿਉਂਦਾ ਸਬੂਤ

ਜੰਮੂ: ਉਧਮਪੁਰ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਅਤਿਵਾਦੀ ਨਾਵੇਦ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਏ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਦ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਪਹੁੰਚੀ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਦੀ ਟੀਮ ਸਾਹਮਣੇ ਸੱਯਾਦ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਇਹ ਕਬੂਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁਜ਼ੱਫਰਗੜ੍ਹ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਵੇਦ ਨਾਂ ਦਾ ਅਤਿਵਾਦੀ ਜਿਉਂਦਾ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਬੂਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਨਾਵੇਦ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਪੰਜ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਉਧਮਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਚੇਨਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਕਾਫ਼ਿਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਸਾਥੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ ਨਤੀਜੇ: ਆਸਿਫ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਖਵਾਜਾ ਮੁਹੰਮਦ ਆਸਿਫ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੰਗ ਲੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰੱਖੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਆਸਿਫ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਯੂ.ਐਨ. ਦੀ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ।

ਪਾਕਿ ਪਰਮਾਣੂ ਤਾਕਤ ਦਾ ਰੋਹਬ ਨਾ ਝਾੜੇ: ਕੈਰੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪਰਮਾਣੂ ਤਾਕਤ ਦਾ ਰੋਹਬ ਝਾੜਨ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਜੌਹਨ ਕਿਰਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਜੌਹਨ ਕੈਰੀ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪਰਮਾਣੂ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ ਮੁਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਤਰਜਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਕਿਆਸਾਂ ਨਾਲ ਤਣਾਅ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸਗੋਂ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸੁਜ਼ੇਨ ਰਾਈਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖ਼ਿੱਤੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਪਹਿਲ ਕਰੇ।

ਅਕਾਲੀ ਸਰਪੰਚ ਵੱਲੋਂ 'ਹੁਕਮਅਦੂਲੀ' ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਾ

ਬਟਾਲਾ: ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਪੈਦੇ ਬਾਣਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਵਰਦੀ ਪਾਤ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਲਕਾ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਪਿੰਡ ਉਮਰਵਾਲ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸੱਤ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਲਕੇ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਬਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਅਕਾਲੀ ਸਰਪੰਚ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਹੁੱਲਤਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਿਆਂ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਵਰਦੀ ਪਾਤ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਹੌਲਦਾਰ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵਰਦੀਆਂ ਪਾਤਨ ਵਾਲੇ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਉਮਰਵਾਲ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀਆਨ ਉਮਰਵਾਲ, ਸਰਤਾਜ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਤਾਜ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ ਵਾਸੀ ਅਕਰਪੁਰਾ ਤੇ ਇਕ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਚੀਨ ਹੁਣ ਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ‘ਕਾਮਰੇਡ’

ਕੁਝ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਬੋਝੀ ਜਿਹੀ ਵਿੱਥ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕਾਮਰੇਡ ਮਾਓ ਜੇ ਤੁੰਗ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਪੀਪਲਜ਼ ਰਿਪਬਲਿਕ ਆਫ ਚਾਈਨਾ ਦੇ ਮੋਢੀ ਦੀ ਦੇਹ ਚੀਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬੀਜਿੰਗ ‘ਚ ਪਿਛਲੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਂਝੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬੀਜਿੰਗ ਦੀ ਧੁੰਨੀ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤਿਨਾਨਮਿਨ ਚੌਗਾਨ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਪਾਸੇ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਮਕਬਰੇ ‘ਚ ਰੱਖੀ ਮਾਓ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਦੀ ਚਾਲੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਚੀਨੀਆਂ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ

ਸਿੱਧੂ ਦਮਦਮੀ

ਫੋਨ: (ਅਮਰੀਕਾ) 626-400-3567
Whatsapp: +91-94170-13869

ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਂ। ਜੇ ਕੋਈ ਯਾਤਰੂ ਹਥੋੜਾ-ਦਾਤੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲੇ ਲਾਲ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ‘ਚ ਹਿੱਕ ਤਕ ਲਪੇਟੀ ਮਾਓ ਦੀ ਦੇਹ ਦੇ ਭਰਵੇਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਹ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਰੁਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸਿਪਾਹੀ ਝੱਟ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਧੱਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਇੰਜ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਾਓ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਵੇਖਣ ਲਈ ਸੁਣੀ-ਸੁਣਾਈ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਉਤਸੁਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਾਓ ਦੀ ਦੇਹ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੰਮੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਂਝੀ ਗਈ ਉਸ ਦੀ ਦੇਹ ਵਾਲੇ ਬਕਸੇ ਉਪਰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਤਾਬੂਤ ‘ਚ ਟਿਕਾਇਆ ਗਿਆ ਮੌਮ ਦਾ ਬੁੱਤ ਹੈ, ਪਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਬੂਤ ਕੋਲੋਂ ਜਿੰਨੀ ਦੂਰੋਂ ਲੰਘਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਓਨੀ ਦੂਰੋਂ ਦਰਸ਼ਕ ਲਈ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ।

ਮੇਰੀ ਇਸ ਬੀਜਿੰਗ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸਬੱਬ ਅਚਾਨਕ ਉਦੋਂ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੇਰੀ ਸਾਲਾਨਾ ਗੇਤੀ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਸਤਵਿੰਦਰ ਇੰਟਰਨੈਟ ਫਰੇਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਏਅਰ ਚਾਈਨਾ ਦੀ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ-ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਫਲਾਈਟ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਬੀਜਿੰਗ ਵਿਖੇ ਲਗਭਗ ਬਾਰਾਂ-ਤੋਰ੍ਹਾਂ ਘੰਟੇ ਰੁਕਣੀ ਸੀ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਫਲਾਈਟ ਰਾਹੀਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਰੇਕ ਦੌਰਾਨ ਬੀਜਿੰਗ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਵੇਖਣ ਲਈ ਚੀਨ ਸਰਕਾਰ 17 ਘੰਟੇ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਹੀ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਮੌਕਾ ਸੁੱਧ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਚੀਨ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਦੱਬੀ ਪਈ ਮੇਰੀ ਹਸਰਤ ਉਨ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਫਲਾਈਟ ਬੁੱਕ ਹੋ ਗਈ।

ਉਂਜ ਚੀਨ ਦਾ ਦੱਖਣੀ ਸੂਬਾ ਗੰਗਡਾਓ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੋਨ ਬਣਾ ਕੇ ਚੀਨ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਮਤ ਰੂਪ ‘ਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੰਪਤੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖ ਚੁੱਕਾ ਸਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਨਾ ਕੇਵਲ ਚੀਨ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਚੋਟੀ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰਿਆ, ਸਗੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਰਜ਼ਈ ਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਨਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀ ਚੀਨ ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ‘ਕਾਮਰੇਡ ਮੁਲਕ’ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ?

ਬੀਜਿੰਗ ਏਅਰਪੋਰਟ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟੈਕਸੀਆਂ ਦਾ ਤਾਂਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਾਂਗ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚ-ਖਿਚਾਈ ਤੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੁਜ਼ਾਰੇਯੋਗ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਤੀਹ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਟੈਕਸੀ ਚਾਲਕ ਨੂੰ ਮੈਂ ਚੁਣ ਲਿਆ। ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਦੇ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਪੈਦਿਆ ਹੀ ਮੈਂ ਡਰਾਈਵਰ ‘ਤੇ ਸੁਆਲ ਦਾਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਕੁਝ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਦਿੰਦਾ, ਕਈਆਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਵੀ, ਪਰ ਕਈਆਂ ‘ਤੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰ ਜਾਂਦਾ। ਗੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਨਾ ਭਰਦਾ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਪੁਣ-ਪੁਣ ਕੇ ਬੋਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਉਮਰ-ਵਰਗ ਦੇ ਚੀਨ ‘ਚ ਮਾਓ ਸਿਆਸੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ, ਕੇਵਲ ਸਿਆਸੀ ਰਸਮ

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਆਏ ਚੀਨੀ ਮੰਦੇ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਮਚਾਈ ਹੈ। ਧੜਾ-ਧੜ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੇ ਚੀਨੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਲਿਆ ਸੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਚੀਨ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਧੱਢੇ ਨੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਪੱਛਮੀ ਮਾਡਲ ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਉਕਾ ਹੀ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚੀਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣਾ ਮਾਡਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਮਾਓ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1970ਵਿਆਂ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿਚ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਆਈ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਾਰਨ ਉਲਟੇ ਰੁਖ਼ ਚੱਲ ਪਿਆ ਸੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਇਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵੱਡੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰ/ਲੇਖਕ ਸਿੱਧੂ ਦਮਦਮੀ, ਚੀਨ ਵਿਚ ਬੋਝੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੁਕੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕੁਝ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੀਨੀ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਾਂਗ, ਇਸ ਦੇ ਨਵੇਂ-ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵੀ ਉਹ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪੂੰਜੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਕਾਰ ਰੱਖਣਾ ਕੇਵਲ ਉਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਆਮ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵੀ ਕਾਰਾਂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਟੈਕਸੀ ਵਜੋਂ ਚਲ ਰਹੀ ਲਗਜ਼ਰੀ ਕਾਰ ਟੋਇਟਾ ਕੈਮਰੀ ਕਾਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚਾਲਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲੀ ਵੀ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹਾਲੀ ਵੀ ਉਠਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫੜੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਤਸੀਹੇ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਬੰਦ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਪਿਛੇ ਹੀ ਸਹੀ, ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲੀ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਅਰਬਚਾਰੇ ‘ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲੀ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਓ ਕਾਲ ਵਾਂਗ ਇਹ ਇਕ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵਰਤਮਾਨ ਲੀਡਰ ਮਾਓ ਵਾਂਗ ਜਨਤਾ ਦੀ ਅਟੱਲ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ।

ਬੀਜਿੰਗ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਵੀ ਚੀਨ ਦੀ ਮਹਾਨ ਕੰਧ ਵੇਖਣ ਦਾ ਸੀ। ਬੀਜਿੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਕੰਧ ਦੇ ਤਿੰਨ ਟੋਟੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੁਤੀਆਨਯੂ ਵਾਲਾ ਟੋਟਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਦੂਰੀ ‘ਤੇ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਟਾਈਮ-ਟੇਬਲ ਵਿਚ ਠੀਕ ਬੈਠਦਾ ਸੀ। ਟੈਕਸੀ ‘ਚ ਕੰਧ ਵੱਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚੀਨੀ ਦਿਹਾਤ ਦਾ ਸੀਨ ਲਭ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਾਲਜ ਵੇਲੇ ਪਰਲ ਐਸ. ਬੱਕ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਾਓ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਖੇਤਾਂ ‘ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਮਰੀਤੇ ਚੀਨੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਅਕਸ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੁਣ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਸਨ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਦਿਹਾਤ ਹੁਣ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਟੀਲ ਤੇ ਸੀਮਿੰਟ

ਵਾਲਾ ਟੋਟਾ ਇਸ ਦੇ ਕਦੀਮੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਭਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕੰਧ ਚੀਨ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਸ਼ਿਹ ਹੁਆਂਗ ਨੇ 230 ਈਸਵੀ ‘ਚ ਬਣਾਉਣੀ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਉਸਾਰਦੇ ਚਲੇ ਗਏ।

ਰੌਚਕ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੁਆਲੇ ਕੰਧਾਂ ਵਲਣ ਦੀ ਚੀਨ ਦੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਰਵਾਇਤ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮਾਓ ਨੇ ਇੱਟਾਂ-ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਥਾਂ ਫੌਜੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਅਜਿਹੀ ਅਦਿੱਖ ਕੰਧ ਉਸਾਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ‘ਲੋਹ-ਪਰਦਾ’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਚਕਾਚੌਧ ਵਾਲੇ ਪੱਛਮੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਹਮਲੇ ਤੇ ਮੰਡੀ ਦੀ ਖਿੱਚ ਤੋਂ ਚੀਨੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਮਾਓ ਦੇ ਉਲਟ ਉਸ ਦੇ ਉਤਰ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਡੇਂਗ ਜ਼ਾਓ ਪਿੰਗ ਨੇ ਇਸ ਲੋਹ-ਪਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਤੇ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਬੂਹੇ ਕੱਢਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਚੀਨ ਦੇ 2001 ਵਿਚ ‘ਵਰਲਡ ਟਰੇਡ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ’ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਲੋਹ-ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਬੂਹੇ ਕੱਢਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਚੀਨ ਵਿਚ ਗੂਗਲ, ਮੈਕਡੋਨਲਡ, ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਜਿਹੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਬਹੁ-ਮੁਲਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚੀਨ ਦੇ ਹਰ ਭਾਂਤ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਲਗਭਗ ਹਰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਘਰੇਲੀ ਮੰਡੀ ‘ਚ ਰੇਤ੍ਹੀ ਮਾਰਕਿਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੁਪਰ ਮਾਲਾਂ ਤਕ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰੋਲ ਚੀਨੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ‘ਚਾਈਨਾ ਟਾਊਨ’ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਏ। ਚੀਨੀਆਂ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ‘ਤੇ ਛਾ ਜਾਣ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ‘ਤੇ ਚੀਨ ਦੀ ਪਕੜ ਵੇਖ ਦੂਜੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰੀ ਚੀਨੀ ਸਿੱਖਣ ਲਈ

ਨਾ ਕੇਵਲ ਚੀਨੇ ਬਹੁ-ਸੰਮਤੀ ਵਿਚ ਹਨ ਸਗੋਂ ਬਹੁਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।

ਚੀਨ ‘ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪੱਛਮੀ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਚੀਨ

ਲੇਖਕ ਸਿੱਧੂ ਦਮਦਮੀ ਤਿਨਾਨਮਿਨ ਚੌਗਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਆਪਣੇ ਲੋਹ-ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਲਈ ਇਕ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਕੂਟਨੀਤਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਧੱਕ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਉਹ ਦਸ ਬੂਹੇ ਖੁੱਲ੍ਹਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਓ ਦਾ ਕਾਮਰੇਡ ਚੀਨ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੁਲਕ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੇਬ ਵਿਚ ਮਾਓ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਪੋਥੀ ‘ਲਾਲ ਕਿਤਾਬ’ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਮੰਡੀ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰੋਨਲਡ ਕੋਸ ਤੇ ਨਿੰਗਵੇਂਗ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਚੀਨ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ?’ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, “ਚੀਨ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਟੇਟ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਛਾਂਗ ਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ‘ਰਾਖਵੇਂ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੋਨਜ਼’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਣ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਤਕਤੀ ਮੱਧਵਰਗੀ ਜਮਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਹੁਣ ਚੀਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇੰਜ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੀਆਂ ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ ਵੰਡ ਕੇ ਖਾਣ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਅਜੋਕੇ ਚੀਨੀ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚੋਂ ਮੱਧਮ ਪੈ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੀ ਥਾਂ ਚੀਨ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਮੁਲਕ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੱਬਦਾ ਹੈ।”

ਨਵੇਂ ਸ਼ਿੰਗਾਰੇ ਚੀਨੀ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਚੀਨੀ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੰਪੋਰਟਿਡ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦੀਵਾਨੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਂ-ਕੰਧ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਵੇਲੇ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਬੀਜਿੰਗ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸਾਡੀ ਟੈਕਸੀ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਚੀਨੀ ਕਾਰਾਂ ਘੱਟ, ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਬਣੀਆਂ ਅਤਿ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਰੋਲਜ਼ ਰਾਇਸ, ਆਉਡੀ, ਪੋਰਸ਼, ਬੀ.ਐਮ. ਡਬਲਯੂ, ਮਰਸਡੀਜ਼ ਆਦਿ

ਯਾਤਰਾ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਂਜ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਇਦ ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਕੁਆਲਟੀ ਕਾਰ ਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣਾ ਵੀ ਹੋਵੇ।

ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਖਪਤਕਾਰ ਮੰਡੀਆਂ ਲਈ ਚੀਨ ਲਗਭਗ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਰਾਂ ਨਹੀਂ। ਖੈਰ, ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਚੀਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੰਮਾ ਚਿਰ ਪਛਾਣ ਬਣੇ ਰਹੇ ਸਾਈਕਲ ਲੱਭ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਟਾਂਵੀਆਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈਆਂ। ਬੀਜਿੰਗ ਦੇ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਅਮਰੀਕੀ ਅਮੀਰੀ ਦੀ ਸ਼ੋਅ-ਵਿਡੋ ਮੈਨਹਟਨ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੋਵਾਂ। ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਉਤਮ ਅਧੁਨਿਕ ਇਮਾਰਤਸਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਗਗਨ-ਚੁੰਬੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਅਕਾਸ਼ ਮੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਾਹੌਲ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨਹਟਨ ਜਿੰਨਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸਰਮਾਏ ਦੀ ਕਾਫੀ ਚਕਾਚੌਧ ਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ। ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੇਟਵੀਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹਵੀਂ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਚਿੰਨ੍ਹਾਤਮਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਚੀਨੀ ਇਨਕਲਾਬ ਆਉਣ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਏ ਚੀਨੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ-ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਮਹੌਲ ਤੇ ਮਕਬਰੇ-ਹੁਨਾਲ ਮਹੌਲ, ਮਿੰਗ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ, ਲਾਮਾ ਮੰਦਰ, ਸਵਰਗ ਦਾ ਮੰਦਰ ਤੇ ਵਰਜਿਤ ਸ਼ਹਿਰ ਆਦਿ ਦਾ ਟੂਰ ਮੈਂ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਚੀਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਜੋਕੇ ਚੀਨ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ। ਅਜੋਕੇ ਚੀਨ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਟੋਹਣ ਲਈ ਤਿਨਾਨਮਿਨ ਚੌਗਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਥਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਚੌਗਾਨ ਮੈਨੂੰ ਅਜੋਕੇ ਚੀਨ ਦੀ ਗਰੁੱਪ-ਫੋਟੋ ਜਾਪਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੇ ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਫਿਕੇ ਰੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਪੇਂਡੂਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚਮਕੀਲੇ ਰੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਪੇਂਟੀ-ਬੁਰਜ਼ਵਾ/ਨਵ-ਅਮੀਰਾਂ ਤਕ ਨੂੰ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ/ਫੌਜ ਵਿਚਾਲੇ ਇਥੇ 1989 ‘ਚ ਹੋਈ ਖੂਨੀ ਟੱਕਰ ਕਾਰਨ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਇਸ ਚੌਗਾਨ ਵੱਲ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖਲਕਤ ਉਲਰੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਨੇੜੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਮਰੀਕੀ ਫਾਸਟ ਫੂਡ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ‘ਕੇ.ਐਫ.ਸੀ.’ ਉੱਤੇ ਚੀਨੀ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮਹਿੰਗੇ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨਾਂ ਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਪੇਸ਼ਾਕਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਚੌਗਾਨ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਰਹੀਆਂ ਚੀਨੀ ਟੈਲੀਆਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਨਵੀਂ ਆਈ ਅਮੀਰੀ ਦੀ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਤੇ ਫੁਕਰਾਪੱਥੀ ਨੱਕ ਵਿਚ ਚੁਭਣ ਵਾਲੇ ਅਤਿ ਤਿੱਖੇ ਸੈੱਟ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਚੀਨੀ ਅਮੀਰਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅਕਸਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਚੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ‘ਤੋਂਗਹਾ’ ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ‘ਚ ਟੱਲ ਵਾਂਗ ਖੜਕ ਗਿਆ। ਮੈਂਟੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ‘ਤੋਂਗਹਾ’ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਅੰਨ੍ਹੇ ਅਮੀਰ’ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਚੀਨੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਨੀਆਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਤਮੀਜ਼ ਘੱਟ ਪਰ ਮਾਇਆ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਬੀਜਿੰਗ ਯਾਤਰਾ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਘੁੰਡੀ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਕੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਮੰਡੀ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਕੀ ਚੀਨ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ‘ਇਨਕਲਾਬ’ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵਰਤੋਗਾ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਚੀਨੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ?

ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਪਕੜਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਏਅਰਪੋਰਟ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੀਜਿੰਗ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਵਲ ਦੌੜ ਰਹੀ ਟੈਕਸੀ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਮਨ-ਬਚਨੀ ਚੱਲ ਪਈ: ਜੇ ਬੀਜਿੰਗ ਦੇ ਮਕਬਰੇ ‘ਚ ਪਿਆ ਮਾਓ ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਜੋਕੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੋਵੇਗਾ? ਮਨ ਬੋਲਿਆ: ਲੋਕ ਕਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕੈਦੀ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੀ ਵਾਂਗ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਹੱਸੇਗਾ, ਫੇਰ ਰੋਵੇਗਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਚੀਨ ਦੀ ਮੰਡੀ/ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦਾ ਕਰਜ਼ਈ ਬਣਿਆ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਹੱਸੇਗਾ। ਤੋਂਹਾਓ ਧਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਅਤੇ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮਦਦ ‘ਤੇ ਦਿਨ-ਕਟੀ ਕਰ ਰਹੇ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ/ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਰੋਵੇਗਾ।

15 ਅਪਰੈਲ 1989 ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿਛੋਂ ਲੋਕ ਤਿਨਾਨਮਿਨ ਚੌਗਾਨ ਵਿਚ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਦੀਆਂ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਦਿਹਾਤ ਦੀ ਥਾਂ ਮਿਲਟਰੀ ਦਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਹਲਕਾ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਟ੍ਰਿਸਟ ਗਾਈਡ ਮੁਤਾਬਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕੰਧ ਦੇ ਦੂਜੇ ਟੋਟਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੁਤੀਆਨਯੂ

ਲਟਾਪੀਘ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹਾਂਡੀ ਵਿਚੋਂ ਦਾਣਾ ਟੋਹਣ ਵਾਂਗ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਸਦੀ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਆਰਕੇਡੀਆ, ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨਗਰ ਵਿਚ ਗੋਰਿਆਂ ਦੀ ਤੂਤੀ ਬੋਲਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਥੇ

‘ਨੇਢੇ ਮੇਂ ਦੌਤਨੇ ਫਿਰਨੇ ਕੇ ਹਮ ਨਹੀਂ ਕਾਇਲ, ਜੋ ਟਾਂਗ ਪੇ ਹੀ ਨਾ ਟਪਕਾ ਫਿਰ ਨਾਤਾ ਕਿਆ ਹੈ।’ ਮੁੱਦਤ ਪਹਿਲਾਂ ਗ਼ਾਲਿਬ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਇਹ ਪੈਰੋਡੀ ਸੁਣੀ ਸੀ। ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਉਪ-ਬੋਲੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਪੋਠੋਹਾਰੀ ਵਿਚ ਨਾਲਾ ਨੂੰ ਨਾਤਾ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ‘ਲ’ ਅਤੇ ‘ਤ’ ਧੁਨੀਆਂ ਅਕਸਰ ਆਪੋ ਵਿਚ ਵਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਲੇ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕੱਛੇ, ਸੁੱਬਣ, ਘੱਗਰੇ, ਪਜਾਮੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਖਿਸਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲੱਕ ਹੇਠਲੇ ਨੰਗ ਨੂੰ ਲੁਕੌਣੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਕਿਸ਼ੋਰ-ਕਿਸ਼ੋਰੀਆਂ ਅੰਦਰਲੇ ਕਪੜੇ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਦਿਸਦਾ ਰਹੇ। ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਰਸ਼ਕ ਦੇ ਕਾਮ ਦੀ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਉਕਸਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਦੇ ਆਸਰੇ ਇਹ ਕਾਰਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ ਅਪੀਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਨਰ-ਨਾਰੀ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ, ਰੇਸ਼ਮੀ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਘੁੰਗਰੂਆਂ, ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਜੜੇ ਫੁੱਲਦਾਰ ਨਾਲੇ ਲਮਕਦਾ ਛੱਡਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਲਾਲਾਂ ਸੁਟਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਤੱਥ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕਿੱਸਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, “ਫਜ਼ਲ ਸ਼ਾਹ ਮੀਆਂ ਨਾਲੇ ਪੱਟ ਦੇ ਨੇ, ਨਾਲੇ ਪੱਟ ਜਹਾਨ ਵੀਰਾਨ ਕੀਤਾ” ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਦੇ ਰੇਸ਼ਮੀ ਨਾਲੇ ਨੇ ਸਾਰਾ ਜਹਾਨ ਪੱਟ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਤਰੀਆਂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੰਜਾ ਟੇਢਾ ਕਰਕੇ ਮੁਲਾਇਮ ਤੇ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਨਾਲੇ ਉਣਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਪਟਿਆਲਾ ਪੈਗ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਕਰਘਾ ਉਦਯੋਗ ਲਈ ਵੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਭਲਾ ਨਾਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਫੀਤਾ ਜਾਂ ਡੋਰੀ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਏਨੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲਿਆਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ‘ਤੇ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤੀ, ਚਮਕੀਲੀਆਂ ਤੇ ਲਚੀਲੀਆਂ ਬੈਲਟਾਂ ਬਹੁਤ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਂਜ ਇਲਾਸਟਿਕ ਨੇ ਨਾਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਤਮਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਿਖਾਵੇ ਵਾਲੇ ਨਾਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਮਾਤਤ ਵਰਗਿਆਂ ਦਾ ਆਮ ਨਾਲਾ ਤਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਕੱਪੜੇ ਜਾਂ ਧਾਗੇ ਦਾ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਲਾ ਔਰਤ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਢਿੱਲੇ ਨਾਲੇ ਵਾਲੀ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ Loose Skirt ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਝਦਾਰ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਮਲਵਈ ਬੋਲੀ ਹੈ, ‘ਆਲਾ ਆਲਾ ਆਲਾ, ਛੈਲ ਦਾ ਗੁਲਾਬੀ ਘਗਰਾ, ਵਿਚ ਸੱਪ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਲਾ।’ ਚੋਂਦਾ ਚੋਂਦਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਵੀ ਸੁਣ ਲਵੋ, ‘ਨਾਲਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੰਭੋਗ ਲਈ ਤਿਆਰ

ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਲਾ-ਪੋਟੀ ਨੇਢੇ ਵਿਚ ਨਾਲਾ ਲੰਘਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹਾ ਸੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਬਿਨਾਂ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਣੇ ਲੇਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਰਹੱਸਮਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਨਾਲੇ ਨੂੰ ਗੋਲ ਗੱਠ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਫਤਾ-ਦਫਤੀ ਵਿਚ ਆਦਮੀ ਜਿੰਨਾ ਇਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਓਨਾ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੀਡਾ ਕਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਰਾਜਤ ਨੇ ਵੀ ਅਤਿ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਭਿਆਂਕਰ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖੈਰ, ਲੱਚਰ ਗੱਲਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਕੁਝ ਕੰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ। ਨਾਲੇ ਦੀ ਗੋਲ ਗੱਠ ਵਾਂਗ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਉਂਤਪਤੀ ਦੀ ਵੀ ਗੋਲ ਗੱਠ ਬੱਤੀ ਪਈ ਹੈ। ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾਲੇ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਸਾਰਨ ਲਈ ਦੋ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਚਲਦੇ ਹਨ ਯਾਨਿ ਕਮਰਬੰਦ ਅਤੇ ਇਜਾਰਬੰਦ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਫਾਰਸੀ, ਉਰਦੂ ਵਲੋਂ ਹਨ ਪਰ ਕਿਧਰੇ-ਕਿਧਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: ‘ਕਮਰਬੰਦ ਸੰਤੋਖੁ ਕ’ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ)। ਕਮਰਬੰਦ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਵੀ ਖੂਬ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਪਿਛੇ ‘ਬੰਦ’ ਪਿਛੇਤਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੋ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਬਣਿਆ ਕਿ ਨਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ‘ਨਹ’ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਧਾਤੂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਭੁਤਕਾਲ ਸੂਚਕ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ‘ਨੱਧ’ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬੱਧਾ ਜਾਂ ਬੱਝਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਰੋਤ-ਫਰੋਲ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ‘ਨਾਤਾ/ਨਾਤ’ ਨਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਗੋਲ ਅਕਾਰੀ ਰੱਸੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਲਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਲੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਜਾਂ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਹਿਣ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ‘ਨਹ’ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਰਾਠੀ ਵਿਚ ਨਾਡਾ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਨਾਧਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਹਰਨਾਤੀ/ਹਰਨਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਨ।

ਇਕ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਹਲ ਜਾਂ ਪੰਜਾਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਬਲਦ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਨਿਸਚਤ ‘ਖੇਤ’ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਹਲ ਨੂੰ ਚੁਧੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਮੂਧਾ ਮਾਰ ਕੇ ਪੰਜਾਲੀ ਉਤੇ ਟਿਕਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ। ਹਰਨਾਲੀ ਦਾ ਇਕ ਵਿਗਤਿਆ ਰੂਪ ਹੰਚਾਲੀ ਵੀ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਰ+ਨਾਧਾ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਹਰਨਾਧਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਚਲਦਾ ਹੈ

ਤੇ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਹਲ ਨਾਲ ਬਧਾ। ਮੈਂ ਮੇਲਜ਼ਵਰਥ ਦੇ ਮਰਾਠੀ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਨਾਡਾ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇੰਦਰਾਜ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲੇ: ਰੱਸੀ, ਡੋਰੀ; ਲੱਜ, ਗੱਡੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਖਿਚਣ ਵਾਲਾ ਰੱਸਾ; ਟੁਚਨ; ਮੁਹੱਰਮ ਸਮੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਗੁੱਟਾਂ ਦੁਆਲੇ ਬੰਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਡੋਰਾ; ਨੇਢੇ ਵਾਲਾ ਨਾਲਾ; ਨਟਾਂ ਦਾ ਰੱਸਾ। ਕੋਸ਼ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਨਧ ਤੋਂ ਵਿਉਂਤਪਤ ਦੱਸੇ ਹਨ।

ਨਹ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਨਹਿਨਣਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਰੱਸੀ ਦੁਆਰਾ ਹਲ ਆਦਿ

ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ; ਨਹਿਣ ਅਜਿਹਾ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਰੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨੀਹਣ ਕਮਾਨ ਦੀ ਡੋਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਹਣੀ ਜਾਂ ਨੇਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਦੁੱਧ ਰਿੜਕਣ ਵਾਲੀ ਘੜਵੰਜੀ ਨਾਲ ਲੱਗਿਆ ਡੰਡਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁੜ ਦੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਹ ਧਾਤੂ ਦੇ ਰੱਸੀ ਜਿਹੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਵਿਵੇਚਨ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਤੂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਪਰ ਹੋਰ ਸਰੋਤਾਂ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਦੁੜਾਈ ਤਾਂ ਕਹਾਣੀ ਹੋਰ ਨਿਕਲੀ: ਨਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਨਾਤ ਜਾਂ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਦਿਸਿਆ। ਸਰੋਤਾਂ ਵਿਚ ਕੁਲਕਰਨੀ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਰਾਠੀ ਵਿਉਂਤਪਤੀ ਕੋਸ਼ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਤ ਵਡਨੇਰਕਰ ਦਾ ਇਕ ਲੇਖ ਵੀ।

ਨਾਤ/ਨਾਲ ਦੇ ਅਰਥ ਤਾਂ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ

ਪਰ ਇਥੇ ਨਾਤ ਜਾਂ ਨਾਲ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਪੋਲੇ-ਖੋਖਲੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕਮਰਬੰਦ ਦੀ ਡੋਰੀ ਲੰਘਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨੇਢਾ ਆਖਦੇ ਹਾਂ। ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾਤੀ (ਨੇਢੇ) ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਉਹੀ ਨਾਤਾ ਜਾਂ ਨਾਲਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਵਿਚ ਰੱਸੀ, ਸੂਤ ਜਾਂ ਡੋਰੀ ਦਾ ਭਾਵ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਇਸ ਨੂੰ ਖੋਖਲੇ ਨਾਲੇ ਵਿਚੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹੀਏ ਭਾਵੇਂ ਨਾ। ਨਾਲਾ ਪਰਦੇ ਅਤੇ ਬੂਟੇ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਵੀ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਗੋਲ ਗੱਠ ਖੁਲ੍ਹਣ ਲੱਗੀ। ਇਕੋ ਧੁਨੀ ਤੇ ਲਗਭਗ ਇਕੋ ਅਰਥ ਵਾਲੇ ਪਰ ਬੋਝੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਉਂਤਪਤੀ ਨਿਖੇੜਨਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਬੋਝੇ ਬਹੁਤੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਕਈ ਰੁਪਾਂਤਰ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਅਰਥ ਪਰ ਹਰ ਅਰਥ ਵਸਤੂ ਦੇ ਖੋਖਲੇਪਣ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚਲੇ ਜਾਣੀਏ।

ਨਾਤ ਜਾਂ ਨਾਤੀ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰਗ ਜਾਂ ਨਸ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਖੂਨ ਵਗਦਾ ਹੈ, “ਹਾਡ ਮਾਸ ਨਾਤੀ ਕੇ ਪਿੰਜਰੁ ਪੰਖੀ ਬਸੈ ਬਿਚਾਰਾ” (ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ)। ਨਬਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਤ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੋਟੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਆਂਦਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਕਣਕ ਆਦਿ ਦੇ ਪੋਲੇ ਤਣੇ ਜਾਂ ਡੰਡਲ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੰਮਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਧੁੰਨੀ ‘ਚੋਂ ਲਟਕਦੀ ਨਾਤ ਨੂੰ ਨਾਤੂਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਕ ਰੁਪਾਂਤਰ ਹੈ, ਨਤਾ ਜੋ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸਖਤ ਨਾਲੀਦਾਰ ਕਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਫਾਰਸੀ ਸੁਜਾਤੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ‘ਨੈ’ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬੰਸਰੀ ਅਤੇ ਗੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਲੰਮੀ ਗਰਦਨ ਵਾਲੇ ਬਗਲੇ ਨੂੰ ਨਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁੱਕੇ ਦੀ ਨਲਕੀ ਵੀ ਨਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹੋਰ ਰੁਪਾਂਤਰ ਹੈ ‘ਨਲ’ ਜੋ ਟਿਊਬ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪਾਣੀ ਵਗਦਾ ਹੈ। ਨਲਕੀ ਜਾਂ ਨਲਪੀ ਰਾਹੀਂ ਬੱਤਾ ਸੌਖਿਆਂ ਪੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਲਕਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਗਿਆ। ਬਾਂਸ ਦੀ ਪੋਰੀ ਨੂੰ ਤਿਰਛਾ ਛਿਲ ਕੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਦਵਾ ਪਿਲਾਉਣ ਲਈ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਤੱਤੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਮਾਰਤਾਂ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਬਾਹਰ ਵਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖੋਖਲੇ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਨਾਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਬਤ ਆਦਿ ਦੀ ਟਿਊਬ ਵੀ ਨਾਲੀ ਹੈ। ਪੋਰ ਦੀ ਠੂਠੀ ਤੋਂ ਬੋਕੀਆਂ ਤੱਕ ਬੀਜ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਲਕੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲੀਆਂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਨਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋ ਨਾਲੀਆਂ ਵਾਲੀ ਬੰਦੂਕ ਨੂੰ ਦੁਨਾਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੋੜੇ ਦੀ ਪਿੰਨੀ ਦੀ ਹੱਡੀ ਲਈ ਵੀ ਨਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਬਰਸਾਤੀ ਪਾਣੀ ਵਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਤੇ ਚੌੜਾ ਖੋਖਲਾ ਮਾਰਗ ਨਾਲਾ ਹੈ। ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਗੰਦਾ ਨਾਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਗਦੇ ਨੱਕ ਨੂੰ ਨਲੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਹਾਨ ਬੱਚੇ ਦਾ ਨੱਕ ਵਗਦਾ ਹੀ ਰਹੇ ਉਹ ਨਲੀਚੋਚੇ ਕਹਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮਲ ਦੇ ਪੋਲੇ ਤਣੇ ਨੂੰ ਨਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ‘ਮੇਰੇ ਨਲਾਂ ਵਿਚ ਦਰਦ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।’

ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਵਾਲਾ ਨਲਬੰਦੀ ਲਕਬ ਇਸੇ ਤੋਂ ਬਣਿਆ। ਇਥੇ ਤੱਕ ਕਿ ‘ਪ੍ਰ’ ਅਗੇਤਰ ਲੱਗ ਕੇ ਪਰਨਾਲਾ ਜੋ ਪੰਚਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰਕੇ ਥਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਬਦ ਨਾਡਿ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਪਰ ਗਿਣਾਏ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਅਰਥ ਨਿਹਿਤ ਹਨ। ਨਾਤ, ਨਾਲ ਜਾਂ ਨਾਲੇ ਦਾ ਇਕ ਰੁਪਾਂਤਰ ਸਾਰੇ ਅਰਥਾਂ ਸਮੇਤ ਨਾਰ ਵੀ ਹੈ, ‘ਨਾਰ ਬੰਧੈਰੋ’ (ਚਰਿਤਰ 17)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਤੀ ਦਾ ਇਕ ਰੁਪਾਂਤਰ ਨਾਰੀ ਵੀ ਹੈ, “ਪਵਨ ਦ੍ਰਿੜ ਸੁਖਮਨ ਨਾਰੀ” (ਭਗਤ ਕਬੀਰ)।

ਟੀਚਰ ਸੰਤੋ ਨੂੰ: ਨਾਲੇ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ?

ਸੰਤਾ: ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ.

ਟੀਚਰ (ਖਿੜ ਕੇ): ਕੀ ਮਤਲਬ ਤੇਰਾ?

ਸੰਤਾ: ਪਜਾਮਾ ਹੋਲਡਿੰਗ ਡਰਾਈਵ!

ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ 1966 ਦੀ 12 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਕੁੱਲ ਮਨਾਲੀ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਮੈਂ 1959 ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਛੋਟੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਉਤੇ ਮਨਾਲੀ ਤੋਂ ਉਤੇ ਰੋਹਤਾਂਗ ਪਾਸ ਤੱਕ ਜਾ ਕੇ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਾਂ। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਾਰ ਸੀ। ਮਨਾਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਥਾਂ ਮਨੀਕਰਣ ਹੈ ਪਰ ਉਥੇ ਕਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਾਨੂੰ ਜੀਪ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਾ ਸੁਣੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਸਟੈਂਡਰਡ ਕਾਰ ਦਾ ਥੱਲਾ ਆਮ ਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜਾ ਉਚਾ ਸੀ। ਜਵਾਨੀ ਤੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਵੀ ਸੀ। ਬਚਦੇ-ਬਚਾਉਂਦੇ ਤੇ ਰਾਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪਹਾੜਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਫਟ ਦਿੰਦੇ ਮਨੀਕਰਣ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਇਹ ਥਾਂ ਠੰਢੇ ਤੇ ਤੱਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮੇਲ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਵਿਚੋਂ ਠੰਢਾ ਸੀਤ ਪਾਣੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਵਿਚੋਂ ਉਬਾਲੇ ਖਾਂਦਾ ਗਰਮ ਪਾਣੀ। ਜਿਥੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਣੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਪੱਥਰ ਲਭ ਕੇ ਉਸਦੇ ਉਪਰ ਬੈਠ ਮੈਂ ਦੋਵੇਂ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਕੱਪ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ। ਬੜਾ ਮਜਾ ਆਇਆ। ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਪਹਾੜਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇਕ ਸੰਤ ਕੂਟੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਚਸ਼ਮੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਚਾਹ ਪੱਤੀ ਤੇ ਮਿਠਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚਾਹ ਪਿਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਵੀ ਵੇਖਿਆ।

ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਜੀਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਸੰਤ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹੱਥ ਵਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਹਾੜੀ ਮੁੰਡੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਅਸੀਂ ਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਚਾਹ ਪੀਤੀ। ਜੋ ਕੋਈ ਸੱਜਣ ਭੁੱਖਾ-ਭਾਣਾ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸੰਤ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਉਬਲਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਲਟਕਾ ਕੇ ਆਟੇ

ਪੰਜਾਹ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਮਨੀਕਰਣ

ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਲਾਹ ਕੇ ਖਵਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਕਾਰ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਵਾਸਤੇ ਉਕਾ ਹੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਫੁੱਟ ਅੱਗੇ ਤੇ ਇਕ ਫੁੱਟ ਪਿਛੇ ਕਰਕੇ ਮੋੜਨੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਵੀਹ ਤੀਹ ਵਾਰੀ ਏਦਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਚਾਲੇ ਪਾ ਲਏ। ਉਹ ਵਾਲੀ ਯਾਤਰਾ ਸਾਨੂੰ ਕਲ ਵਾਂਗ ਚੇਤੇ ਹੈ। ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਫੇਰ ਮਨੀਕਰਣ ਗਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਵਡਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਚਿੱਤਰ ਸਨ। ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਮਰੇ ਸਨ ਤੇ ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਯਾਤਰੀ ਲਈ ਲੰਗਰ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਤੇ ਚਾਹ ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਾਂ ਧੁਰ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਫੇਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਮਜਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਇਆ ਸੀ।

ਮਨੀਕਰਣ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਛਡਿਆ ਹੈ। ਭੂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਰਵੇ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਅਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਪਹਾੜੀ ਦੋਫਾੜ ਹੋਣ ਤੇ ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਜਨ ਜੀਵਨ ਤਬਾਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਹੋਟਲ ਤੇ ਘਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਕੀ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਗੇ, ਸੋਚ ਕੇ ਕਾਲਜਾ ਇਕਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਏਸ ਲਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਰਿੱਤਰ ਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਸਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ। ਸਾਡੀ ਹਮਦਰਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਤੇ

ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਆਮੀਨ!

‘ਪਿਆਜ਼ ਦੇ ਛਿਲਕੇ’ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ: ਗੰਢਿਆਂ ਦੀ ਛੱਤੋਂ ਮਾਰਦੀ ਕੀਮਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫਿਕਰ ਤੌਸਵੀ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ‘ਮਿਲਾਪ’ ਅਖਬਾਰ ਲਈ ‘ਪਿਆਜ਼ ਦੇ ਛਿਲਕੇ’ ਨਾਂ ਦਾ ਕਾਲਮ ਲਿਖਦਾ ਸੀ। ਗੰਢੇ ਦਾ

ਮੁੱਲ ਕੁੱਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤੌਸਵੀ ਦੇ ਛਿਲਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਵਾਰੀ 150 ਰੁਪਏ ਕਿਲੇ ਗੰਢਾ ਖਰੀਦਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ 1976 ਵਿਚ ਮਾਲਦੀਵ ਟਾਪੂਆਂ ਵਿਚ ਸਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਜਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਿਆ ਤੇ ਲੋਕ ਗੰਢੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਤਰਸ ਗਏ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਓਥੇ ਯੂ

ਐਨ ਓ ਵਲੋਂ ਗਈ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਡਾਲਰਾਂ ਵਿਚ ਤਨਖਾਹ ਲੈਂਦੀ ਸੀ, ਗੱਢਿਆਂ ਦੇ ਗੱਢੇ। ਡੇਢ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀ ਪਰਵਾਹ ਸੀ। ਪਰ ਹਿਸਾਬ ਲਾਈਏ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਦੇ ਏਨੇ ਪੈਸੇ ਅੱਜ ਦੇ 1500 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ। ਸਥਾਨਕ ਵਸੋਂ ਦੇ ਹੋਝੂ ਵੇਖੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂਦੇ।

ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਵੀ ਯੂ ਐਨ ਓ ਵਰਗੇ ਹਨ। ਜੂਨ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਮਹੀਨੇ 60,000 ਟਨ ਗੰਢੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਪਿੱਛੋਂ ਚੇਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਯਾਤ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਕੇ ਘਰੇਲੂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਫਿਕਰ ਤੌਸਵੀ ਜੀਵਤ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਜੋਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪਿਆਜ਼ ਦੇ ਛਿਲਕਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੰਦਾ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਫੋਕੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਕੌਣ ਓਸ ਨੂੰ ਆਖੇ ਇੰਝ ਨਹੀਂ ਇੰਝ ਕਰ।

ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਦਾ ਮਹਿਦੂਦਾਂ ਪਿੰਡ: ਮੈਂ ਮਹਿਦੂਦਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਏਸ ਪਿੰਡ ਸਨ। ਮਾਮੇ ਦੇ ਛੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ, ਮੱਲ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਘਰ ਸਿੰਘ। ਪਿਛਲੇ ਚਾਲੀਵਿਆਂ ਵਿਚ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਰਜਣਾਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਲੰਗਰ ਛਕਦੇ ਸਨ। ਦੋ ਕਨਾਲ ਵਾਲਾ ਘਰ ਚਹਿਲ ਪਹਿਲ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਆਟਾ ਛਾਣਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਛਾਣਨੇ ਸ਼ਤੀਰਾਂ ਨਾਲ ਬੱਧੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ

ਨਿੱਕ
ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਜਦੋਂ ਦੋ ਪੁਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਚਾਰ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਟੈਕਸੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਪੈ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਪਰਨਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਨਾਨੀ ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨਾਨਾ ਕੋਈ ਵਧ ਘਟ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਨਾਨੀ ਡਾਟ ਦਿੰਦੀ ‘ਸੰਭਲ ਕੇ ਬੋਲ ਸਰਦਾਰਾ ਮੈਂ ਕੂਕਿਆਂ ਦੀ ਧੀ’ ਹਾਂ

ਹੁਣ ਮਹਿਦੂਦਾਂ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਸਮਾਜੀ ਰਸਮਾਂ ਉਤੇ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕਸਮ ਖਾਧੀ ਹੈ, ਨਸ਼ਾ ਖੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਸਮੇਤ। ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੀਜ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਸਮਾਂ ਉਤੇ ਬੱਧੇ ਪੈਸੇ (ਅਮੀਰਾਂ ਵੱਲੋਂ 1000 ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਵੱਲੋਂ 500 ਰੁਪਏ) ਦੇ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਫਿਰਨੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਏਸ ਪਾਸੇ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਨਾਨਕਾ ਪਿੰਡ ਬਾਜ਼ੀ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਹਿਦੂਦਾਂ ਨਿਵਾਸੀ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਉਪਾਸ਼ਕ)

ਅੱਖ ਖੁਲੀ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਬਾਰੀ ‘ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ ਨਜ਼ਰ, ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਜੇ, ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਮੈਂ ਸੌ ਗਿਆ।

ਅਫਸਾਨਾ-ਏ-ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ-4

ਪੰਜਸ਼ੀਰ ਦੀ ਘਾਟੀ ਵਾਲੇ ਘੋਲ

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਨੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦਾ ਬੜਾ ਕੁਝ ਲੀਹੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਿਰਾਲੇ ਬਿਰਤਾਂਤਕਾਰ ਹਰਮਹਿੰਦਰ ਚਹਿਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਲੰਬੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕ 2013 ਵਿਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖਕ ਦਾ ਨਾਵਲ ‘ਆਫੀਆ ਸਿੰਦੀਕੀ ਦਾ ਜਹਾਦ’ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਹਿਲ ਨੇ ਪੰਜ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ‘ਹੋਣੀ’ ਅਤੇ ‘ਬਲੀ’ ਨਾਵਲ ਲਿਖ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਪੈਂਠ ਬਣਾਈ ਹੈ। ‘ਬਲੀ’ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸੰਕਟ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ‘ਹੋਣੀ’ ਪਰਵਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਤੰਦ-ਤਾਣੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਆਲਮਪੁਰ ਮੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਵੱਸੇ ਹਰਮਹਿੰਦਰ ਚਹਿਲ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਬਾਰੀਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਕੀਕਤ ਝਾਤੀਆਂ ਮਾਰਦੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਲਈ ਸੈਨਤਾਂ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹੋ...

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਉਠਦੇ ਰਹੇ ਸਿਆਸੀ ਤੂਫਾਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੈਂਠ ਬਣਾਈ। ਅਫਗਾਨ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੁਪਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਐਪਰ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਈ। 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ 7ਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਨੇ ਜੋ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਲਾ ਉਮਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਪੜ੍ਹੋ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ...

ਕਾਬਲ ‘ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਬਜ਼ੇ ਪਿਛੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਪਿਛਾਹ ਹਟ ਰਹੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਮਸੂਦ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਸਲੰਗ ਹਾਈਵੇ ‘ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਮਸੂਦ ਦੀ ਫੌਜ, ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਮੁਕਬਲਾ ਕਰਦੀ ਪਿਛੇ ਹਟਦੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਉਹ ਧੁੱਸ ਦੇਈ ਤੁਰੇ ਗਏ ਤੇ ਰਸਤੇ ‘ਚ ਪੈਂਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਕਸਬਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ‘ਚ ਕਰਦੇ ਗਏ। ਆਖਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਪੰਜਸ਼ੀਰ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦੀ ਸਲੰਗ ਹਾਈਵੇ ‘ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਵੱਡੀ ਸੁਰੰਗ ‘ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਜਨਰਲ ਰਸ਼ੀਦ ਦੋਸਤਮ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਰੁਕਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤਮ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੰਨੇ ਵਿਚ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਮਸੂਦ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਭਾਵੇਂ ਜਨਰਲ ਰਸ਼ੀਦ ਦੋਸਤਮ

ਹਰਮਹਿੰਦਰ ਚਹਿਲ
ਫੋਨ: 703-362-3239
chahals57@yahoo.com

ਦੇ ਮਸੂਦ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਵਖਰੇਵੇਂ ਸਨ, ਪਰ ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਉਹ ਵੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਆਉਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਅੱਜ ਉਹ ਮਸੂਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਮੱਥਾ ਲਾਉਣਗੇ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਕਾਬਲ ਵੱਲੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਲੀਡਰ ਆ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਨਰਲ ਰਸ਼ੀਦ ਦੋਸਤਮ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲਾਈ, ਪਰ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸਤਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਲਈ ਅਟਾਨਮੀ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦਰਮਿਆਨ ਕਈ ਦਿਨ ਲੰਘ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਮਸੂਦ ਦੀ ਫੌਜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਲ ਗਈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਹਮਲਾਵਰ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮਸੂਦ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ‘ਤੇ ਮੋੜਵਾਂ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬਲ ਤੱਕ ਧੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਮਸੂਦ ਨੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਕਸਬੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਜਿਹੜੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਲਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦਾ ਫਿਰ ਤੋਂ ਬਗਰਾਮ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਕਾਬਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਡੇਰੇ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਮਸੂਦ, ਜਨਰਲ ਰਸ਼ੀਦ ਦੋਸਤਮ, ਕਰੀਮ ਖਲੀਲੀ, ਇਸਮਾਇਲ

ਖਾਂ (ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਪਿਛਲੀ ਲੜਾਈ ਹਾਰ ਕੇ ਇਸਮਾਇਲ ਖਾਂ ਇਰਾਨ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਕੇ ਮੁੜਿਆ ਸੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਣਾ ਲਈ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਰਦਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਰੱਖਿਆ। ਅਲਾਇੰਸ ਬਣਨ ਕਰ ਕੇ, ਵਕਤੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਇਧਰ ਦਾ ਰਾਹ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਕਰ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ, ਪਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰੀ ਤੇ ਫਿਰ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਬਲ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਘਰਾਂ ‘ਚੋਂ ਕੱਢ ਲਿਆਂਦਾ। ਉਧਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ ਰੰਗਰੂਟ ਪਹੁੰਚਣ ਲੱਗੇ। ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਹੈਰਾਤ ਵੱਲੋਂ ਬਦਗੀਸ ਸੂਬੇ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ‘ਤੇ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣੀ ਨਾਰਦਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਦੋਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਘਮਸਾਣ ਦਾ ਜੰਗ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਕਰੀਬਨ ਸ਼ਾਂਤ ਰਿਹਾ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਯੁੱਧ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ। ਲੜਾਈ ਫਸ ਗਈ ਤਾਂ ਇਰਾਨ, ਰੂਸ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਅਨ ਮੁਲਕ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਜੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ ਤੱਕ ਆ ਪਹੁੰਚਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਨਾ ਰੁਕੇ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾਰਦਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰ ਰਹੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਦਦ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਉਂ ਇਹ ਲੜਾਈ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਬਣ ਗਈ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ

ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਹੋਰ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਗਈ। ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਵਾਰਤਾ ਚਲਾਈ ਪਰ ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮਸੂਦ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਦੋ ਦੋ ਹੱਥ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਸੂਦ ਨੂੰ ਫਿਰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਸ਼ੀਰ ਵਾਦੀ ਤੱਕ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੇ ਪੰਜ ਸੂਬਿਆਂ ‘ਤੇ ਜਨਰਲ ਰਸ਼ੀਦ ਦੋਸਤਮ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਦੋਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸਮਝੌਤਾ ਵਾਰਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਲੜਾਈ ਦੋਸਤਮ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਸੋਚ ਕੇ, ਤਾਲਿਬਾਨ ਫੌਜ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਹਿਰ ਕੇ ਬਹਿ ਗਈ। ਜਨਰਲ ਰਸ਼ੀਦ ਦੋਸਤਮ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਹਿਬੂਬ ਲੀਡਰ ਤੇ ਕਾਬਲ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਸੀ। ਉਹ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜਨਮਿਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਆਮ ਸਿਪਾਹੀ ਭਰਤੀ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸ਼ਾਂਤ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ ਇਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਇਲਾਕਾ ਸੀ ਜਿਥੇ ਕੱਟੜਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਤੁਰਕਮੇਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਘਰੇਲੂ ਸਾਮਾਨ ਦੋਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਸਟਮ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜ਼ਰੀਆ ਸੀ।

ਰਸ਼ੀਦ ਦੋਸਤਮ ਜਿਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਉਸ ਵਿਚ ਕਈ ਔਗਣ ਵੀ ਸਨ। ਉਹ ਧੌਕਤ ਫੌਜੀ ਜਨਰਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਬਦਨਾਮ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਲੜਾਕੇ ਜਨਰਲ ਸਨ, ਦੋਸਤਮ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਮੌਕੇ ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਸਾਥੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਲੜਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਉਹ, ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਚਲਦੀ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਲੈਂਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਲਿਬਾਨ ਇਧਰ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਪਾਟਕ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ ਮਲਕ ਪਹਿਲਵਾਨ, ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੰਢ-ਤਰੁੱਪ ਹੋਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਮਜ਼ਾਰ-ਏ-ਸ਼ਰੀਫ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ

ਦਿੱਤਾ। ਦੋਸਤਮ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਨੂੰ ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਛੱਡ-ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ ਤੁਰਕੀ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਮੈਦਾਨ-

ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰਸਤੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਵਾਈ ਰਸਤੇ ਦੁਆਰਾ ਚਾਹੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰ

ਪੰਜਸ਼ੀਰ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦੀ ਸਲੰਗ ਹਾਈਵੇ ਜਿੱਥੇ ਜਨਰਲ ਰਸ਼ੀਦ ਦੋਸਤਮ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕ ਲਿਆ।

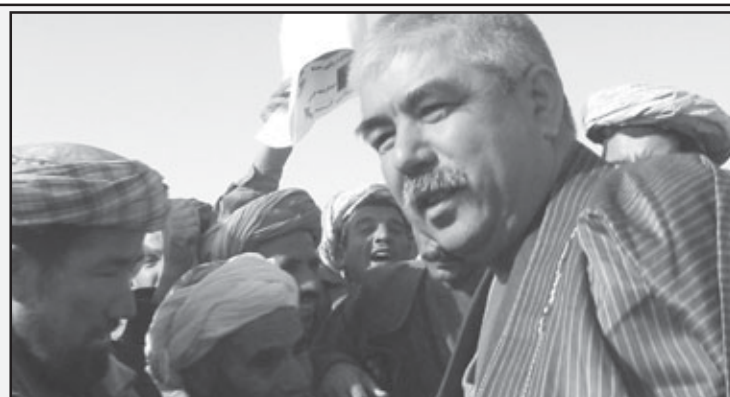
ਏ-ਜੰਗ ‘ਚੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਦਿਆਂ ਹੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੈਂਦੀ ਸੱਟੇ ਮਜ਼ਾਰ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਧਰ ਮਲਕ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਗਏ। ਮਲਕ ਫੌਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਾਉਂਦਾ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਸੂਬੇ ਫਰਿਆਬ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਮਜ਼ਾਰ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਰੀਅਤ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕ ਇਕਦਮ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਉੱਠੇ। ਦੂਜਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਉਜ਼ਬੇਕ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਮੂਲ ਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਹੱਥੇ ਕਰਨ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ ਭੜਕ ਉੱਠਿਆ ਤੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਫੈਲ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ‘ਚ ਨਵੇਂ ਸਨ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਅਚਾਨਕ ਉਨ੍ਹੀ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀ ਇਹ ਚੰਗਿਆਤੀ, ਭਾਝੜ ਬਣ ਗਈ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲੱਗ ਗਏ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ। ਬਚੇ-ਖੁਚੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਧਰੋਂ ਮਸੂਦ ਨੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਸੁਰੰਗ ਉਡਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਤਾਲਿਬਾਨ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਘਿਰ ਗਏ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰੇ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਸ ਵਿਦਰੋਹ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਅਤਿਅੰਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ।

ਮਲਕ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਜਿੱਤੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਫਿਰ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਲਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਯੋਗ ਕਮਾਂਡਰ ਜਾਂ ਚੰਗਾ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ ਨੇੜਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵੱਲ ਧਾਵਾ ਬੋਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਖਦੇਤ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ, ਕੁੰਦਜ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਧਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਨਾਰਦਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਆ ਗਏ। ਇਥੇ ਮਲਕ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਮਸੂਦ ਨੇ ਅੱਡਾ ਪੱਕਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਾਮਿਆਨ ਸੂਬੇ ਵੱਲ ਵਧ ਆਏ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਮਾਂਡਰ ਕਰੀਮ ਖਲੀਲੀ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਿਛਾਹ ਤਾਂ ਹਟ ਗਏ ਪਰ ਉਹ ਬਾਮਿਆਨ ਦੁਆਲੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਉਧਰ ਕੁੰਦਜ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਉਥੇ

ਹੋਈ। ਕੋਈ ਢਾਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਠੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਲਈ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝੱਲਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਲੜਾਈ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਬੇਘਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲਈ।

ਇਸ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਉਣਤਾਈਆਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਨਵੀਆਂ ਜੰਗੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਮਲ ‘ਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਈ। ਮੁੱਲਾ ਉਮਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਹਾਦ ਐਲਾਨਦਿਆਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਵੀ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਇਲਾਕੇ ‘ਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਮਦਰੱਸੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਰਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਮਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹਮਵਤਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਇਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜਹਾਦ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਫਗਾਨ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਜਹਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸਲਾਮ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਧਰ ਨਾਰਦਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕਾਬਲ ‘ਤੇ ਸਾਂਝਾ ਹੱਲਾ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾ ਲਈ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਬਲ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ, ਪਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰੱਤੀ ਭਰ ਨਾ ਡਰੇ। ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਕਮਾਂਡਰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸੋਚ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਤੇ ਇਹ ਕਮਾਂਡਰ, ਕਾਬਲ ਜਿੱਤਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲ ਕਰਦਿਆਂ ਬੜੇ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਜਿੱਤ ਗਏ ਤੇ ਨਾਰਦਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਬੜੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦਿਆਂ, ਫਿਰ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਧਾਰ ਲਈ। ਉਧਰ ਕੁੰਦਜ ਸੂਬਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਸੀ। ਸਤੰਬਰ 1997 ‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਤਾ ਹਮਲਾਵਰ ਰੂਪ ਅਪਨਾਇਆ ਤਾਂ ਮਲਕ ਪਹਿਲਵਾਨ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ-ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਜਨਰਲ ਰਸ਼ੀਦ ਦੋਸਤਮ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ-1

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 01191-11425-02364

bhullarg@gmail.com

2015 ਦਾ ਇਹ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਸਦੀ ਦਾ ਸਾਲ ਹੈ। ਮਹਾਂਕਵੀ ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਏਨੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾਉਂਦਾ ਬੱਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਹਾਂਕਵੀ ਟੈਗੋਰ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਇਕ ਸਬੂਤ ਬਣਨ ਵਾਸਤੇ 1 ਸਤੰਬਰ 1915 ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਧਾਰਿਆ। ਪਧਾਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ, ਸਵੇਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਕੇ ਸੰਤਾਲੀ ਮਿੰਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ।

ਬੇਦੀ ਉਰਦੂ ਅਦਬ ਦੀ ਉਸ ਤਿਕੋਣ ਦੀ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਾਹੀ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਅਫਸਾਨੇ ਨੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਿਖਰਾਂ ਛੋਹੀਆਂ। ਇਸ ਤਿਕੋਣ ਦੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਦੋ ਬਾਹੀਆਂ ਸਆਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ ਸਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਦੇਖੋ ਕਿ ਉਰਦੂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਕਲਮਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਰਖਿਆ, ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਥਾਨ ਦੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸੁਆਮੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਤੇ ਸਾਡੀ ਇਹ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਰਦੂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਮਗਰੋਂ ਉਰਦੂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦਾ ਪੱਕਾ ਬਾਨੂਣ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਖੋਰਾ ਲਾਇਆ ਜਾਣ ਲਗਿਆ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਦਿਅਕ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚੋਂ ਲੋਪ ਹੋ ਗਈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਇਹ ਇਕ ਛੁੱਟਤ ਜ਼ਬਾਨ ਬਣ ਗਈ ਅਤੇ ਇਕ ਸਕੂਲੀ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਨਾ ਰਹੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਰਦੂ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਹੀਰੇ ਪਾਏ, ਸਿੱਧੇ ਪੜ੍ਹ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਹੀ ਸਮਝੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਕਹਾਣੀ-ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪੂਰਬਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਮਗਰੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੇਦੀ, ਮੰਟੋ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਅਸੀਂ ਉਰਦੂ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ

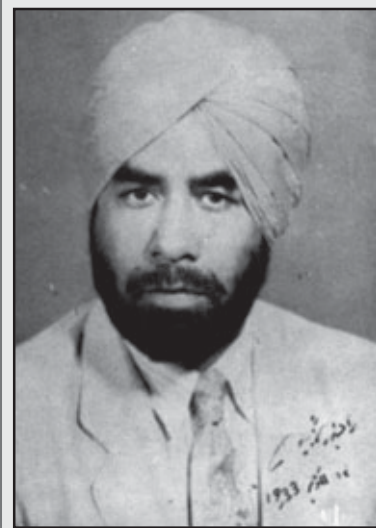
ਸਾਲ 2015 ਉਰਦੂ ਅਦਬ ਦੇ ਜ਼ਹੀਨ ਅਫਸਾਨਾਨਿਗਾਰ ਮਰਹੂਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ (1915-1984) ਦਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਾਲ ਹੈ। ਉਹ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਪਟਕਥਾ-ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ-ਲੇਖਕ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਉਰਦੂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਲ ‘ਏਕ ਚਾਦਰ ਮੈਲੀ ਸੀ’ ‘ਤੇ ਇਸੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਬਣੀ ਜਦੋਂਕਿ ਇਸੇ ਨਾਵਲ ਉਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ‘ਮੁਠੀ ਭਰ ਚਾਵਲ’ ਨਾਂ ਹੇਠ ਫਿਲਮ ਬਣੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਪਰ ਵੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਨਾਮ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਸ. ਬੇਦੀ ਨੇ ਜਿਸ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਬਾਕਮਾਲ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੋਫ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਲੋਕਯਾਨ ਦੇ ਨੱਕੜਦਾਦਾ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਥਿਆਰਬੀ ਬਾਰੇ ਇਕ ਲੰਮੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਛਾਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। ਭੁੱਲਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਲੇਖ ਲੜੀ ਵਿਚ ਮਰਹੂਮ ਸ. ਬੇਦੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਪਲ ਕਲਮਬੱਧ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਪੜ੍ਹੀਏ ਵੀ ਮੂਲ ਰੂਪ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਲਾਤਮਿਕਤਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਹੁਨਰਮੰਦੀ ਮਾਣੀ ਅਤੇ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵੱਖ-ਵੱਖਰਾ ਰੰਗ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਵਡੇਰੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਸਿਰਜਦੇ ਸਨ।

ਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਨ ਅਰਥ ਦੇਣਾ, ਛੋਟੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵਡਦਰਸੀ ਸੀਸ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ, ਹਉਮੈ ਦੀ ਹਵਾ ਨਾਲ ਫੁੱਲੇ ਗੁਬਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸੂਈ ਚੋਭ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੇਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਅਣਦਿੱਸੇ ਰਹਿ ਗਏ ਪੱਖ ਦਿਖਾਉਣਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਜਾਦੂਗਰੀ ਨਾਲ ਛੰਨੇ ਨੂੰ ਕਬੂਤਰ ਵਿਚ ਤੇ ਕਬੂਤਰ ਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦੇਣਾ—ਇਹ ਸਨ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ।

ਜਦੋਂ ਪਾਠਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਸਦੇ ਹਨ, ਅਨੇਕ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਫਲ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੀ ਇਹੋ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਹਿਮਾਨ ਦੀ ਜੂਤੀ, ਲਾਜਵੰਤੀ, ਆਪਣੇ ਦੁਖ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉ, ਕੁੱਖ-ਜਲੀ, ਬੱਬਲ, ਨਾਈ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਦੇ, ਹੱਡੀਆਂ ਤੇ ਫੁੱਲ, ਘਰ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ, ਗਰਮ ਕੋਟ, ਮਿਥੁਨ, ਨੜੋਆ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਆਦਿ। ਡਾਕਟਰ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬੇਦੀ ਨੇ ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਕਹਾਣੀ ‘ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉ’ ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੁੰਦੀ, ਉਸੇ ਸਦਕਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਰਦੂ ਅਦਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫ਼ਨਕਾਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਇੰਦੂ ਵਿਆਹ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਮਦਨ ਨੂੰ ਆਖਦੀ ਹੈ, “ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉ” ਅਤੇ ਇਹਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਇਹ ਇੱਛਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਦਨ ਉਹਨੂੰ ਕਹੇ, “ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸੁਖ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇ।” ਤੇ ਇੰਦੂ ਇਹ ਗੱਲ ਐਵੇਂ ਸੁਹਾਗ ਰਾਤ ਦੀ ਨਿੱਘੀ-ਨਿੱਘੀ ਭਾਵੁਕਤਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ ਸਗੋਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬੇਦੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸਭ ਦੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣ, “ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ

ਬੇਦੀ ਉਰਦੂ ਅਦਬ ਦੀ ਉਸ ਤਿਕੋਣ ਦੀ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਾਹੀ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਅਫਸਾਨੇ ਨੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਿਖਰਾਂ ਛੋਹੀਆਂ। ਇਸ ਤਿਕੋਣ ਦੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਦੋ ਬਾਹੀਆਂ ਸਆਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ ਸਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਦੇਖੋ ਕਿ ਉਰਦੂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਕਲਮਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਨ।

ਦੁੱਖ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉ।” ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਖੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮੰਗੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣ, “ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਸੁਖ ਤੁਸੀਂ ਲੈ ਲਵੋ।”

ਤਿਕੋਣ ਦੀ ਦੂਜੀ ਬਾਹੀ, ਮੰਟੋ। ਸਮਾਜ, ਆਰਥਿਕਤਾ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਧਰਮ ਆਦਿ ਦੇ ਫੋਕੇ ਅਡੰਬਰਾਂ ਉਤੇ ਆਮ-ਫਹਿਮ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਵਿਅੰਗ ਦਾ ਵਾਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਜੁਗਤ ਦੇ

ਉਸਤਾਦ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਕਲਮ ਕਿਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਇਉਂ ਲੰਘਦੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਤਿੱਖੀ ਕਟਾਰ ਕੇਲੇ ਦੇ ਬੂਟੇ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋ ਪਲ ਤਾਂ ਇਉਂ ਖੜ੍ਹੇ ਦਾ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਲਦਾ ਤੇ ਪਾਉਂਦਾ ਰਹੇ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਫੇਰ ਮੁਧੋ-ਮੂੰਹ ਚੁਫਾਲ ਡਿਗ ਪਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪੀਰੀ ਨੇ ਅਨੇਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕਮਾਲ ਨੂੰ ਛੋਹਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਚਰਚਿਤ ਹੋਈਆਂ, ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ‘ਟੋਭਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ’ ਲਿਖ ਕੇ ਹੀ ਬਸ ਕਰ ਜਾਂਦੇ, ਤਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਤੇ ਤਿਕੋਣ ਦੀ ਤੀਜੀ ਬਾਹੀ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ। ਕਹਾਣੀ-ਰਸ ਦੀ ਕੁੰਡੀ ਨਾਲ ਕੁੰਡੀ ਮੇਲਦੇ ਜਾਣਾ, ਬੇਪਰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਉਤਾਰਦੇ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਮੁਹਾਰਤ ਦਿਖਾਉਣਾ ਕਿ ਬੇਰੋਕ ਵਗਦੀ ਨਿਰਮਲ ਨਦੀ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਵੀ, ਨਾਵਲਿਟ ਵੀ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਨਾਵਲ ਵੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਮਿਲੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੀ ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ‘ਇਕ ਗਧੇ ਦੀ ਆਤਮਕਥਾ’ ਲਿਖ ਕੇ ਹੀ ਬੱਸ ਕਰ ਜਾਂਦੇ, ਤਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਏਨੇ ਹੀ ਅਦਬ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਇਉਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਭਰਦੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਜੋ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਬਣ ਕੇ ਕਹਾਣੀ-ਕਲਾ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਬਾਹ ਪੁਆ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਚਲੋ, ਬੇਦੀ ਜੀ ਬਾਰੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਹਾਣੀ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ‘ਵਾਕ’ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪੁਸਤਕ ਖੋਲ੍ਹਿਆਂ ਕਹਾਣੀ ‘ਨੜੋਆ ਕਿੱਥੇ ਹੈ’ ਨਿਕਲ ਆਈ ਹੈ। ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਝੰਜਟਾਂ ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸਤਕ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਫਤਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਫਤਰੋਂ ਘਰ ਵੱਲ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਅਮਲ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜੁੜ ਕੇ ਇਕ ਮਹਾ ਘਟਨਾ, ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਜੁੜ ਕੇ ਇਕ ਮਹਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਮਕਾਣਾਂ ਜੁੜ ਕੇ ਇਕ ਮਹਾ

ਮਕਾਣ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ੁਲਮ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾ ਮਕਾਣ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁਰਦਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਬੀ ਤੱਕ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਭਕਾਂ ਉਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦਫਤਰੋਂ ਮੁੜੇ ਬਾਬੂਆਂ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀਓਂ ਮੁੜੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰਬੀਓਂ ਵਿਰਵੀ ਮਾਤਮੀ ਭੀੜ ਆਖ ਕੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਇਉਂ ਬੇਦੀ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਥਾਂ ਫੁੱਟਪਾਥ ਉਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਸਤਕ ਉਤੇ ਆਉਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰ ਉਹਨੂੰ ਪਟਕਾ ਕੇ ਉਹਦੀ ਅਸਲ ਥਾਂ, ਭਾਵ ਫੁੱਟਪਾਥ ਉਤੇ ਵਗ੍ਹਾ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ-ਕਲਾ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸਤਕ ਦੇ ਨੀਰਸ, ਨਿਰਜਿੰਦ ਅਤੇ ਨਿਰ-ਉਤਸਾਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇ ਸਹਾਰੇ, ਇਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਅਜਿਹਾ ਵਰਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਪਾਠਕ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਭਾਰਤ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ, ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ-ਦਾਈਆਂ ਦੀ ਅਦਿੱਸ ਅਰਬੀ ਪਿੱਛੇ ਮਾਤਮੀ ਜਲੂਸ ਬਣਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਤੇ ਇਸੇ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਜਾਦੂਗਰੀ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪਤਾ ਦੇਖੋ। ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਆਫ਼ਿਸ ਵਿਚ ਮਦਰਾਸੀ, ਬੰਗਾਲੀ, ਮਰਾਠੇ ਆਦਿ ਬਾਬੂਆਂ ਦੇ ਉਲਾਰ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕੇਵਲ ਨੌਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ: “ਹਰ ਕੌਮੀਅਤ ਕੌਮ ਬਣਨ ਦੀ ਵੇਦਨਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹੀ ਸੀ।” ਜਦੋਂ ਉਹ “ਇਉਂ ਲਗਦੇ ਜਿਵੇਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪਿਕਾਸੋ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਆਰਟ ਨਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਵਡਾ ਆਰਟ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ” ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਿਕਾਸੋ ਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਬੇਬੇਬੀ ਨੁਹਾਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੀ ਹਨ, ਬੇਬੇਬੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਿਕਾਸੋ ਦੀ ਅਮੂਰਤ ਕਲਾ ਉਤੇ ਵੀ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਉਤੇ ਖੁਦ ਪਿਕਾਸੋ ਨੇ ਵੀ ਵਿਅੰਗ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਤੇ ਇਸੇ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਇਕ ਆਦਮੀ ਪੁਛਦਾ ਹੈ, “ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਦੀ-ਸੁਦਾ ਹੋ”, ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਉਤਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, “ਜੀ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਦਾ ਹਾਂ।” ਇਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ ਕਿ ਸ਼ਾਦੀ-ਸੁਦਾ ਦਾ ਭਾਵ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸੁਦਾ ਦਾ ਭਾਵ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਇਆ ਜੋ ਹੋ-ਬੀਤ ਚੁਕਿਆ ਹੋਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਅਤੇ ਲੱਛਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਕੀ ਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਆਲੋਚਕ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਸੱਖ-ਸਹੂਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਆਲੋਚਨਾ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਆਪਣਾ ਕਪਾਟ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਲਲਾਟ ਜਾਗਿਆ ਸਮਝ ਕੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚੋਂ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਵਾਦ ਨੂੰ ਵੇਲਾ ਵਿਹਾ ਚੁਕਿਆ ਆਖ ਕੇ ਮਰਿਆ ਐਲਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਾਦ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕ ਦੁਮੇਲ ਉਤੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਉਏ ਹੋਇਆ ਆਖ ਕੇ ਉਹਦਾ ਉਸਤਤ-ਗਾਨ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਬੇਦੀ ਅਜਿਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਤੋਂ ਉਥੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਕਹਾਣੀ-ਵਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਚ ਵਾਂਗ ਕਦੀ ਪੁਰਾਣਾ ਨਹੀਂ ਬੀਣਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਹਾਣੀ ਰਹੇਗੀ, ਤਕ ਤੱਕ ਉਸ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ-ਵਾਦ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ-ਵਾਦ ਰਹੇਗਾ, ਤਦ ਤੱਕ ਬੇਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਰਹੇਗਾ।

ਅਫਸਾਨਾ-ਏ-ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਥੋਂ ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਜ਼ਾਰ-ਏ-ਸ਼ਰੀਫ ਵੱਲ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਸਹਿਮ ਫੈਲ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਰ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣਗੇ, ਪਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਜੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਮਜ਼ਾਰ-ਏ-ਸ਼ਰੀਫ ਦੁਆਲੇ ਬੈਠੀਆਂ ਉਜ਼ਬੇਕ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈ ਛਿੜ ਗਈ। ਇਥੇ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪਸੀ ਝੜਪਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਜਨਰਲ ਰਸ਼ੀਦ ਦੋਸਤਮ ਦਾ ਆਗਮਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮਲਕ ਪੰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਖੁਰਿਆ ਹੋਇਆ ਆਧਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ

ਇੱਕ ਹੋਰ ਚਾਲ ਖੇਡਦਿਆਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਗੜ੍ਹ ਮਜ਼ਾਰ-ਏ-ਸ਼ਰੀਫ ਛੱਡ ਕੇ ਨੇੜਲੇ ਸੂਬੇ ਜੋਜ਼ਜਾਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸ਼ਿਬਰਗਨ ਵਿਚ ਅੱਡਾ ਜਮਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟਦੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਕੁੰਦਜ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋ ਬੈਠ ਗਏ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਤਾਜ਼ਾ ਦਮ ਹੋ ਕੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਨੇੜਲੇ ਸੂਬੇ ਬਾਮਿਆਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ।

ਉਥੋਂ ਦਾ ਵਾਰ ਲੌਰਡ ਕਰੀਮ ਖਲੀਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਸੀ। ਫੌਜ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ, ਪਰ ਜਨਤਾ ਅਤਿ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਸੀ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਹੋਰ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਫੈਲ ਗਈ ਪਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਘੇਰਾ ਨਾ ਚੁੱਕਿਆ। ਰੈਂਡ ਕਰਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਕਰੀਮ ਖਲੀਲੀ ਨੇ ਇਰਾਨ, ਤਾਜਿਕਸਤਾਨ ਅਤੇ ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ ਆਦਿ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਫੌਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ ਇਕਮੁੱਠ

ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੌਜ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕਾਫੀ ਤਰੇਤਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕਈ ਗਰੁੱਪ ਸਨ। ਛੋਟੇ ਕਮਾਂਡਰ ਵੱਖੋਂ ਵੱਖ ਧੜਿਆਂ ‘ਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਂਝੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ।

ਪੰਜਸ਼ੀਰ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਖੜ੍ਹੇ ਸੋਵੀਅਤ ਟੈਂਕ।

ਅੱਗੇ ਸਿਆਲ ਰੁੱਤ ਆ ਗਈ। ਭਾਰੀ ਬਰਫਵਾਰੀ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਖਤ ਜਾਨ ਤਾਲਿਬਾਨ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਗਏ। ਜਨਵਰੀ, ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਰਿਆਬ ਸੂਬੇ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ।

ਉਥੇ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਿੰਡ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਲੈਇਆਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਬਚੇ ਲੋਕ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜ ਗਏ। ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਕਤਲ ਕਰਦੇ, ਫਿਰ ਸ਼ਰੀਅਤ ਕਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕੋਈ ਸਕੀਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭੁੱਖੇ ਮਰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸਮਾਜਸੇਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੱਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸੁਣਦੇ। ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ। ਜਿਥੇ ਇੰਨੇ ਭਿਆਨਕ ਅਤਿਆਚਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਸੋ ਲੋਕਾਈ ਦਾ ਘਾਣ ਜਾਰੀ ਸੀ।

(ਚਲਦਾ)

ਗਾਥਾ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਦੀ

ਡਾ. ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਟੁਕ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਇਹ ਗਾਥਾ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਗਾਥਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਗਦਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੋਚ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਗੈਰ-ਸੰਜੀਦਗੀ ਸਵਾਲ-ਦਰ-ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਡਾ. ਵਟੁਕ ਦੀ ਇਹ ਗਾਥਾ ਸਾਡੇ ਤੱਕ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਸੰਗੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਣਾ ਨੇ ਪੁੱਜਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਸ ਲਿਖਤ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਗੱਲ 1955 ਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ 'ਸਕੂਲ ਆਫ ਓਰੀਐਂਟਲ ਐਂਡ ਅਫਰੀਕਨ ਸਟੱਡੀਜ਼' ਵਿਚ ਰਿਸਰਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਹੀ ਮੇਰੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਨ ਸਪੈਲਮੈਨ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜਿਹੜਾ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਿਛੋਂ ਇਹੀ ਜਾਨ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲੱਗਾ। ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ 29ਵੇਂ ਸੰਸਦ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਨਿਕਸਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਈਜ਼ਨ ਹੋਵਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਰੀਬੀ ਔਰਤ ਜੈਕਲੀਨ ਕੈਥਰਨ ਜਿਸ ਨੇ ਔਰਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮੌਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ, ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸੌਂਧ ਹੈ ਜੋ ਅਮਰੀਕੀ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਪਹਿਲਾ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ, ਭਾਰਤੀ-ਏਸ਼ਿਆਈ, ਗੈਰ-ਯਹੂਦੀ, ਗੈਰ-ਈਸਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ, ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ 46 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਅਦ 1946 ਵਿਚ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਦਲੀਪ

ਡਾ. ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਟੁਕ
ਤਰਜਮਾ: ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਣਾ

ਸਿੰਘ ਸੌਂਧ ਵੀ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਨ ਪਿਛੋਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਭਾਰਤ ਪਰਤ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁਧ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜਾਨ ਹੁਲਵੀਂ ਜੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸੌਂਧ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਗਏ ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਝ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ ਹੀ।

1917 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਵਕਤ ਕੇਵਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਨਾਂ-ਮਾਤਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰੂਸ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਸ਼ਾ ਦੀ ਕਿਰਨ ਫਿਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੀ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣ ਲਈ ਮਾਸਕੋ ਭੇਜਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 'ਕਿਰਤੀ' ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਬਾਨੀ ਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਵੀ ਬਣੇ। ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ।

ਸੀਤ ਜੰਗ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਕਰੀਅਰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਮਵਾਦੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜਵਾਦ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਅੰਤ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਘੋਰ ਪਿੱਛੋਂ-ਖਿੱਚੂ ਅਮੀਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸੌਂਧ ਨੂੰ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਅਤੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਾਮਵਾਦੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜਵਾਦ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਸਿੰਘ ਕਰ ਕੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਸਾਨ ਰਾਹ ਲੱਗਿਆ। ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲੱਗ-ਲਗਾਓ ਦੇ ਇਹ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਕ ਸਕਾਲਰ (ਜਾਨ ਸਪੈਲਮੈਨ) ਨੇ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਸੌਂਧ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਸਾਮਵਾਦ ਵੱਲ ਹੈ, ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਜਾਨ ਸਪੈਲਮੈਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਾਨ ਸਪੈਲਮੈਨ ਨੇ ਕੀ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਕਦੀ ਜਾਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ, ਹਾਂ! ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੱਕ ਪੱਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੈਠ ਗਿਆ ਜੋ ਕਦੀ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. (ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਜਾਸੂਸੀ ਵਿਭਾਗ) ਅਤੇ ਕਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਝੂਠਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ, ਲਿਖਦੇ ਤੇ ਛਾਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੰਕੀਰਨ

ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਬਟੋਰ ਕੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਸ਼ਰਮ ਆਈ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮੈਂ 1956 ਵਿਚ ਲੰਡਨ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਵੀ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਿਆ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਸਾਂ। ਮੈਥੋਂ 25 ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਮੇਰੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਰਾਮ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਨਾਰੋਜੀ, ਤਿਲਕ, ਗੋਖਲੇ, ਗਾਂਧੀ, ਨਹਿਰੂ, ਮੌਲਾਨਾ ਆਜ਼ਾਦ, ਸੁਭਾਸ਼ ਬਾਬੂ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ, ਸੁਖਦੇਵ, ਬਿਸਮਿਲ, ਅਸਫਾਕ ਉਲਾ ਖਾਂ, ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਢਾਈ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੈਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਗੀਤ ਇਕੱਠੇ ਤੇ ਫਿਰ ਯਾਦ ਵੀ ਕੀਤੇ, ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਗਾਏ ਵੀ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਲੀਦਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੇਵਾਂ!

ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਸੀ ਸਾਡੀ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਕੂਲ ਗਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ 'ਪਤਿਤ ਦੇਸ਼' ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੀ ਗੌਰਵ ਗਾਥਾ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪੰਡਿਤ ਸੁੰਦਰ ਲਾਲ ਦਾ ਜ਼ਬਰ ਹੋਇਆ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗ੍ਰੰਥ 'ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ' ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਉਸ ਵਕਤ ਫਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਰਸਮਾਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਇਕ ਸਾੜੇ ਦਾ ਵਰਤ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਲੀਦਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਸੀ, ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। ਮੈਂ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਚ ਭੋਰਾ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਅਤੇ ਰਾਜਗੁਰੂ ਬਲੀਦਾਨ ਨੂੰ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਗੁੰਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਿਸਮਿਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ (ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਾਲ ਆਰਮਚੇਅਰ ਬੌਧਿਕ ਵਰਗ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਡਸਟਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਕੈਸ਼ ਕਰਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ)। ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬਲੀਦਾਨੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਰਕਾਰੀ (ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼) ਅੰਕੜੇ ਵਿਚ 46 ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1963 ਵਿਚ ਮੈਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਰਕਲੇ ਹਿੰਦੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸੰਪਰਕ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਬਾ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਭਤਾਣਾ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਰੋਸ ਜਾਹਿਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਅਦੇ ਕਰਕੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ।

ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਜਨ-ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇੰਨੀ ਦਰਦਨਾਕ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਦਾ ਮਨ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਸਿਰ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

ਅਪਰੈਲ 1913 ਨੂੰ ਔਰੇਗਨ ਸਟੇਟ ਦੇ

ਪ੍ਰੋ. ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਟੁਕ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਭੱਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਝੂਠੇ ਪਖੰਡ ਵੀ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗਦਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ, ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਦਰ ਦੇ ਸਹੀ ਮਾਇਨੇ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੇਦ ਜੀ ਦੀ ਗਦਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਚਮਕਾਉਣ ਲਈ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਯਾਦ ਰਹੇ, ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ)। ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮਾਇਨੇ ਤਾਂ ਕੀ ਆਉਣੇ ਸਨ, ਨਾਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ (ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁ ਅਖਬਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਫੋਨ ਕੀਤੇ ਸਨ)।

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅਖਬਾਰ-ਨਵੀਸ ਨੇ ਵੇਦ ਜੀ ਦੀਆਂ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਲਾਈਨਾਂ ਛਾਪ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਫਲਾਣੇ ਡਾ. ਦੀ ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਹੈ ਕਿ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸੌਂਧ ਸਿੱਖ ਸੀ। ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸੌਂਧ ਇਕ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਲਿਖਤੀ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਵੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗਦਰ ਦੀ ਗੁੰਜ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਛਪਵਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਲੇਖ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਵੇਦ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਗਈ ਚਿੱਠੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ. ਵੇਦ ਦਾ ਇਹ ਲੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਭ ਪੰਦੁਕਾਰਾ ਚੁਕਦਾ ਹੈ।

-ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਣਾ, ਫੋਨ: 661-331-5651

ਨਗਰ ਆਸਟੋਰੀਆ ਵਿਚ 'ਹਿੰਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਪੈਸੇਫਿਕ ਕੋਸਟ' ਨਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਪਰਚੇ 'ਗਦਰ' ਦੇ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਈ। ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਕ ਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਦਫਤਰ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜਾ 'ਗਦਰ' ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵੀ ਉਥੋਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਫਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਬੰਗਾਲੀ ਪੱਤਰ 'ਯੁਗਾਂਤਰ' ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ 'ਯੁਗਾਂਤਰ ਆਸ਼ਰਮ' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਇਹ ਦਫਤਰ 436 ਹਿਲ ਸਟਰੀਟ 'ਤੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ 'ਗਦਰ' ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਉਰਦੂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਛਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 5 ਵੱਡੇ ਸਟਰੀਟ ਲੈ ਆਂਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅਗਲੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ

ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਗਦਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਰਤੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ; ਇਸ ਲਈ 'ਯੁਗਾਂਤਰ ਆਸ਼ਰਮ', ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਕ ਦੋਸਤ ਕੈਰਿਗਟਨ ਲੂਈਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਦਸੰਬਰ 1916 ਨੂੰ ਇਕ ਮੰਜ਼ਿਲੇ ਭਵਨ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 1917 ਨੂੰ ਲੂਈਸ ਨੇ 10 ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਲਰ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਇਹਦਾ ਮੁੱਲ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਸੀ।

15 ਅਗਸਤ 1947 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ

ਦੇ ਪੈਟਰਨ 'ਤੇ 'ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਟੇਟਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ' ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਭਵਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੌਮੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਉੱਤੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਥੇ ਗਦਰੀ ਸੁਰਬੀਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਅਤੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਬਣਾਏਗੀ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਮੰਨ ਲਿਆ, ਪਰ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਦੇਣ। ਗਦਰੀ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ 1949 ਨੂੰ ਇਹ ਤੀਰਬੀ ਸਥਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਕਮ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੀ ਬਜਾਏ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਤੀ।

ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਧਾਰੀ ਰੱਖੀ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਨ ਗਦਰੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪਰਵਾਸੀ ਬੇਚੈਨ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਰੁਖੀ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਭਵਨ ਵਾਪਸ ਕਰੇ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਜੂ ਤੱਕ ਨਾ ਸਰਕੀ। ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਭਵਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖੁਦ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਠੱਕ ਦਿੱਤਾ। 19 ਜੁਲਾਈ 1952 ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਹੀ ਇਸ ਭਵਨ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਤਿੰਨ ਮੰਜ਼ਿਲੇ ਭਵਨ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਢਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਨਾ ਸਮਝੀ ਗਈ, ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਥੇ ਪਏ ਕੀਮਤੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਛੱਡਣ ਸਮੇਂ ਇਥੇ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ-ਕਿਵੇਂ ਦੋ-ਚਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਟਰੱਕ ਲੈ ਕੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਸਮੱਗਰੀ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ, ਗਦਰ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਆਦਿ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਲੈ ਗਏ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਇੰਨੀ ਸੰਵੇਦਨਹੀਣ, ਲਗਭਗ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਧ੍ਰੋਹੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਦੇਵੇ? ਉਹ ਖੂਨ ਦੇ ਹੱਥ ਵਹਾਉਂਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਲੈ ਗਏ। ਜਿਹੜਾ ਸਾਮਾਨ ਡੇਵਿਸ ਨਗਰ ਦੇ ਗੈਰਾਜ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੁਰਭਾਗੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਗਦਰ ਦਾ ਪ੍ਰੈੱਸ, ਕੁਝ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬੋਤਲਾਂ ਸਮਾਨ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਔਕਲੈਂਡ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਏ। ਉਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਰਕਲੇ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹਾਲ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਲਈ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ। ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਅਤੇ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਭਤਾਣਾ ਸਕੱਤਰ। ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ ਵੀ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ 'ਕਾਲ ਆਫ਼ ਦੀ ਮਾਰਟਾਇਰਜ਼ (ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼)। ਇਸ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਚਾਰੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ 700 ਸਫੇ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਰੀਡਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੇ ਕੰਮ ਤਹਿਤ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਪ ਰਾਈਟਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਟਾਈਪ ਰਾਈਟਰ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਟਾਈਪ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਜੀਵਨ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵੀ 'ਕਾਲ ਆਫ਼ ਦੀ ਮਾਰਟਾਇਰਜ਼' ਵਿਚ ਛਪਣ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਜੀਵਨ ਭਰ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਘਰ, ਬਚਿਆ ਕੁਝ ਸਾਮਾਨ, ਪ੍ਰੈੱਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਉਥੇ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਸਮਾਰਕ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੀ ਸਮਝੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਜਵਾਨ ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ

ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ (1913)

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ਉੱਤੇ)

ਇਕ ਨਿਸ਼ਠਾਵਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ

ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ

ਭਾਰਤ ਦੇ 11ਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਅਵੁਲ ਪਾਕਿਰ ਜੈਨੁਲਾਬਦੀਨ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਦਾ ਜਨਮ 15 ਅਕਤੂਬਰ 1931 ਨੂੰ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਧਨੁਸਕੋਡੀ ਵਿਚ ਇਕ ਮੱਧਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੈਨੁਲਾਬਦੀਨ ਇਕ ਗਰੀਬ ਮਲਾਹ ਸਨ ਜੋ ਬਹੁਤਾ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਬੜੇ ਨੇਕ ਦਿਲ ਅਤੇ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ

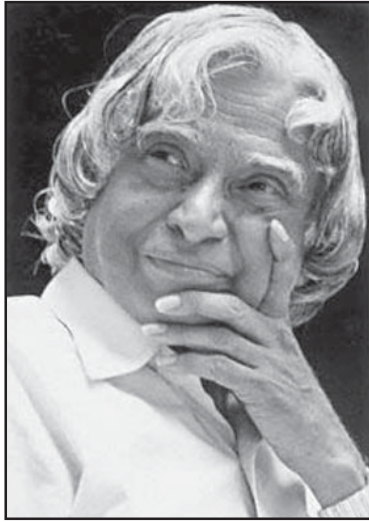
ਹਰਗੁਣਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 91-94636-19353

ਗਏ ਉਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਡਾ. ਕਲਾਮ ਦੇ ਆਚਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਉੱਤੇ ਗਹਿਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ। ਕਲਾਮ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿੱਦਿਆ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤੀ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਣਿਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਚੀ ਸੀ। ਡਾ. ਕਲਾਮ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਭਰਿਆ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ

ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਤਕੇ ਉਠ ਕੇ ਅਖਬਾਰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਕਲਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਇਲਟ ਬਣਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸਨ ਜਿਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਅਰੋਨਾਟੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅੱਠ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਹੋਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਵਾਂ ਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਵਿਚ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਸੰਨ 1960 ਵਿਚ ਮਦਰਾਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਤੋਂ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੁਲਾੜ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵਿਕਰਮ ਸਾਰਾਭਾਈ ਦੀ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਸੰਨ 1969 ਵਿਚ ਉਹ ਇੰਡੀਅਨ ਸਪੇਸ ਰਿਸਰਚ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਏ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਉਪਗ੍ਰਹਿ 'ਐਸਐਲਵੀ-3' ਯਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਜੁਲਾਈ 1980 ਵਿਚ 'ਰੋਹਿਣੀ' ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ 'ਅਗਨੀ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰਿਥਵੀ' ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਉਹ ਸੰਨ 1992 ਤੋਂ 1999 ਤੱਕ

ਸਵਰਗੀ ਡਾ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੋਖਰਨ-2 ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਤਜਰਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ।

ਕਲਾਮ 25 ਜੁਲਾਈ 2002 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ 11ਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣੇ। ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੁੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ

ਇਕਾਗਰਤਾ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧਣ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਘਬਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੀ ਛੁਪੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਵੈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਰੂਪੀ ਦਵਾਈ ਹੀ ਅਸਫਲਤਾ ਰੂਪੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਚਮਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਸੇਕ ਵਿਚ ਜਲਣਾ ਵੀ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਲੀ ਸੁਪਨੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜੋ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਦੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨੀਂਦ ਤਿਆਗ ਕੇ ਵੇਖੇ ਗਏ ਸੁਪਨੇ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਡਾ. ਕਲਾਮ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਰਚਨਾਤਮਕ ਰੁਚੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਕਿਉਂਕਿ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਕਲਾਮ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੀ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਰਨਾਮਈ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ

'ਮਿਜਾਈਲ ਮੈਨ', 'ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ', 'ਭਾਰਤ ਰਤਨ,' 'ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ' ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਧਿਆਪਨ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ, ਰੋਚਕ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਭਰਿਆ ਕਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਕੁਝ ਮਹਾਨ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਡਾ. ਕਲਾਮ ਨੇ ਪੜ੍ਹਨਾ-ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਿਲਾਂਗ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਹੋਦਰਾਬਾਦ, ਬੰਗਲੌਰ, ਤਿਰੂਵਨੰਤਪੁਰਮ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦਿਅਕ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਜ਼ਿਟਿੰਗ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

27 ਜੁਲਾਈ 2015 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਉਹ ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਦੇ ਆਈ.ਆਈ.ਐਮ ਵਿਖੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੋ ਸਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਡਾ. ਕਲਾਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਮਿਸ਼ਨ, ਸੋਚ ਅਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਈਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਸਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰੀਏ।

ਗਾਥਾ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਦੀ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਘਰ ਰੱਖ ਲਿਆ; ਤੇ ਉਹ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਬਣ ਗਏ। ਕਈ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਘਰ ਨਾ ਸਮਾਰਕ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰੈੱਸ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗਦਰੀ ਤਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਈ ਲੜੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗਦਰ ਦਾ ਪ੍ਰੈੱਸ ਉਥੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

10 ਮਈ 1964 ਨੂੰ 1857 ਦੇ ਗਦਰ ਦੀ

ਗਿਆ। ਜਨਤਾ ਲਈ 250 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੇ ਭਵਨ ਨੂੰ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸਮਾਂ ਸੀ ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਾਲ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬੁੱਕ ਸ਼ੈਲਫਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਗਦਰ ਸਬੰਧੀ ਸਾਹਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਦਲਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਕੌਂਸਲੇਟ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਦੀ ਘਾਟ, ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਆਪ-ਹੁਦਰਾਪਣ,

ਡਾਲਰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲੇਟ ਨੇ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭਾਰਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕੌਂਸਲੇਟ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਇਤਿਹਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਨਾ ਹੀ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਸਲਭੇਦੀ ਪੱਛਮੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲੱਦਣ ਵਾਲੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ 'ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਾਲ' ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਜੀਵਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ? 'ਇੰਡੀਆ ਚੇਅਰ' ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਵਿਵਾਦ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਵੀ ਜੁੜ ਗਏ। ਉਹ ਵੀ ਨਸਲੀ ਭੇਦਭਾਵ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਕੁ ਵਾਮਪੰਥੀ ਵੀ ਜੁੜੇ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਾਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। 16 ਨਵੰਬਰ 1990 ਨੂੰ ਉਥੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੱਤ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰੀਸ਼ ਕੇ. ਪੁਰੀ, ਏਲੀਅਟ ਪੋਰਟਰ, ਜੇਨ ਸਿੰਘ, ਰਵੀ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਸਾਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਲਈ 23 ਮਾਰਚ ਅਤੇ 16 ਨਵੰਬਰ ਤਿਉਹਾਰ ਬਣ ਗਏ। ਰਵੀ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੈਂ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਾਲ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਰਚਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਹਾਲ ਵਿਚ ਸੁਣਨ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਆਡੀਓ ਬਣਾਏ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਏ, ਗਦਰ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਵਾਏ।

ਦਸ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਖੰਡਾਲੀਆ, ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ, ਹਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਰਵੀ ਅਨੰਦ, ਮਰਹੂਮ ਮਹਾਰਾਜ ਕੌਲ, ਮਰਹੂਮ ਸੱਯਦ ਸੈਫ਼ ਉਲਾ ਆਦਿ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ, ਅੱਗੇ ਵਧੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕਈ ਭਾਸ਼ਣ, ਨਾਟਕ, ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਮੇਲਨ ਕਰਵਾਏ। ਹਰਸ਼ਰਨ ਗਿੱਲ ਦੇ ਸਾਥ ਨਾਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਗਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤੇ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਘਟੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਉਧਾਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਗਦਰ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਵੀ ਉਧਾਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਲੋਕ ਲੀਡਰੀ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਗਦਰੀ ਮੇਲੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ

ਗਦਰੀਆਂ ਦੇ ਏਕਤਾ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਹੀ ਭੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਤੰਗ ਨਜ਼ਰੀਏ ਅਤੇ ਸੋਚ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਚੋਲਾ ਪਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮੇਲੇ ਗਦਰ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਘੱਟ, ਮਾਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਵੱਧ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰਹੀ ਗੱਲ 'ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਾਲ' ਦੀ, ਇਹ ਹੁਣ ਫਿਰ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਸਹਿਤ ਪਾਰਟੀ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਗਦਰੀ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ ਦੀ ਸੋਗ ਸਭਾ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੌਂਸਲੇਟ ਵਿਚ ਪਾਸਪੋਰਟ, ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

'ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਾਲ' ਦੇਖਣ ਭੇਜਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਪਰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਂ, ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਤਾ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਹਾਂ। ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਗਾਥਾ ਲਿਖਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਜੋਂ ਜੋ ਵੀ ਅਹੁਤੀ ਪਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਤੇ ਧਰਮ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਪਾਈ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਇਸ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਸਕੇ।

ਬਿੱਲ ਬਤਉਏ

ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਮੈਂ ਅਜੇ ਕੁੱਝ ਲਿਖਣ ਹੀ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਮੇਰੀ ਚੁਲਬੁਲੀ ਜਿਹੀ ਪੋਤੀ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ, "ਦਾਦਾ ਜੀ, ਕੀ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹੋ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਬੇਟਾ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਪੈਨ ਖੋਹ ਕੇ ਬੋਲੀ, ਮੈਂ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਾਂਗੀ, ਤੇ ਮੇਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਐਵੇਂ ਬਿੱਲ ਬਤਉਏ ਜਿਹੇ ਵਾਹ ਕੇ ਬੋਲੀ, "ਦੇਧੇ, ਦਾਦਾ ਜੀ ਮੈਂ ਵੀ ਕਿੰਨੀ ਸੁਹਣੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ ਹੈ।" ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਹਾਂ ਬੇਟਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਨੱਚਦੀ ਅੰਦਰ ਚਲੀ ਗਈ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਉਹ ਵਰਕਾ ਪਲਟ ਕੇ ਹੋਰ ਵਰਕੇ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਚੌਦਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਚੁੱਝੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਲਿਖਣ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਕੁੱਝ ਲਿਖ ਕੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਬੋਲੀ, ਦੇਧੇ ਦਾਦਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਬੜੀ ਵਧੀਆ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ,

ਓ ਪਾਪਾ ਨੇ ਨਿਕੰਮੇ,
ਨਾਲੇ ਮੰਮਾ ਨੇ ਨਕੰਮੀਆਂ
ਮਾਰਦੀਆਂ ਕੁੱਖਾਂ ਵਿਚ,
ਜੋ ਧੀਆਂ ਅਣ ਜੰਮੀਆਂ।
ਉਹ ਮਾਪੇ ਨੇ ਨਕਾਰੇ,
ਰਹਿਣ ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ,
ਜਿਹੜੇ ਧੀਆਂ ਨਾ ਪੜ੍ਹਾਂਦੇ,
ਕੱਲੇ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਲਭਾਉਂਦੇ,
ਕਦੇ ਮਾਣਦੇ ਨਾ ਸੁੱਖ,
ਤੇ ਸਹੇਤਦੇ ਨੇ ਦੁੱਖ,
ਨਾਲੇ ਮਾਣਦੇ ਨਾ ਮਾਪੇ,

ਕਹਾਣੀ

ਉਮਰਾਂ ਉਹ ਲੰਮੀਆਂ।
ਖੇਡ ਗੁੱਡੀਆਂ ਪਟੋਲੇ ਤੇ ਜਵਾਨ ਹੋ ਜਾਣ,
ਫਿਰ ਪੈ ਕੇ ਡੋਲੇ ਘਰ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਜਾਣ,
ਘਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਕੱਟ ਦੁਖ ਸੁੱਖ ਤੰਗੀਆਂ।
ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਸਮਾਣ,
ਸ਼ਾਨ ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧਾਣ,
ਧੀਆਂ ਮੋਹ ਦਾ ਭੰਡਾਰ,
ਸਾਰੇ ਘਰ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ,
ਸੇਵਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਕੋਲੋਂ
ਜੋ ਕਦੇ ਨਾ ਸੰਗੀਆਂ।
ਦੁਖਾਂ ਵੇਲੇ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ,
ਸੁਣ ਦੋੜੀਆਂ ਹੀ ਆਉਣ,
ਵਿਚੇ ਛੱਡ ਕੰਮ ਸੱਭੇ
ਆਉਂਦੀਆਂ ਨਾ ਸੰਗੀਆਂ।
ਪੋਤੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਦਾਦਾ ਜੀ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ
ਕੌਸੀ ਹੈ? ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਗੁਆਚਾ
ਉਸ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦਾ ਬੋਲਿਆ, ਵਧੀਆ
ਬੇਟਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ। ਲਿਆ ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਕਵਿਤਾ
ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਖਰੀ ਛੋਹਾਂ ਵੀ ਦੇ ਦਿਆਂ।

ਲੋਕੋ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਓ,
ਨਾਲ ਸੌਂ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਓ।
ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਨੂੰ ਸੁਣਾਓ,
ਧੀਆਂ ਗਲਾਂ ਨਾਲ ਲਾਓ।
ਧੀਆਂ ਮੰਗਦੀਆਂ ਸਦਾ ਨੇ ਹਵਾਵਾਂ ਠੰਡੀਆਂ।
ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਦੀ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਖੀਵੀ
ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾਈ ਅੰਦਰ ਚਲੀ
ਗਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅੱਜ ਮੈਂ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਗਜ਼
ਪੈਨ ਲੈ ਕੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ
ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਅਖਰ ਮੇਰੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੱਟਣ-ਵੱਢਣ
ਕਰਕੇ ਨਿਰੇ ਬਿੱਲ ਬਤਉਏ ਹੀ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ।

-ਰਵਲ ਸਿੰਘ ਇਟਲੀ

ਯੁਗਾਂਤਰ ਆਸ਼ਰਮ (ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ)

ਬਰਸੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਐਂਕਲੈਡ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਜਲਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਵਿਚ ਇੰਡੋ-ਜਰਮਨ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਗਏ ਗੋਬਿੰਦ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲਾ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮੀਆ ਭੀਖੂ ਚਮਨ ਲਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ 27 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲੇਟ ਨੇ ਗਦਰ ਲਾਇਬਰੇਰੀ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਸਭਾ ਹਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ 'ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਾਲ' ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮੰਗੀ ਜੋ ਸਤੰਬਰ 1974 ਵਿਚ ਮਿਲ ਗਈ। ਸਥਾਨਕ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਅਮੀਰ ਬਣੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਲੈਣ ਲਈ ਉਸ ਭਵਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਇਆ। 23 ਮਾਰਚ 1975 ਨੂੰ 'ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ' ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ

ਰੱਫਤ, ਗਦਰ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਅਗਿਆਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਘੱਟ ਰੁਚੀ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਰਨ ਸਨ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਗਦਰ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਹਾਲ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਬੰਦ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕੌਂਸਲੇਟ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ 'ਚ ਆਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹੀ ਰਹੀਆਂ।

1989 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀ (ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ) ਸੁਰਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਅਨੰਦ ਆਪਣੇ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਬੇਟੇ ਰਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਨੰਦ ਪਾਸ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਆਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਗਦਰ ਸਮਾਰਕ ਦੇਖਣ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾ ਸਦਮਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਥੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਜਾ ਕੇ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੁੱਖ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਭੇਜੇ।

1990 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਬਰਕਲੇ ਵਿਚ 'ਇੰਡੀਆ ਚੇਅਰ' ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸ ਲੱਖ

ਮੈਂ ਤੇਹ ਨਾਲ ਮਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਅਸਮਾਨ ਦੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੱਦਲ ਮਦਮਸਤ ਹਾਥੀਆਂ ਵਾਂਗ ਝੁੰਮਦੇ ਮੇਰੇ ਉਪਰੋਂ-ਬੱਲਿਓਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੱਦਲ ਗਹਿਰੀ ਭਾਫ਼ ਦੇ ਗੋਲੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਬਦਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਬੱਦਲਾਂ ਵਿਚ ਵੜ ਜਾਵਾਂ। ਭਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਤਾਂ ਉਠਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾ ਸਕਾਂ।

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਲੰਬੀ ਚੁੰਝ ਖੋਲ੍ਹੀ ਤੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਕਾਲੇ ਬੱਦਲ ਵਿਚ ਵੜ ਗਿਆ। ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਲਈ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਹਨੇਰਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਮੈਂ ਨੀਲੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਖੁਸ਼ਕ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਤਹੱਈਆ ਕੀਤਾ, ਚਲੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖੰਭ ਸਮੇਟ ਕੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਲਪੇਟ ਲਏ। ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਗੋਤਾ ਲਾਇਆ।

ਦਰਖਤਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਕੱਚੇ ਮਕਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਇਕ ਘਰ 'ਚੋਂ ਸੰਘਣਾ ਧੂੰਆਂ ਉਠਦਾ ਦਿਸਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਵਾਛਾਂ ਖਿੜ ਗਈਆਂ। ਲੱਗਾ, ਇਥੇ ਕੋਈ ਸ਼ਾਦੀ-ਵਿਆਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਿੱਧਾ ਧੂੰਏਂ ਵਾਲੇ

ਘਰ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ।

ਸੱਚਮੁੱਚ ਖਾਣੇ ਪੱਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਭੁੱਖ ਤਾਂ ਸੀ ਹੀ, ਪਰ ਭੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਤ੍ਰੇਹ ਨੇ ਜਾਨ

ਮੁਮਤਾਜ਼ ਹੁਸੈਨ

ਅਨੁਵਾਦ: ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ

ਲੈਣੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੁੱਕੀ ਜੀਭ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ। ਖਾਣੇ ਦੀਆਂ ਦੇਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਵੱਡੀ ਬਾਲਟੀ ਪਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਹਲਵਾਈ ਵਾਰ ਵਾਰ ਵੱਡੇ ਡੋਂਗੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੇਗਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਖੰਭ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਲੋੜਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀਆਂ, ਤਾਂ ਕਿ ਬਾਲਟੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜੇ ਜਮਾ ਸਕਾਂ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੈਠ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਿਆ ਕਿ ਹਲਵਾਈ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ 'ਸੁੱਖ' ਕਰਦੀ ਕੰਨਾਂ ਕੋਲ ਦੀ ਲੰਘ ਗਈ।

“ਸਾਲੇ ਭੰਡ ਕਿੱਤੇ ਦੇ। ਆ ਗਏ ਭੰਡਾਂ ਵਾਂਗੂੰ 'ਕਾਂ ਕਾਂ' ਕਰਨ। ਬੱਚੇ ਦਾ ਖ਼ਤਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਿਚ ਔਪਾ ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਐ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਐ।”

ਪਿਛਿਓਂ ਇਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਡਰਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ, “ਦੇਖੋ ਦੇਖੋ ਚਿੱਟਾ ਕਾਂ!”

ਉਹ ਅਜੇ ਆਪਣੀ ਗੁਲੇਲ ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਖ਼ਤਰਾ ਭਾਪ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਪਿਆਸ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰੀ ਹੈ। ਚਲੋ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਈਏ।”

ਬਚਦਾ ਬਚਾਉਂਦਾ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਔਧ-ਮੋਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੱਝਾਂ-ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਇਕ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਪਈ ਘੜਵੰਨੀ 'ਤੇ ਪਿਆ ਇਕਲੌਤਾ ਘੜਾ ਦਿਸਿਆ। ਪਿਆਸ ਮਾਰੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਵਾਛਾਂ ਫਿਰ ਖਿੜ ਗਈਆਂ ਤੇ ਚੁੰਝ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ। ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ, ‘ਬਸ, ਜੀ ਭਰ ਕੇ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਂ। ਸਗੋਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਹੀ ਪੀ ਲਊ, ਤਾਂ ਕਿ ਕਮਬਖ਼ਤ ਪਿਆਸ ਦਾ ਝਗੜਾ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਮੁਕ ਹੀ ਜਾਵੇ।’

ਖੰਭ ਫਿਰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ, ਠਹਿਰਾ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਤੇ ਪੰਜੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ। ਐਨ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਘੜੇ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਪੰਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਮਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦਾ, ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਸ਼ੁਕਰ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਕਾਲੀ ਮੱਝ ਦੀ ਪੁਛ ਦੇ ਉਥੇ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਧੌਣ ਲੰਬੀ ਕਰਕੇ ਚੁੰਝ ਲੰਬੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਤੰਗ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਦੀ ਘੜੇ 'ਚ ਵਤਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਘੜੇ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਡਿਗਦਾ ਡਿਗਦਾ ਮਸਾਂ ਬਚਿਆ। ਪਾਣੀ ਸੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਿਰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ। ਸਿਰ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਮੋੜ ਕੇ ਬੜੀ ਗ਼ੌਰ ਨਾਲ ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਘੜੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇਖਿਆ। ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਚਮਕਦਾ ਸ਼ਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਝਿਲਮਿਲ ਝਿਲਮਿਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

‘ਹੂੰ! ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਹੈ। ਲਗਦੈ, ਮੇਰੀ ਚੁੰਝ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।’ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ‘ਕੁਝ ਅਕਲ ਲਤਾਈ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ

ਕਾਂ ਕਿਉਂ ਭੌਂਕਦਾ ਹੈ?

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਜਨਮ 1954 ਵਿਚ ਝੰਗ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਵੀ। ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਉਰਦੂ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਗੋਲ ਐਨਕ ਕੇ ਪੀਛੇ’ ਅਤੇ ‘ਲਫਜ਼ੋਂ ਮੇਂ ਤਸਵੀਰੋਂ’ (ਹਰੇਕ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇਕ ਪੇਂਟਿੰਗ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ‘ਪੋਰਟਰੇਟ ਆਫ ਵਰਡਜ਼’ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਛਪਿਆ। ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਇਨਾਮ-ਯਾਫਤਾ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ‘ਬਟਰਫਲਾਈ ਸਕਰੀਮਜ਼’ ਨਾਂ ਦੀ ਲਘੂ ਫਿਲਮ, ਗੁਲਾਮ ਅਬਾਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਓਵਰ ਕੋਟ’ ਉਪਰ ਟੈਲੀ ਫਿਲਮ ‘ਪੁਸ਼ ਬਟਨ ਫਾਰ’, ਜਲਾਲੂਦੀਨ ਰੂਮੀ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਟੈਲੀ ਫਿਲਮ ‘ਇਨਸਾਈਡ ਯੂ’ ਅਤੇ ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ‘ਸੋਲ ਆਫ ਸਿਵਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ’ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਲਿਖੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਨਿਰਮਿਤ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ *Art of Love* ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਫਿਲਮ-ਫੇਸਟੀਵਲਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਇਨਾਮ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਨੇ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਉਰਦੂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਘੜੇ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਜੇ ਪਾਣੀ ਉਪਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੁੰਝ ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਾਂ।

ਫਿਰ ਮੈਂ ਖੱਬੇ ਸੱਜੇ ਦੇਖਿਆ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਲੜਕਾ ਗੁਲੇਲ ਵਿਚ ਪੱਥਰ...ਪੱਥਰ ਤੋਂ ਯਾਦ ਆਇਆ, ‘ਕਿਉਂ ਨਾ ਜਾਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਜਾਨ ਬਚਾਈ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਪੱਥਰ ਘੜੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿਆਂ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰ ਉਪਰ ਆ ਜਾਉ।’

ਇਧਰ-ਉਧਰ ਦੇਖਿਆ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਢੇਲੇ ਪਏ ਸਨ, ‘ਯਾਰ ਇਹ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੁਲ ਜਾਣਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਪੱਥਰ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ ਪੱਥਰ।’

ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਰੋੜਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਆਸਮਾਨ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ। ਉਡਦਾ ਉਡਦਾ ਕੁਝ ਐਸੇ ਤੂਫਾਨ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਿਆ ਕਿ ਹਵਾ ਦੇ ਬਪੋਤਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਤੇ ਦਾ ਕਿਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ।

ਵਾਹ! ਕਿੰਨੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਗਰੀ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਥਮਲੇ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹਾਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਛੱਤ ਦੇ, ਅਤੇ ਉਪਰ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਥਮਲੇ ਦੇ ਫਰਸ਼ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਵਾਹ ਬਈ ਵਾਹ। ਪੱਥਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਥਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ‘ਤੇ ਖੁਦਾਵੰਦ ਜੂਸ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਥਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨੀਲੇ ਸਫ਼ੈਦ ਪਰਦੇ ਹਵਾ ਨਾਲ ਲਹਿਰਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰਦਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਲਣ ਨਾਲ ਕਛੂ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੇ ਬਣੇ ਦਿਲਰੁਬਾ ਵਿਚੋਂ ਮਧੁਰ ਰਾਗਣੀਆਂ ਫੁੱਟ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਏਨੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਚਿੱਟਾ ਕਾਂ ਏਨਾ ਫਫ਼ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੇਰ ਵੀ

ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਕੱਢ ਕੇ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਸਫ਼ੈਦ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਮੈਂ ਚਿੱਟਾ ਕਾਂ ਇਸ ਨਗਰੀ ਦਾ ਵਾਸੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸਾਂ।

ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰੇ, ‘ਇਥੇ ਹੀ ਵਸ ਜਾਵਾਂ।’

ਜਦ ਖੁਦਾਵੰਦ ਜੂਸ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਪਈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ‘ਤੈਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਪੈਗਾਮ-ਰਸਾ ਹੈਂ। ਤੂੰ ਸਾਡੀ ਸਲਤਨਤ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਚਮਕੇਗਾ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਮੌਸਮ, ਤੂਫਾਨਾਂ ਦੀ ਇਤਲਾਹ ਦੇਵੇਗਾ। ਤੂੰ ਇਤਲਾਹ ਕਰੇਗਾ ਮੌਤ ਦੀ। ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕੇਗਾ।’

ਏਨੀਆਂ ਨਿਵਾਜ਼ਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ। ਹਰਮੀਸ ਖੁਦਾਵੰਦ ਜੂਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਆਦਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ ਯਾਨੀ ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਖੁਦਾਵੰਦ ਜੂਸ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਚੋਰੀ ਦੀ ਲੜ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਦਤ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਖੁਦਾਵੰਦ ਅਪਾਲੋ ਦਾ ਗਾਂਵਾਂ ਦਾ ਉਹ ਇੱਜ਼ਤ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਿਆ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਤਹਫ਼ੇ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਖੁਦਾਵੰਦ ਅਪਾਲੋ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਾਂਵਾਂ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੱਦਿਆ, “ਖੁਦਾਵੰਦ ਜੂਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਏਨੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਨੇ, ਦੱਸ ਮੇਰੀਆਂ ਗਾਂਵਾਂ ਦਾ ਇੱਜ਼ਤ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?”

ਮੈਂ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ, “ਐ ਖੁਦਾਵੰਦ ਅਪਾਲੋ! ਤੇਰਾ ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਭਰਾ, ਜੋ ਖੁਦਾਵੰਦ ਉਲੰਪਸ ਦਾ ਬਾਰਵਾਂ ਖੁਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।”

ਮੇਰੇ ਬਸ ਏਨਾ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਖੁਦਾਵੰਦ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਅੱਗ ਬਗ਼ੂਲਾ ਹੋ ਗਿਆ, “ਤੂੰ ਬਕਵਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਏਂ ਕਾਂਵਾਂ, ਉਲੰਪਸ ਦੇ ਸਿਰਫ ਗਿਆਰਾਂ ਖੁਦਾ ਹਨ, ਬਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਤੂੰ ਝੂਠਾ ਏਂ।” ਖੁਦਾਵੰਦ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਪਾਗਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਸਾਂ।

“ਤੂੰ ਹੋ ਹੀ ਝੂਠਾ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਝੂਠ ਦੀ ਐਸੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਕਿਆਮਤ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰੱਖੇਗਾ।”

ਬਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਕਾਲਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸਫ਼ੈਦ ਚੁੰਝ, ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਖੰਭ ਕਾਲੇ ਹੋ ਗਏ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਚਲੋ ਯਾਰ ਇਸ ਨਗਰੀ ਤੋਂ, ਜਿਥੇ ਏਨੇ ਰੱਬ ਹੋਣ। ਕੋਈ ਰੱਬ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦੇਵੇ।”

ਮੇਰਾ ਗਲਾ ਖੁਸ਼ਕ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਲੈਣ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਦੋ ਖਿੱਝਾਂ, ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੇ ਵੱਡੇ

ਥਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਰੋੜ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਚੁਕਿਆ ਤੇ ਪੂਛ ਦਬਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਨੂੰ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ।

“ਯਾਰ ਆਪਣੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਹੈ।” ਮੈਂ ਮਨ ‘ਚ ਗਾਉਂਦਾ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸਾਂ,

ਇਕ ਕਾਂ ਗ਼ਮ ਲਈ
ਦੋ ਕਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ
ਤਿੰਨ ਕਾਂ ਵਿਆਹ ਲਈ
ਚਾਰ ਕਾਂ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਲਈ
ਪੰਜ ਕਾਂ ਚਾਂਦੀ ਲਈ
ਛੇ ਕਾਂ ਸੋਨੇ ਲਈ
ਸੱਤ ਕਾਂ...

ਐਸਾ ਭੇਦ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਣਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਅੱਠ ਕਾਂ ਜੰਨਤ ਲਈ
ਨੌਂ ਕਾਂ ਦੋਜ਼ਖ਼ ਲਈ
ਦਸ ਕਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਲਈ।

ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ ਵਾਲਾ ਘੜਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਰੋੜ ਘੜੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਮੋੜ ਕੇ ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਕੁਝ ਉਪਰ ਆ ਗਿਆ। ਸਿਰ ਘੜੇ ਵਿਚ ਵਾੜ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਚੁੰਝ ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਸਕੀ।

ਇਕ ਹੋਰ ਰੋੜਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਜ਼ਰਾ ਵੱਡਾ ਤਾਂ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਪਾਣੀ ਪੀ ਸਕਾਂ।

ਮੈਂ ਫਿਰ ਆਸਮਾਨ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ। ਮਨ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਣਗੁਣਾਵਾਂ ਪਰ ਪਿਆਸ

ਨਾਲ ਗਲਾ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਫਿਰ ਹਵਾ ਦੇ ਬਪੋਤਿਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕਿੰਨੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਗਰੀ ਸੀ। ਹਰਿਆਵਲ ਹੀ ਹਰਿਆਵਲ। ਦਰਖ਼ਤ ਰਸੀਲੇ ਫਲਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਹੋਏ। ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਵੇਂ ਮਖ਼ਮਲੀ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਗਲੀਚਿਆਂ ਵਿਚ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦਰਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੀ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਮਧੁਰ ਰਾਗਣੀਆਂ ਛੇੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਤੋਂ ਫੁੱਟਦੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਝਰਨੇ ਜਲ-ਤਰੰਗ ਵਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਇਸ ਖੂਬਸੂਰਤ ਟੁਕੜੇ ਵਿਚ ਆਦਮ ਤੇ ਹਵਾ ਆਪਣੇ ਸੁੰਦਰ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਢਕੀ ਬੈਠੇ ਸੋਧ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ, ‘ਚਲੋ ਜੀਅ ਭਰ ਕੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਨਦੀ ‘ਚੋਂ ਆਪਣੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾ ਲਵਾਂ।’

ਅੱਸੀ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ।

ਦੋ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਫੁੱਟਦੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਝਰਨੇ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪਿਆਸ ਹੋਰ ਵੀ ਚਮਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਝੱਟ ਗੋਤਾ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜੇ ਪੱਥਰ ‘ਤੇ ਜਮਾਏ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਬਰ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ, ‘ਸਬਰ ਦਾ ਫਲ ਮਿੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਰਾ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾ ਕੇ ਪੇਟ ਭਰ ਕੇ ਦੁੱਧ ਪੀਵਾਂ।’

ਅਜੇ ਗਰਦਨ ਝੁਕਾਈ ਹੀ ਸੀ, ਚੁੰਝ ਦੁੱਧ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣ ਹੀ ਵਾਲੀ ਸੀ ਕਿ ‘ਸੁੱਖ’ ਕਰਦਾ ਇਕ ਬਰਫ਼ਾ ਮੇਰੀ ਗਰਦਨ ਕੋਲ ਦੀ ਲੰਘਿਆ। ਮੈਂ ਝੱਟ ਉਭ ਕੇ ਦਰਖ਼ਤ ਦੀ ਓਟ ਵਿਚ ਛੁਪ ਗਿਆ।

ਦੇਖਿਆ! ਹਜ਼ਰਤ ਆਦਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਜੋੜੇ ਬੇਟੇ ਹਾਬੀਲ ਤੇ ਕਾਬੀਲ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਬੀਲ ਦਾ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਜ਼ਤ ਨੇੜੇ ਘਾਹ ਚਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਾਬੀਲ ਦਾ ਫਲਾਂ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਟੋਕਰਾ ਘਾਹ ‘ਤੇ ਖਿਲਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲੜ ਕਿਉਂ ਰਹੇ ਸਨ! ਮੈਂ ਫਲ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਿਲਰੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ। ਫਿਰ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਚਰਦੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ। ਸ਼ਾਇਦ ਰੱਬ ਨੂੰ ਕਾਬੀਲ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਭੇਟ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਹਾਬੀਲ ਦੇ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਾਬੀਲ ਈਰਖਾ ਵਿਚ ਹਾਬੀਲ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ, ਕਾਬੀਲ ਨੇ ਦਿਲੋਂ ਰੱਬ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਮਲਾ ਤਾਂ ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਚਾਹਤ ਦਾ ਹੈ। ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਹੈਸੀਅਤ ਹੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਦੁਸਰੀ ਵਜ੍ਹਾ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗੀ ਕਿ ਹਾਬੀਲ ਦੀ ਪਤਨੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੀ। ਕਾਬੀਲ ਦੀ ਔਰਤ ਏਨੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸ਼ਾਇਦ ਔਰਤ ਹੀ ਫ਼ਸਾਦ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਆਦਮ ਨੇ

ਖੁਦਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪੈਗੰਬਰੀ ਹਾਬੀਲ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਾਬੀਲ ਈਰਖਾ ਵਿਚ ਹਾਬੀਲ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਬੀਲ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹਾਬੀਲ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਬਸ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ।

ਆਖ਼ਿਰ ਕਾਬੀਲ ਹੱਥੋਂ ਹਾਬੀਲ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ, ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਤਲ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰਦਾਤ ਸੀ। ਮੈਂ ਡਰ ਨਾਲ ਕੰਬਦਾ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਲੁਕੋਈ ਬੈਠਾ ਸਾਂ। ਕਾਬੀਲ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਹੋਏ ਭਰਾ ਦਾ ਕੀ ਕਰੇ? ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਜਿਸਮ ‘ਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਇਨਸਾਨੀ ਕਤਲ ਸੀ।

ਜਿਸ ਦਰਖ਼ਤ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਬੈਠਾ ਸਾਂ, ਇਕਦਮ ਉਹ ਕੰਬਣ ਲੱਗਾ। ਪੱਤੇ ਝੜਨ ਲੱਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਭੂਚਾਲ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਡਰ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਮੁਨੀ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਉਸੇ ਪਲ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚੋਂ ਸਫ਼ੈਦ ਰੋਸ਼ਨੀ ਮੇਰੇ ਤੱਕ ਆਈ।

ਗਰਜ਼ਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ, “ਮੈਂ ਖੁਦਾਵੰਦ ਤਾਲਾ ਤੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੁੰਝ ਨਾਲ ਪੁਟ ਕੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸਮਝਾਓ।”

ਮੈਂ ਕੰਬਦਿਆਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਕੀਤੀ। ਕਾਬੀਲ ਨੂੰ ਕਬਰ ਪੁਟਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸਮਝਾਇਆ। ਕਾਬੀਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕਬਰ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ।

ਮੈਂ ਡਰ ਨਾਲ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਕਿਤੇ ਕਾਬੀਲ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕਬਰ ਵਿਚ ਦਫ਼ਨ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਖੌਫ਼ ਨਾਲ ਉਡਿਆ ਪਰ ਕਬਰ ਪੁਟਣ ਵੇਲੇ ਕੁਝ ਰੋੜੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰੀਂ ਲੱਗ ਗਏ। ਮੈਂ ਸਿੱਧਾ ਜ਼ਮੀਨ ‘ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

‘ਉਹ ਘੜਾ ਹੀ ਚੰਗਾ, ਉਸ ‘ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਓ। ਮੈਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹਾਂ ਤੇ ਉਥੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰੂੰ।’

ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਮੈਂ ਰੋੜ ਘੜੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟੇ। ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਤਹ ਕਾਫ਼ੀ ਉੱਚੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸੁੱਕੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਚੁੰਝ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਫ਼ਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਘੜੇ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਚੁੰਝ ਨੂੰ ਲੰਬਾ ਕਰ ਕੇ ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਫ਼ਾਸਲੇ ‘ਤੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿਲ ਕਰੇ, ਅੰਦਰ ਵੜ ਜਾਵਾਂ, ਪਰ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ। ਜੇ ਘੜੇ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ ਤਾਂ ਘੜੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹਾਬੀਲ ਵਾਂਗ ਦਫ਼ਨ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਕੇ ਫਿਰ ਉਡਿਆ ਰੋੜਿਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ। ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰੀ ਦੇ ਚਾਰ ਰੋੜਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਬਣ ਜਾਉ। ਸੂਰਜ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਸਰੀਰ ਦੇ ਬਚੇ-ਖੁਚੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਥੱਲੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੰਬੂ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਰਾਤ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੀ। ਬੁਝੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਵਿਚੋਂ ਧੂੰਆਂ ਉਠ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, “ਚਲੋ ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ।”

ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬੋਹੜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਰਖ਼ਤ ਦੇ ਇਕ ਸੁਰਾਖ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਦੇਖਿਆ, ਦਰਖ਼ਤ ਦੇ ਸੁਰਾਖਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਦਰਖ਼ਤ ਦੇ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਂਵਾਂ ਦੇ ਆਲੂਣੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਕਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਕ ਕਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਪੁੱਛਿਆ, “ਭਾਈ ਮੈਂ ਪਰਦੇਸੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਹਾਂ?”

ਕਾਂ ਨੇ ਨੀਂਦਰਾਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬੇਰੁਖੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਯਾਰ ਕਿਉਂ ਤੰਗ ਕਰਦੇ। ਸੌਣ ਦੇਹ। ਇਹ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੇ ਤੰਬੂ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਰਾਤ ਭਰ ਨਾਚ-ਗਾਣੇ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਧੁੰਡ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਨੇ। ਬਹੁਤ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਖਾਣਾ ਹੈ ਏਥੇ। ਸਵੇਰੇ ਜੀਅ ਭਰ ਕੇ ਖਾ-ਪੀ ਲਵੀਂ। ਹੁਣ ਸੌਂ ਜਾ।”

ਮੈਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਬੱਕਿਆ ਪਿਆ ਸਾਂ। ਅਜੇ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਲੱਗੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਲੂਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਝੁੰਡ ਨੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਕਾਂਵਾਂ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਕਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਗਰਦਨਾਂ ਉਲੂਆਂ ਨੇ ਮਰੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ ‘ਤੇ)

ਮੈਂ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਉਥੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਥੱਲੇ ਗ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਅਸ਼ਵਥਾਮਾ ਕਾਂਵਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਨੱਚਣ ਲੱਗਾ, “ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੇ ਫੌਜੀ ਖੇਮੇ ‘ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਤਿਆ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦਰੋਣਾਚਾਰਿਆ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਵਾਂਗਾ।”

ਮੈਂ ਡਰ ਨਾਲ ਥਰ ਥਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗਾ, ‘ਹੁਣ ਏਥੇ ਬਹੁਤ ਘਸਮਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਤੀਰ ਗ਼ਲਤੀ ਨਾਲ ਏਧਰ ਆ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪੈ ਜਾਣਗੇ।’

ਜਦ ਅਸ਼ਵਥਾਮਾ ਭਾਰੇ ਭਾਰੇ ਪੈਰ ਜ਼ਮੀਨ ‘ਤੇ ਮਾਰਦਾ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਟੋਆ ਪੈ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਂ ਟੋਏ ਨੂੰ ਪੰਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁਰਦਿਆ, ਮਿੱਟੀ ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਸੀ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਰੋੜੇ ਲੱਭ ਪਏ, ਮੈਂ ਪੈਰਾਂ ‘ਚ ਫੜ੍ਹੇ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਰੁਖ਼ ਘੜੇ ਦਾ ਕੀਤਾ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਬਲਦ ਹਲਾਂ ਵਿਚ ਜੁੱਟ ਗਏ ਸਨ। ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਬਸ ਮੱਝਾਂ ਤੇ ਗਾਂਵਾਂ ਹੀ ਬਾਕੀ ਸਨ।

ਮੈਂ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਲਿਆ। ਸਿੱਧਾ ਘੜਵੇਜੀ ‘ਤੇ ਪਏ ਘੜੇ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਪੰਜਿਆਂ ਵਿਚ ਫੜ੍ਹੇ ਸਾਰੇ ਰੋੜੇ ਘੜੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਪਾਣੀ ਕਾਫ਼ੀ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਦਿਲ ਡਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਮੇਰੀ ਚੁੰਝ ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਹਿੰਮਤ ਜਵਾਬ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇੰਜ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਜਾਨ ਲਬਾਂ ‘ਤੇ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਜਾਨ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਬਚ ਸਕੇ। ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਘੜੇ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ, ਪਾਣੀ ਕਾਫ਼ੀ ਉਪਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜੇ ਮੇਰੀ ਚੁੰਝ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਸਿਰ ਘੜੇ ਵਿਚ ਵਾੜ ਕੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਪੰਜਿਆਂ ਨਾਲ ਘੜੇ ਦਾ ਗ਼ਲ ਬੰਮ ਲਿਆ। ਸਿਰ

ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਤਹ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਉੱਚਾ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅੱਧੀ ਚੁੰਝ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਗਈ।

‘ਹੇ ਮੇਰੇ ਖੁਦਾ! ਤੇਰਾ ਲੱਖ ਲੱਖ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ।’

ਮੈਂ ਜੀਅ ਭਰ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ

ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ਾ ਕਾਂ ਹੀ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਹਾਲ ਵਿਚੋਂ ਇਨਾਮ ਫੜ੍ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਉਰਦੂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਪੈਦਲ ਹੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਇਕ ਸਸਤਾ ਜਿਹਾ ਕਮਰਾ ਕਿਰਾਏ

ਮੈਂ ਜਦ ਗ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੋਹਰੀ ਮੌਲਾਣਿਆ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਲਿਆ। ਇਕ ਮੁਲਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਹੂ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਰਚਾਂ ਵਿਚ ਪੀਸੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਹਾਂ, ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਡੀਜ਼ਲ ਦਾ ਧੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਮਿਲਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਹਾਂ, ਔਹ ਮੌਲਾਣਾ ਤਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਵਾ ਦੀ ਥਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਟੀਕੇ ਵੇਚਦਾ ਸੀ।

ਕੀ ਮਿਲਾਵਟ ਦੀ ਕਮਾਈ ‘ਚੋਂ ਆਈ ਦੌਲਤ ਹਰਾਮ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਇਸ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਰਾਮੀ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ?

ਬੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਝਗੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਲਾਸ਼ਨੀਕੋਵਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ। ਕਈ ਬੇਗੁਨਾਹ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਮੈਂ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਉਥੋਂ ਉਡਿਆ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਖ਼ਿਆਲ ਆਇਆ, ‘ਕੀ ਮੈਂ ਹਲਾਲ ਹਾਂ ਜਾਂ ਹਰਾਮ?’

ਪਿਆਸ ਬੁਝਾ ਲਈ।

(2)

ਹਾਲ ਤਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਗੁੰਜ ਉਠਿਆ। ਉਰਦੂ ਅਦਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਮਜ਼ਮੂਨ ‘ਕਾਂ ਕਿਉਂ ਕੁਰਲਾਉਂਦਾ?’ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਆਏ, ਮੈਨੂੰ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਸੀਨੇ ‘ਤੇ ‘ਅੱਵਲ ਮਜ਼ਮੂਨ’ ਦਾ ਤਮਗਾ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬੋਲੇ, “ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਬਾਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਤੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।”

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੋਚਦਾ ਸਾਂ। ਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਾਂ। ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਆਪਣੇ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ

‘ਤੇ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੂਰ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਕਮਰੇ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੇ ਸਨ।

ਮਸੀਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦੁਆ ਮੰਗੀ, ‘ਹੇ ਮੇਰੇ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ! ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਇਕ ਹੋਰ ਤਮੰਨਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਹ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਾਂ ਬਣਾ ਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਸੂਰਤਾਂ ਯਾਦ ਸਨ, ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਯਾਦ ਸਨ, ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਗਿਤਗਿਤਾ ਕੇ ਮਸੀਤ ਦੇ ਬਾਹਰਲੀ ਗਲੀ ‘ਚ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਝੁਕ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੀ ਵੇਲਾ ਸੀ। ਖੁਦਾ ਨੇ ਮੇਰੀ

ਅਰਜ਼ ਮੰਨ ਲਈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਛੋਟਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਨੱਕ ਤੇ ਮੂੰਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਉਪਰਲਾ ਤੇ ਹੇਠਲਾ ਜਬਾੜਾ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਧਣ ਲੱਗੇ। ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਮੁੜਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ, ਜਬਾੜਾ ਬਿਲਕੁਲ ਲੰਬੀ ਕਾਲੀ ਚੁੰਝ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਹਾਂ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਲੱਗਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਪੈਰ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਤੇ ਪੰਜਿਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲੱਗੇ। ਮੇਰਾ ਪੂਰਾ ਸਰੀਰ ਕਪੜਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਲਿਬਾਸ ਦੇ ਕਾਲੇ ਖੰਭਾਂ ਵਿਚ ਫੁਪ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕੀ ਮੈਂ ਕਾਂ ਹਾਂ?” ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਮੈਨੂੰ ‘ਕਾਂਏ’ ਕਾਂਏ’ ਕਾਂਏ’ ਕੁੰ’ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਖੁਦਾ ਨੇ ਮੇਰੀ ਦੁਆ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ। ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡ ਸਕਦਾ ਸਾਂ। ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਛੀਆਨਾ ਨਿਗ੍ਹਾ ਨਾਲ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਸਿਫਤ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਦਿਨ ਸੀ।

ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ‘ਚੱਲ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਪਰਤ ਚਲੀਏ, ਜਿਥੇ ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਹੀਰਾਂ, ਰਾਂਝਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਜਿਥੇ ਪਿਆਰ ਹੀ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਗ਼ਲ ਨਹੀਂ ਵੱਢੇ ਜਾਂਦੇ।’

ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਗਾਣਾ ਗਾਉਂਦਾ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਵੱਲ ਉਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਕਾਲੀ ਸੜਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਦੀ ਸ਼ਾਹ-ਰਾਹ ਬਣਾਈ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਬੱਸਾਂ-ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਸਟਾਪ ‘ਤੇ ਰੁਕ ਕੇ ਮੈਂ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਸੜਕ ਦੇ ਉਸ ਪਾਰ ਕੁਝ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਟੈਂਟ ਦੇਖੇ। ਧੂੰਆਂ ਵੀ ਉਠਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਸੋਚਿਆ, ‘ਚਲੋ, ਕੁਝ ਖਾ ਪੀ ਲਿਆ

ਜਾਵੇ।’

ਜਦ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਾ ਮਜਮਾ ਸੀ। ਦੋ ਗਰੁਪਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਦਾੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹੀ ਮੁਹਤਬਰ ਲੋਕ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮੇਜ਼ ‘ਤੇ ਇਕ ਵੱਡੀ ਪਲੇਟ ਵਿਚ ਕਾਂ, ਅੱਧ-ਕਟੀ ਗਰਦਨ, ਖੂਨ ਵਿਚ ਲੱਥ-ਪੱਥ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੌਲਾਨਾ ਸਾਹਿਬ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ‘ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, “ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਂ ਹਲਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਹਰਾਮ। ਅਗਰ ਇਹ ਹਰਾਮ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਰਾਮ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਔਲਾਦ ਹਰਾਮੀ ਹੋਵੇਗੀ।”

ਮੈਂ ਜਦ ਗ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੋਹਰੀ ਮੌਲਾਣਿਆ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਲਿਆ। ਇਕ ਮੁਲਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਹੂ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਰਚਾਂ ਵਿਚ ਪੀਸੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਹਾਂ, ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਡੀਜ਼ਲ ਦਾ ਧੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਮਿਲਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਹਾਂ, ਔਹ ਮੌਲਾਣਾ ਤਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਵਾ ਦੀ ਥਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਟੀਕੇ ਵੇਚਦਾ ਸੀ।

ਕੀ ਮਿਲਾਵਟ ਦੀ ਕਮਾਈ ‘ਚੋਂ ਆਈ ਦੌਲਤ ਹਰਾਮ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਇਸ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਰਾਮੀ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ?

ਬੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਝਗੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਲਾਸ਼ਨੀਕੋਵਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ। ਕਈ ਬੇਗੁਨਾਹ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਮੈਂ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਉਥੋਂ ਉਡਿਆ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਖ਼ਿਆਲ ਆਇਆ, ‘ਕੀ ਮੈਂ ਹਲਾਲ ਹਾਂ ਜਾਂ ਹਰਾਮ?’

ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚੋਂ ਦੋ ਮੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਹੰਝੂ ਟਪਕੇ। ਹੰਝੂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, “ਜੇ ਤੂੰ ਹਲਾਲ ਏਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਤੂੰ ਹਰਾਮ ਏਂ ਤਾਂ ਜੰਨਤ ਦੇ ਦਰ ਤੇਰੇ ਲਈ ਬੰਦ ਹਨ।”

ਜੱਗ ਉਤੇ ਬਣਨ ਇਹ ਕੇਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ...

ਦੋ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਸੇਮ ਦੀ ਪਟੜੀ ਵਿਚਾਲੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਛਾਣਨੀ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸਾਰ ਗੱਲ ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ, ‘ਸਾਧੂ ਮਾਰ’ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰਾ ਕੱਦ ਮਸਾਂ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੇ ਲੋਕ ਤੱਕ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਬਾਪੂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨੇ ਘਰ ਵਿਚ ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੀਂ ਗੱਲਾਂ ਸਨ, ‘ਸਾਧੂ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਮੁਖਬਰ ਸੀ, ਸਿੱਧਾਂ ਨੇ ਧੁਰ ਦੀ ਗੱਡੀ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ’; ‘ਸਾਧੂ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਨ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣਾ’ ਤਾਂ। ਬਾਪੂ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬੰਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਭੇਤ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਪੂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਬਿਜਲੀ ਆਣ ਡਿੱਗੀ। ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਛਿੱਤਰ ਪੈਰੀਂ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਖੁੰਡੀ ਫੜੀ, ਤੇ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਉਧਰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ, ਜਿਧਰ ਭਾਣਾ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਦਾਦੀ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਦਾਦੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ। ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਦਾਦਾ-ਪੋਤਾ ਤੁਰ ਪਏ। ਦਾਦੇ ਨੇ ਐਨਕਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਠੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰਾਮਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ, ਸਾਡਾ ਸਾਂਝੀ ਰਿਹਾ ਗੁਰੀਰਾ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਵਾਟ ਮੁੱਕਣ ਵਿਚ ਨਾ ਆਵੇ। ਦਾਦੇ ਦਾ ਦਮ ਉਖੜ ਗਿਆ। ਗੁਰੀਰੇ ਨੇ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਬਿਠਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਚਾਚਾ, ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਪਹਾੜ ਹੀ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਸਾਧੂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਵਿਗਾੜਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਾਰ’ਤਾ?” ਬਾਪੂ ਨਿਰਉਤਰ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਧੁਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਪਟੜੀ ‘ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥ ਪੱਥ। ਛਾੜੀ ਵਿਚ ਕਈ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਦਾਦੇ ਨੇ ਦੇਖ ਕੇ ਧਾਹ ਮਾਰੀ। ਗੁਰੀਰੇ ਨੇ ਮਸਾਂ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਫੜਿਆ। ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਭੀੜ ਜੁੜਨ ਲੱਗੀ। ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਥਾਣੇ ਇਤਲਾਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਿਪਸੀ ਆਈ। ਦਾਦੇ ਤੋਂ ਬਿਆਨ ਲਏ। ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, “ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਮੋਟਰ ਚਲਾਉਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਕਣਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣਾ ਸੀ।” ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਟੈਪੂ ਵਿਚ ਬਾਪੂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਚਾਰ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਇੰਜ ਸੁੱਟੀ ਜਿਵੇਂ

ਬਰਸੀਮ ਦੀ ਪੰਡ ਹੋਵੇ। ਦਾਦਾ, ਗੁਰੀਰਾ ਤੇ ਮੈਂ, ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਟੈਪੂ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਤੇ ਦੋ ਹੋਮ ਗਾਰਡੀਏ ਟੈਪੂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਖੁੰਜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਈ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖਿੜਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੇ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਦਾਦੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਜਵਾਨੀ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਕਾਂਡ ਦਾ ਹਰ ਪਲ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਬੱਸਾਂ, ਕਾਰਾਂ, ਸਕੂਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਦੁੱਖ ਭੁਲਾਉਂਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀਆਂ ਹੱਟੀਆਂ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੜਕਾਂ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਟੈਪੂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਬਾਪੂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਹਿੱਲਦੀ, ਦਾਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਬਾਪੂ ਗੁੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦੇ ਸੁੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਡਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਬਾਪੂ ਕੱਚੀ ਨੀਂਦੇ ਨਾ ਉਠ ਪਵੇ, ਪਰ ਬਾਪੂ ਤਾਂ ਸਦਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੋਂ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਪੂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਹੋਇਆ। ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਜਾਨ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੈਸਾ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਮਿਹਰ ਪਈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਚਾਹ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗਲਾਸ ਲਿਆ ਦਿੱਤੇ। ਦਾਦੇ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਖੁੰਡੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ‘ਹੁਣ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਸੰਭਲ ਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਕਿ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਸਿਰੋਂ ਲਹਿ ਜਾਵੇ’। ਬਾਪੂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰੇ।

ਦਿਨ ਛਿਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਪੂ ਦੀ ਚਿਤਾ ਦੀ ਅੱਗ ਅਸਮਾਨ ਛੂਹਣ ਲੱਗੀ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਸਹਿਮ ਦੇ ਸਾਏ ਹੇਠ ਦੱਬਿਆ ਸਿਵਿਆਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਘਰ ਮੁੜਦਿਆਂ ਦਾਦੀ ਦੇ ਕੀਰਨੇ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੇ। ਮਾਂ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਜੁਲਫਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਨਾਂਗ ਵਾਂਗ ਲਿਪਟੀਆਂ ਜਾਪੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਹੁਣੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਡੰਗ ਲੈਣਗੀਆਂ।

ਉਹ ਸਮਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਸੀ, ਅਜਿਹੀ ਮਰਗ ਉਤੇ ਲੋਕ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਘੱਟ ਹੀ ਸ਼ਰੀਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਡਾ ਦੁਖ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾੜਕੂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ,

ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਖੇਤੋਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ? ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰੋਪੇ ਪਾਏ ਤੇ ਨਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮਦਦ ਮਿਲੀ। ਜੇ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਫਰਤ! ਕਈਆਂ ਨੇ ਮੁਖਬਰੀ ਲਈ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕੀਤੀ।

ਬਾਪੂ ਦੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਮਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਜਵਾਨੀ ਵਾਲਾ ਗੁਲਾਬ ਪੁੱਤੀਆਂ ਬਣ ਕੇ ਖਿੰਡ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਛੋਟਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਾਮਿਆਂ ਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਮਾਮਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਧਾਹੀਂ ਰੋ ਪਏ ਤੇ ਬੋਲੇ, “ਸਾਡਾ ਪੁੱਤ ਤਾਂ ਅਣਹੋਣੀ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਨੂੰਹ ਤੇ ਪੋਤੇ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਾਡਾ ਪੁੱਤ ਨਾ ਮਾਰੋ। ਸਾਨੂੰ ਵੱਸਦੇ ਰਹਿਣ ਦਿਓ।” ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਨਾਨੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੇਰਾ ਮਨ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ?” ਮਾਂ ਅੱਗਿਓਂ ਬੋਲੀ, “ਬੀਬੀ, ਜੇ ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਇੰਜ ਕੋਈ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਕੀ ਕਰੋਗੇ? ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਹਾਲ ‘ਤੇ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਅਜੀਤ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਦਿਨ ਕੱਟ ਲਊਂਗੀ।” ਮਾਂ ਦੇ ਨਿਧੜਕ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ ਦੇ ਹੱਥ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਦਾਦੇ ਨੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਲਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਾਧੂ ਪੁੱਤ ਮੁੜ ਆਇਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਦਾਦੇ ਦਾ ਇਕੋ ਮਕਸਦ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾ-ਲਿਖਾ ਕੇ ਵੱਡਾ ਅਫਸਰ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ। ਮੈਂ ਵੀ ਸਿਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੱਲ ਹੀ ਲਾਉਂਦਾ। ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਦਾਦੇ ਨਾਲ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ। ਮਾਂ ਤੇ ਦਾਦੀ ਨੇ ਵੀ ਸਿਰ ਮਝਾਸਾ ਮਾਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰ ਜੀਅ ਨੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਤੇ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਦਾਸੀ ਭਰੇ ਦਿਨਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ-ਜਹਿਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਜਵਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਅੱਵਲ ਆਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦਾ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਜਨੂੰਨ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਬਾਪੂ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਹਰ

ਅੱਖੇ ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦਸ ਜਮਾਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕਾਲਜ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਦਾਦੇ ਨੇ ਇਕ ਗੱਲ ਆਖੀ, “ਪਟੜੀ ਉਤੇ ਪਈ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨਾ ਭੁੱਲੀ। ਜਵਾਨੀ ਅੱਖੋਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਤੇ ਕੰਨੋਂ ਬੋਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਜੁਲਫਾਂ ਵਕਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨਾ ਭੁੱਲੀ।” ਮੈਂ ਦਾਦੇ ਦੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪਹਾੜ ਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕਜੁਟ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੜ੍ਹਦਾ ਗਿਆ, ਪੜ੍ਹਦਾ ਗਿਆ, ਸੋਲਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਦੌੜਾਂ ‘ਚ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਰਿਹਾ।

ਮੇਰਾ ਕੱਦ ਛੇ ਫੁੱਟ ਦੇ ਇੰਚ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੋਹਣਾ-ਸੁਨੱਖਾ ਜਵਾਨ ਨਿਕਲਿਆ ਸਾਂ। ਮਾਂ ਤੇ ਦਾਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ। ਦਾਦੇ ਨੇ ਤਿੰਨ ਕਿੱਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਮਰਲਾ ਨਾ ਵੇਚਿਆ। ਆਪਣੇ ਬੁੱਢੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪੁੱਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਪਾਲ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਤਫਾਕ ਨੇ ਦੁੱਖ ਘਟਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਪਾਸਾ ਵੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਜਹਾਨ ਖੇਲਾਂ ਟਰੇਨਿੰਗ ਉਤੇ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਦਾਦਾ ਪੰਜ ਦਿਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿਵਾ ਲਿਆਇਆ। ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦਾਦਾ ਕਹਿੰਦਾ, “ਆਪਣੇ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੈ, ਤੂੰ ਦੁੱਧ ਦੀ ਕੈਨੀ ਫੜਾ ਆ।” ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਸਾਈਕਲ ‘ਤੇ ਕੈਨੀ ਟੰਗ, ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਈ। ਸੇਠ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਸਨ। ਸੇਠ ਜੀ ਦੁੱਧ ਦੀ ਕੈਨੀ ਫੜ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਮੇਰਾ ਕਰਸੀਨਾਮਾ ਪੁੱਛ ਲਿਆ। ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਪੀ ਕੇ ਮੈਂ ਮੁੜ ਆਇਆ।

ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਹੀ ਸੇਠ ਤੇ ਉਹ ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆ ਗਏ। ਦਾਦਾ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparasudhar.com

ਮੈਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੋਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮਾਂ ਤੇ ਦਾਦੀ ਕਹਿੰਦੀਆਂ, “ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਭਲਾ ਹੋਰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ।” ਫਿਰ ਦਾਦਾ ਵਿਚਾਰਾ ਵੀ ਮੰਨ ਗਿਆ। ਸੇਠ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰਾ ਮੰਗਣਾ-ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਗਗਨ ਨੇ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਪੇਪਰ ਭਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਥੇ ਦਿਲ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਮੈਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਪਿੰਡ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਪੁੱਤ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਮਹੀਨਾ ਪਿੰਡ ਰਹਿ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੱਬ ਕੇ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਟਰੱਕ ਪਾ ਲਏ ਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹੋਰ ਵਧਦੇ ਗਏ। ਪਿੰਡ ਖ਼ਬਰ ਆਈ ਕਿ ਦਾਦੇ ਦੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਵੀ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ ‘ਤੇ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ, ਮੈਂ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਅਜੀਤ ਸਿਆ! ਤੇਰੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਕਤਲ ਮੈਂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਤਿੰਨ ਕਿੱਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮੈਨੂੰ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਲੱਗਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦੀ, ਪਰ ਤੇਰਾ ਦਾਦਾ ਤੇ ਤੂੰ ਸਿਰਤੀ ਨਿਕਲੇ। ਸਾਧੂ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਜਹਾਨੋਂ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ-ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਣੀਆਂ।” ਸਰਪੰਚ ਮੇਰੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ। ਦਾਦਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹਿੱਕ ਦਾ ਭਾਰ ਲਾਹ ਕੇ ਜਹਾਨੋਂ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਦਾਦੀ ਤੁਰ ਗਈ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਲੈ ਆਇਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਸਾਧੂ ਦਾ ਪੁੱਤ ਕਹਿ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ।

ਜਦ ਉਹ ਨਿਊ ਵੈਸਟਮਿਨਸਟਰ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਘਰ 'ਚੋਂ ਟੈਕਸੀ ਵੱਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚੇਤੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਵੀ ਜਦ ਖਿਆਲ ਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ, ਕਿਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੇਰੀ ਟੈਕਸੀ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹੋਵੇਗੀ। 'ਏਅਰਪੋਰਟ' ਆਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਫਾਈਲ ਖੋਲ੍ਹ ਲਈ। ਮੈਂ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚੀਂ ਪਿੱਛੇ ਦੇਖਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਈਲ ਵਿਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਦੇਖ ਕੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਾ ਸਮਝੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਬੋਲੀ, "ਤੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਕੂਲ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ?"

ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਅਚਾਨਕ ਸਵਾਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾ ਪਈ। ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਆਪ ਮੁਹਾਰਾ ਹੀ ਅੱਧ-ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਦਾੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਜਾ ਪਿਆ। 'ਕੀ ਮੈਂ ਸੱਚੀ ਹੀ ਐਨੀ ਉਮਰ ਦਾ ਲੱਗਦੈ?' ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਟੈਕਸੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਮਿੱਤਰ ਕਈ ਵਾਰ ਆਖ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, "ਰਫੂਜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੱਖੀ ਫਿਰਦੇ, ਸ਼ੇਵ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰ", ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਾਹਰਲੀ ਦਿੱਖ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੱਸ ਪੈਸੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੀ ਧੁਨ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਕਿ ਛੇਤੀ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਬੇਸਮੈਂਟ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦਾਂ।

ਖੈਰ, ਮੈਂ ਉਸ ਅੱਰਤ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਮੈਂ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ।"

"ਓ! ਕੋਈ ਭਤੀਜਾ-ਭਤੀਜੀ?"

"ਪਰ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਭਲਾ ਕਿਉਂ ਪੁੱਛ ਰਹੀ ਏ?"

"ਮੈਂ ਵਿਦਿਆ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਹਾਂ। ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ।"

ਇਕ ਪਲ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਨਾ ਆਇਆ। ਚਿੱਤ 'ਚ ਆਈ ਕਿ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਐਨੀ ਬੇਕਦਰੀ? ਸਾਡੇ 'ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ' ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਵਰਦੀ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਚਮਚੇ-ਕਤਫਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਥੇ, ਕੱਲੀ-ਕਾਰੀ ਟੈਕਸੀ 'ਚ ਬੈਠੀ ਮੰਤਰੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਟੈਕਸੀ ਵਿਚ ਫਲਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਐਵੇਂ ਯੱਕਤ ਮਾਰਦੇ ਆ, ਐਨੀ ਵੀ ਕੀ ਆਖ! ਭਾਰਤ 'ਚੋਂ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਆਇਆ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰਲਾ, ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਚਿਤਵ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸਮਝ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬਾਈ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਥਾਂ ਥਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ

ਸ਼ੀਸ਼ਾ

‘ਸ਼ੀਸ਼ਾ’ ਵਿਚ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸੇਖਾ ਨੇ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲਾ ਰਸ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਵੇਰਵੇ ਜੁੜਦੇ ਜੁੜਦੇ ਆਖਰ, ਦੋ ਨੁਕਤਿਆਂ ‘ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੂਖਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮੁਕਾਈ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਸਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸੇਖਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਦੋ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਬੀ ਜੀ ਮੁਸਕਰਾ ਪਏ’ ਅਤੇ ‘ਬਾਰਾਂ ਬੂਹੇ’ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਜੂਝ ਰਹੇ ਜਿਊੜਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। ‘ਟੈਕਸੀਨਾਮਾ’ ਉਹਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਟੈਕਸੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਅਤੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਭਰਵੀਂ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਲਈ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਬਿਹਤਰ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣੀ ਤੇ ਸਸਤੀ ਚੀਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਲਈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਰਹਿਣਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਚਾਰ ਛਿੱਲਤ ਜੁੜ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ 'ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ' ਵੱਲ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦੇਵੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਮਨਿਸਟਰ ਦੇ ਟੈਕਸੀ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ਰਮ ਆਈ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਐਨੀ ਵੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਆਪਣੀ ਝੋਪ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਂਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੇਰਾ ਸਕੂਲ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧਾ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

"ਚੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਤੇਰਾ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ

ਵੱਲੋਂ ਸੈਨੇਟ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ?"

ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ਰਮ ਆਈ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਸੈਨੇਟ ਵਿਚ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਿਉਂ ਪਈ? ਉਹ ਕਾਰਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਔਰਤਾਂ ਅਗਾਂਹ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ?"

ਉਹ ਕੁਝ ਪਲ ਚੁੱਪ ਰਹੀ, ਫਿਰ ਚਹਿਕੀ, "ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੀ, ਪਰ ਕਿਤੇ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਹੀ ਹੈ ਨਾ?" ਮੈਨੂੰ

ਆਪਣਾ-ਆਪ ਚੰਗਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਵੱਖਰੀ ਹੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਾਣ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਮੈਨੂੰ। "ਹਾਂ", ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਫਾਈਲ ਵੱਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰੇ। ਮੈਂ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ! ਉਹ ਬੋਲੀ, "ਹਾਂ, ਕੰਮ 'ਤੇ ਚੱਲੀ ਹਾਂ। ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਇਜਲਾਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਵਾਂ।"

"ਓ.ਕੇ" ਆਖ ਕੇ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਮੇਰੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗੇ। 'ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਜਾਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਣਗੇ?' 'ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹੋਣਗੇ?' ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਤਵ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਲੱਛੇਦਾਰ ਤਕਰੀਰਾਂ, ਪੁਲੀਸ ਗਾਰਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਹੋਏ, ਧੂੜਾਂ ਉਡਾਉਂਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਲਈ ਅਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਹੀ

ਲਗਦੇ ਸਨ। ਤੇ ਇਸ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਰਾਤ ਮੇਰੇ ਭਣੇਈਏ ਦੀ ਘਰ ਮੂਹਰੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਪਾਰਕ ਕੀਤੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਕਾਰ ਆ ਵੱਜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਅੱਧੀਂ ਰਾਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਸਾਥੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ, ਨਾਲੇ ਆਪਣਾ ਅਤਾ-ਪਤਾ ਦੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਇੰਸੋਰੈਂਸ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਠੀਕ ਕਰਵਾ ਲਈਏ।

ਟੈਕਸੀਨਾਮਾ

3

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖਾ
ਫੋਨ: 778-231-1189
hsekha@hotmail.com

ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਵਤੀਰਾ ਮੇਰੇ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ।

ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਟੈਕਸੀ ਨੂੰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਲੈ ਗਿਆ। ਮੀਟਰ ਉਪਰ ਛੱਬੀ ਡਾਲਰ ਕਿਰਾਇਆ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਤੀਹ ਡਾਲਰ ਦੇ ਕੇ ਸਾਰੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਖ ਕੇ ਰਸੀਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਬੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਸੀਦ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਰਸੀਦ ਵੱਲ ਮਾਰੀ, ਫਿਰ ਬੋਲੀ, "ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਤੀਹ ਡਾਲਰ ਦਿੱਤੇ ਆ ਨਾ?"

"ਪਰ ਮੀਟਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਛੱਬੀ ਹੀ ਬਣੇ ਆ। ਟਿੱਪ ਤਾਂ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨਾ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਬੋਝ ਪਾਉਂਦੀ ਐ?"

"ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਠੀਕ ਐ, ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਬਣੀ ਹਾਂ ਨਾ। ਯਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਕਰੀਆ", ਆਖ ਕੇ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਈ ਅਤੇ ਟੈਕਸੀ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਅੰਦਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦਾ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ-ਬਹੁਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਾਂ ਰੱਖਣੀ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਚਲਦਾ)

ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ

ਸਤਲੁਜ ਬਿਆਸ ਰਾਵੀ ਜਿਹਲਮ ਤੇ ਝਨਾਬ ਹੋਵੇ ਪੰਜਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ਹੋਵੇ
ਰੁੱਖ ਹੋਵਨ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਇਕ ਵੀ ਨਾ ਇਰਿੰਡ ਹੋਵੇ
ਐਸੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਸੋਹਣਾ ਪਿੰਡ ਹੋਵੇ।

ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੋਲ ਜਿਹੇ ਵਗਦੀ ਇਕ ਨਦੀ ਹੋਵੇ
ਜਿਥੇ ਤੋਰ ਹਵਾਵਾਂ ਦੀ ਰੁਕਦੀ ਨਾ ਕਦੀ ਹੋਵੇ
ਮੇਰਾ ਬਾਬਲ ਰੱਬ ਵਰਗਾ ਧਰਤੀ ਜਿਹੀ ਮਾਂ ਹੋਵੇ
ਪਿੱਪਲਾਂ ਤੇ ਬੋਹੜਾਂ ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਜਿਹੀ ਛਾਂ ਹੋਵੇ।

ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਮੋਮਨ ਸਭ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਹੋਣ
ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਂਗ ਰਹਿੰਦੇ ਨੱਚਦੇ ਤੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਣ
ਕੋਈ ਸੰਖ ਪੂਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੋਈ ਪੜ੍ਹੇ ਨਮਾਜ਼ ਪਿਆ
ਕੋਈ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਪ ਜੀ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਕੰਮ ਕਾਜ ਪਿਆ।

ਮੁੱਲਾ ਨਾ ਤਵੀਤ ਕਰੇ ਪੰਡਤ ਨਾ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇ
ਭਾਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਨਾ ਜੰਤ੍ਰ-ਤੰਤ੍ਰ ਦੇ
ਮੇਰੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨਾ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਹੋਵੇ
ਸਭ ਬੰਦੇ ਰੱਬ ਦੇ ਨੇ, ਇਕੋ ਮਜ਼ਹਬ ਹੋਵੇ।

ਸਰਪੰਚ ਨਾ ਬਣੇ ਕੋਈ ਨਾ ਲੰਬਤਦਾਰ ਹੋਵੇ
ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਹੋਵੇ
ਬਸ ਇਕੋ ਰੱਬ ਉਤੇ ਸਭ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਹੇ
ਬਸ ਇਕੋ ਰੱਬ ਉਤੇ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਆਸ ਰਵੇ।

ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਧੀਆਂ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ
ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨੌਚਣ ਲਈ ਫਿਰਦੇ ਨਾ ਬਾਜ ਹੋਣ
ਧੀਆਂ ਵੀ ਜਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਨ ਕਦੀ
ਧੀਆਂ ਵੱਲ ਤੱਕ ਬਾਪੂ ਨਾ ਸੰਗਿਆ ਕਰਨ ਕਦੀ।

ਮੇਰੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਕਦੀ ਨਾ ਸ਼ਰਾਬ ਹੋਵੇ
ਮੇਰੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਉਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸਬਾਬ ਹੋਵੇ
ਉਥੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਹੋਵੇ
ਕੋਈ ਨਾ ਦੁਖੀ ਹੋਵੇ ਕੋਈ ਨਾ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵੇ।

ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੋਵੇ
ਨਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਔਰਤ 'ਤੇ ਕਦੀ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਹੋਵੇ
ਉਸ ਪਿੰਡ ਪਰਤਾਪ ਅਤੇ ਨਲੂਏ ਫਿਰ ਜੰਮਣਗੇ
ਅਟਕਾਉਣਗੇ ਅਟਕਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਬੰਮੁਣਗੇ।

ਕੋਈ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਿਆਂ ਖੂਹਾਂ 'ਤੇ
ਮੈਂ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਾਂਗੀ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਜੂਹਾਂ 'ਤੇ
ਇਹੋ ਜਹੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਦ 'ਸੁਰਜੀਤ' ਮੈਂ ਵੱਸਾਂਗੀ
ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੈ ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗੀ।

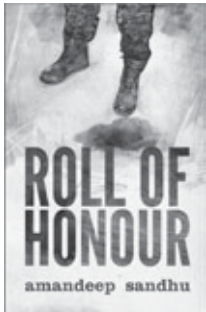
-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਫੋਨ: 916-687-3536

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਦੀਆਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮਾਂ

'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ 29 ਅਗਸਤ 2015 ਵਾਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲਕਾਰ ਅਮਨਦੀਪ ਸੰਧੂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਫੀਚਰ 'ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਸੋਚ ਦਾ ਬਈਆ ਬਈਆ' ਪੜ੍ਹਿਆ ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਬਾਰੇ ਹੈ।

ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਵਲ 'ਰੋਲ ਆਫ ਆਨਰ' ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਰੂਹ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਖੁਦ ਨਾਵਲ ਦੇ ਲੇਖਕ ਅਮਨਦੀਪ ਸੰਧੂ ਨੇ ਇੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇਕ ਕਾਂਡ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਹ ਨਾਵਲ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਕਿ ਪੂਰਾ ਪੜ੍ਹ ਸਕਾਂ। ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ 'ਹਰ ਮਿੱਟੀ ਕੁੱਟਿਆਂ ਨਹੀਂ ਭੁਰਦੀ' ਦੇਖੀ ਸੀ।

ਫਿਲਮ ਦਾ ਇਕ ਸੀਨ ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਸੀਨ ਵਿਚ ਇਕ ਕੁੜੀ, ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਕਰਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਸਕਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਕੁੜੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਕੈਮਰਾ ਪਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸੀਨ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸਾਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਕਿ ਇੰਨਾ ਲੰਮਾ ਸੀਨ ਹੋਣਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਨਹੀਂ।

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੀਨ ਭਾਵੇਂ ਲੰਮਾ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਲਮ ਦਾ ਹਾਸਲ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਕਿਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਕਤਲ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਕਿੰਨੇ ਬੇਵਸ ਹਨ। ਦਲਜੀਤ ਨੇ ਇਸ ਬੇਵਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਸੀਨ ਵਿਚ ਫਤਿਆ ਸੀ।

-ਗੁਰਨੈਥ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਫਿਲਮ 'ਅੰਗਰੇਜ਼' ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ

'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ 22 ਅਗਸਤ ਵਾਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਅੰਗਰੇਜ਼' ਦਾ ਰੀਵੀਊ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇਖੀ। ਰੋਸ਼ਨੀ ਖੇਤਲ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਫੰਡੇ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਖੇਤਲ ਦਾ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸੁੱਝੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਵਾਰ ਜੱਟ/ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਅਗਵਾ ਕਰ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਕਿਤੇ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਫਿਲਮ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇਸ ਜੱਟ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪਾਉਂਦਾ ਪਾਉਂਦਾ, ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦਿੰਦਾ। ਕਲਾਈਮੈਕਸ ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ

ਗੱਲ ਵੀ ਸਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ 'ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 1940 ਦੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਵਾਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਜੇ ਭਾਵੇਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੀਰੋ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ 'ਮਾਂਝੀ' ਜਾਂ 'ਮਸਾਨ' ਵਰਗੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਵੇ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਨ/ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਸ ਹੁਣ ਬਝ ਗਈ ਹੈ।

-ਕੇਵਲ ਸੀਹਮਾਰ
ਬਫਲੋ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ।

ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਸਿਆਸਤ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਮੌਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ ਤੇ ਤਾਅਨੇ-ਮਿਹਣਿਆਂ ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ-ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਨੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੱਬ ਵਿਚ ਦੋ ਬਦਮਾਸ਼ ਤੀਵੀਆਂ ਦੇ ਲੜਨ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਬੋਲੀ ਸੁਣਦੀ ਹੈ:

ਨੰਦ ਕੌਰ, ਚੰਦ ਕੌਰ ਦੋਵੇਂ ਵੈਲਣਾਂ
ਵਿਚ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਲੜੀਆਂ
ਇਕ ਦੂਜੀ ਦੇ ਯਾਰ ਪਿੱਟਦੀਆਂ
ਬਾਹਾਂ ਕਰ ਕਰ ਖੜ੍ਹੀਆਂ।

ਇਸ ਵਾਰ (22 ਅਗਸਤ 2015) ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਜੋ ਪੇਤੜੇ ਫਰੋਲੇ ਹਨ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ-ਭੁਲਾ ਗਏ ਹਨ। ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਬੇਫ਼ੋਰਜ਼ ਘਪਲੇ ਵਿਚ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਉਟਾਵੀਓ ਕੁਆਤਰੋਚੀ ਵੱਲੋਂ ਲਈ ਦਲਾਲੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ, ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਖਲਾਸੀ ਖਾਤਰ ਠੱਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭੋਪਾਲ ਗੈਸ ਕੇਸ ਵਾਲੇ ਵਾਰਨ ਐਂਡਰਸਨ ਨੂੰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਬਚਾਅ ਕੇ ਭੇਜਣ ਬਦਲੇ ਆਪਣੇ ਚਹੇਤੇ ਆਦਿਲ ਸ਼ਹਿਰਯਾਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰੋਨਾਲਡ ਰੀਗਨ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਲੁਕਵਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਪੁਰਾਣੇ ਘਪਲਿਆਂ ਨੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਤਾਂ ਫੁਕ ਹੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਡੰਗ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵੇਦਾਂਤਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੀਲਮ ਚਿਦੰਬਰਮ ਸਾਰਦਾ ਚਿਟ-ਫੰਡ ਫਰਾਡ ਕੇਸ ਦੀ ਵਕੀਲ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਚਿਦੰਬਰਮ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਦਾ ਨੋਟ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਭੋਪਾਲ ਗੈਸ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਵਾਰਨ ਐਂਡਰਸਨ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਜਦੋਂ ਭੋਪਾਲ ਗੈਸ ਕਾਂਡ ਵਾਲਾ ਪਲਾਟ ਸੰਨ 2006 ਵਿਚ ਡਾਊ ਕੈਮੀਕਲ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਖਰੀਦਿਆ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਨ। ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ, ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰੀ ਵੀ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਹੱਥ ਨਿਆਂ ਦੀ ਡੋਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੱਲ ਕੀ, ਇਸ ਹਮਾਮ ਵਿਚ ਸਭ ਨੰਗੇ ਹਨ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਭੱਠਾ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਰਦੂ ਦਾ ਸ਼ਿਅਰ ਢੁੱਕਦਾ ਹੈ:

ਖੁਦਾ ਬਚਾਏ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਗੰਦੀ ਸਿਆਸਤ ਸੇ
ਸ਼ਰਾਬੀ ਦੇਵਰੋ ਕੋ ਬੀਚ ਭਰਜਾਈ ਬੈਠੀ ਹੈ।

-ਵਾਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ
ਫੋਨ: 206-434-1155

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile

(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

*Refinance up to 125% value of the house.

Loans
Available
In
Most
States!

> 100% FHA Financing > Residential (Purchase & *Refinance) > Self Employed > Cash Out Refinance > Investment Property Loans > Jumbo Loans > Commercial Property With Business or Business Only

Madan Khatri

Want to Buy/Sell Homes, THs, Condos, Apartments, Motels!

Call Madan Khatri

847-530-1550

www.PropertyZoo.com

Top Producer at the office in 2011-2013-2014

*****A Broker who can work with you

from Beginning to End, Call Now!!!*****

BHHS American Heritage

25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

Fuel Tanker Truck Drivers Wanted

Make \$1,500 per week
Home Daily. local Indiana drive

For more info., please call Manjit Nagra
Office 317-291-2300 X 23
or Cell 317-750-1900

Syan Video Production, Inc.

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਫਿਰ
ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ-ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ
ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਏ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera shooting/Digital Still Photography
(with flush mount album)

Live Video Display With Large Screens

DJ Service with Laser Lights

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

Call Toll Free:
1-800-RAJ-SYAN

(with 17 years Experienced)

Call: 734-261-0936

734-890-1767

e-mail: raj@syanvideo.com

visit at: www.syanvideo.com

Dhillon Truck Stop Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ
ਰੇਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires
Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 575-576-4111, 575-815-8536

ਰਾਧਿਕਾ ਦਾ ਰਿਦਮ

ਬੁਲੰਦ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ

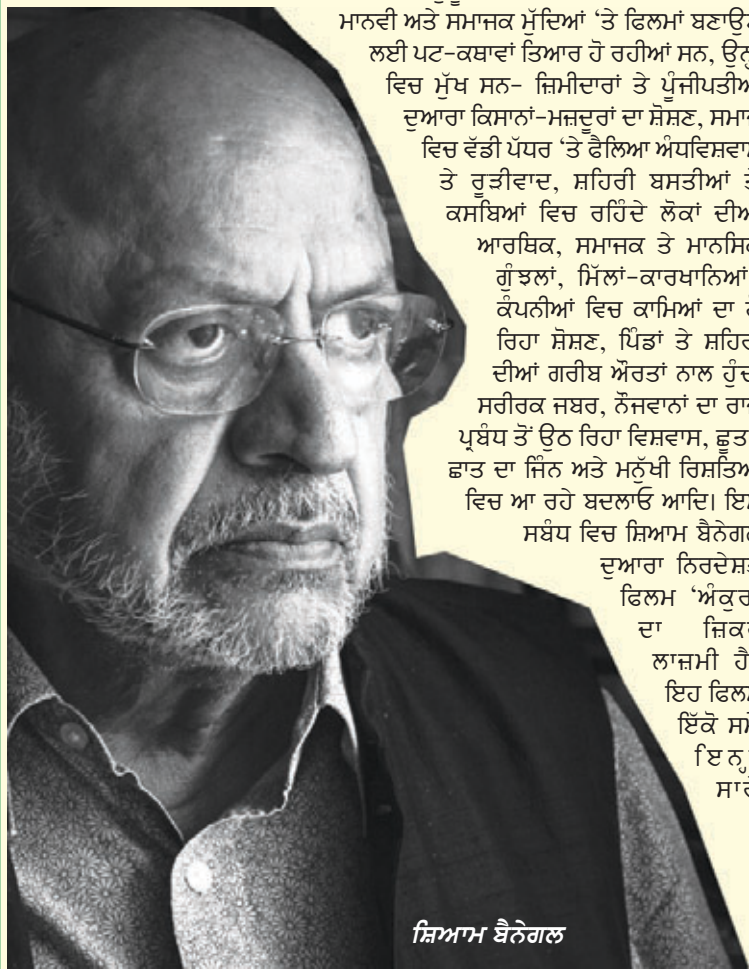
ਫਿਲਮ 'ਮਾਂਝੀ' ਵਿਚ ਦਮਦਮ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨੇ ਕੌਲੂ ਤੱਕ ਘੱਟ ਚਰਚਿਤ ਅਦਾਕਾਰਾ ਰਾਧਿਕਾ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਮੋਹਰਲੀਆਂ ਸਫਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੱਤ ਸਤੰਬਰ 1985 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪੁਣੇ ਵਿਚ ਜਨਮੀ ਰਾਧਿਕਾ ਦੀ ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਦਾਕਾਰਾ, ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਅਤੇ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਕਾਰਕੁਨ ਨੰਦਿਤਾ ਦਾਸ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਨਿਲਾ ਮਾਧਵ ਪਾਂਡਾ ਤਾਂ ਰਾਧਿਕਾ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਾ ਨਹੀਂ ਬੱਕ ਰਿਹਾ। ਦਰਅਸਲ ਪਾਂਡਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ 'ਕੌਨ ਕਿਤਨੇ ਪਾਨੀ ਮੈਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਜਾਂ ਸਮਿਤਾ ਪਾਟਿਲ ਜਾਂ ਨੰਦਿਤਾ ਦਾਸ ਵਰਗੀ ਰਫ਼-ਟਫ਼ ਦਿੱਖ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ੋਰ ਇਨ ਦਿ ਸਿਟੀ' ਦੇਖੀ ਤਾਂ, ਰਾਧਿਕਾ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਗਈ। ਪਾਂਡਾ ਨੇ ਝੱਟ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਰਾਧਿਕਾ ਨੂੰ ਸਾਈਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਕੌਮੀ ਇਨਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਿਲਾ ਮਾਧਵ ਪਾਂਡਾ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਧਿਕਾ ਵਰਗੀ ਦਿੱਖ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਨਾਇਕਾ ਨੂੰ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਚੋਟੀ ਦੇ ਅਦਾਕਾਰ ਰਾਹੁਲ ਬੋਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਟਕ 'ਬੰਬੇ ਬਲੈਕ' ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਬੰਗਲਾ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਅਨਿਰੁਧ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਕੋਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੰਗਲਾ ਫਿਲਮ 'ਅੰਤਰੀਨ' ਵਿਚ ਰਾਧਿਕਾ ਨੂੰ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਰਾਧਿਕਾ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੀ ਲਈ। ਆਪਣਾ ਫਿਲਮ ਕਰੀਅਰ ਉਸ ਨੇ 2005 ਵਿਚ ਫਿਲਮ 'ਵਾਹ!' ਲਾਈਫ ਹੋ ਤੋ ਐਸੀ' ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਰੋਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਬਿਏਟਰ ਜਾਂ ਫਿਲਮਾਂ, ਜਿਥੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਸਭ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਬਦੋ-ਬਦੀ ਚਲਾ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਾਚ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਬੈਨਡਿਕਟ ਟੇਲਰ ਨੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਧਿਕਾ ਨੇ ਉਤਨੇ ਹੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਵੀ ਕਰ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਵੱਲ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਰਾਧਿਕਾ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼ਵੇਤਾ ਦਾ ਸੁਪਨਾ

'ਮਸਾਨ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਲੂ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਦਮਦਮ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਵੇਤਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਹਰਾਮਖੋਰ' ਛੇਤੀ ਹੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਇਕ 'ਮਾਂਝੀ' ਫਿਲਮ ਵਾਲਾ ਨਵਾਜ਼ੁਦੀਨ ਸਿੱਦੀਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਵੇਤਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦਾ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਪਟਕਥਾ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲ ਵੱਧ ਤਵੱਜੋਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਨੀਰਜ ਗੋਵਨ ਨੇ 'ਮਸਾਨ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਲੂ ਗੁਪਤਾ ਵਾਲਾ ਕਿਰਦਾਰ ਸ਼ਵੇਤਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੇ ਅਸਲ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸ਼ਵੇਤਾ ਇਸ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਭਰ ਸਕੀ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਰ ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ, ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਹਿਰਾਨੀ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਿਰਾਨੀ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਸ਼ਵੇਤਾ ਨੇ ਸ਼ਾਲੂ ਵਾਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਉਭਾਰੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੁਣ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕਦੀ-ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਅੰਕੁਰ: ਸਮਾਜਕ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦਾ ਚਿੱਠਾ

ਸ਼ਿਆਮ ਬੈਨੇਗਲ

70 ਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਮਾਨਵੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਟ-ਕਥਾਵਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਸਨ- ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸਾਨਾਂ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੈਲਿਆ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਰੂੜੀਵਾਦ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਸਤੀਆਂ ਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਗੁੰਝਲਾਂ, ਮਿੱਲਾਂ-ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ-ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰੀਬ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸਰੀਰਕ ਜ਼ਬਰ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਉਠ ਰਿਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਛੂਤ-ਛਾਤ ਦਾ ਜਿੰਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਬਦਲਾਓ ਆਦਿ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸ਼ਿਆਮ ਬੈਨੇਗਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਫਿਲਮ 'ਅੰਕੁਰ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ

ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਮੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਘਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਲੱਛਮੀ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜਕ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ ਚਿਤਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੱਛਮੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਗੁੰਗੋ-ਬੋਲੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਨਾਲ ਇਸ ਲਈ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਚ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਪੁੱਤ ਰਹਿੰਦਾ ਪਤੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਲੱਛਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੇਟ ਭਰਨ ਲਈ ਚੋਲ ਚੋਰੀ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਰਾਬੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਜਬੂਰੀ ਹੈ। ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਦੇ ਬਰਤਨ ਵਿਕਣੇ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਘੜਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਰਤ ਅਜਾਈਂ ਜਾਣ ਦਾ ਦੁੱਖ ਉਹ ਬੇਜ਼ਬਾਨ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਦੁੱਖ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਲੱਛਮੀ ਅਖੌਤੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਅਮੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਸੂਰੀਆ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਤੱਕ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਬਤ ਵਾਰ ਵਾਰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਵ-ਸਮਰੱਥਾਵਾਨ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਖੰਡ ਵੀ ਨੰਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਤਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਦੀ ਨੂੰਹ ਵਿਆਹ ਕੇ ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਂਡਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਮਨਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਲੱਛਮੀ ਨੇ ਛੂਹਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਉਜਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸ਼ਿਆਮ ਬੈਨੇਗਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ

ਅਣਦਿਸਦੀਆਂ ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਦੀ ਨੂੰਹ ਲੱਛਮੀ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰਦੀ ਹੈ- "ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਹੀ ਭੁੱਖੇ ਮਰਦੇ ਹੋ, ਚੋਰੀ ਦੀ ਜੋ ਆਦਤ ਹੈ।" ਇਉਂ ਭੁੱਖ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਹੱਥੋਂ ਕਤਲ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਮੁਜਰਿਮ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆਂ/ਸੁਣਿਆਂ/ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਾਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਵੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਫਿਲਮ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਬੜੀ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਸੂਰੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਨਹੀਂ। ਪੂੰਜੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਤੇ

ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕਹਾਂ ਹੈ... -17-

ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ

ਫੋਨ: +91-98554-04330

ਸੂਝ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਲੱਛਮੀ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਸਰੂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਲੱਛਮੀ ਦੇ ਗਰਭਵਤੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਲੱਛਮੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੂਰੀਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਸਮਾਜਕ ਹਾਲਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਖਿਡੌਣਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (ਚੱਲਦਾ)

ਫਿਲਮ 'ਅੰਕੁਰ' ਵਿਚ ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਪਲੇਠੀ ਫਿਲਮ ਸੀ।

MOVIE RELEASING WORLDWIDE ON **11th SEPTEMBER 2015**

GURU NANAK
FAMILY
AUSTRALIA

SINGH BROTHERS PRESENTS
THE MASTER MIND

JINDA SUKHA

A REAL STORY

ਸਿੰਘ ਬਰਦੂਜ ਪਰਿਜੇਟ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ
ਦਾ ਮਾਸਟਰ ਮਾਈਂਡ
ਜਿੰਦਾ ਸੁੱਖਾ
ਏ ਰੀਅਲ ਸਟੋਰੀ

NAV BAJWA **SONPREET JAWANDA** **GUGGU GILL** **AMRITPAL BILLA** **SUNITA DHIR** **ISHA SHARMA** **HARINDER BUBB**
DIRECTED BY SUKHJINDER SINGH PRODUCED BY SINGH BROTHERS AUSTRALIA
STORY & DIALOGUES JINDA & SUKHA AND JASWINDER SHINDA MUSIC DIRECTOR JOY-ATUL AND TIGERSTYLE U.K.
SINGERS RANJIT BAWA LEMBER HUSSAINPURI K S MAKHAN NACHATTAR GILL KAMAL KHAN KALER KANTH

PHONE: +61 402 041 747 (AUS) +1 780 263 8500 (CANADA)
+44 7440 377 620 (U.K.) +91 75085 07584 (IND)

50% PROFIT OF THE MOVIE WILL BE USED FOR SOCIAL & RELIGIOUS WORK

www.facebook.com/JindaSukhaMovie

Cinemark Startford
Bloomingdale, IL

Cinemark
Warren, Michigan

Regal Cinema
Sterling, Virginia

Fun Asia
Dallas, TX

PIND PRODUCTIONS

in association with **ROYAL PUNJABI CLUB**

presents

KANWAR GREWAL

MASTANA JOGI

LIVE IN CONCERT

FRIDAY SEP 25th, 2015

FORD PERFORMING ARTS CENTER

15801 MICHIGAN AVE, DEARBORN, MI 48126

ONLINE TICKETS: WWW.PINDPRODUCTIONS.COM

TICKETS:

\$25, \$50, \$100 & VIP

DOOR OPENS 7:00 PM

SHOW STARTS 7:30 PM

FOR TICKETS & SPONSORSHIP INFO:

Davinder Grewal
734-560-2886

Navdeep Gill
734-377-8845

Happy
989-714-8280

Shelly
517-795-8547

Amarraj Umranangal
248-878-0237

Happy Badesha
734-756-2724

Dimple
517-499-4883

Tinku
810-569-9622